

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

MED

FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNING

ANGÅENDE

IN- OCH UTLÄNDSKA FÖRSÄKRINGSANSTALTERS VERKSAMHET,

AFGIFVET

AF DERTILL I NÅDER UTSEDDE KOMITERADE.

STOCKHOLM

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

1897.

Till Konungen.

Genom nådigt bref den 7 Juni 1895 uppdrog Eders Kongl. Maj:t åt Bankinspektören, Kanslirådet m. m. R. H. Benckert samt under-tecknade Lagerbring och Lindstedt att utarbete förslag till fullständig

och så vidt möjligt betryggande lagstiftning rörande in- och utländska försäkringsanstalters verksamhet.

Komitén, som till sekreterare antog vice Häradshöfdingen O. U. Croneborg, sammanträdde första gången den 21 samma månad och var derefter samlad under följande tider, nämligen från den 14 September till den 31 Oktober 1895, från den 2 derpå följande December till den 16 Januari 1896 samt från den 26 Maj till den 22 Juni samma år.

Då komitén emellertid ansåg sig böra inhemta sakkunniges mening i åtskilliga frågor rörande vissa delar af försäkringsväsendet, fann komitén lämpligt att, efter sammanfattande af två provisoriska utkast till författningar i ämnet, nämligen till lag om försäkringsanstalter och till kungl. kungörelse angående villkoren för utländsk försäkringsanstalts rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse, låta trycka några exemplar af dessa utkast samt öfverlemna desamma — förutom till ett mindre antal lagkunnige personer — till direktörer i några äldre eller större inländska försäkringsanstalter, representerande olika försäkringsgrenar. I anledning häraf har komitén från tjugutvå personer fått mottaga särskilda yttranden i ämnet.

Den 9 Oktober 1896 blef Kanslirådet Benckert på egen begäran entledigad från uppdraget att vara ledamot i komitén samt undertecknad Östberg i hans ställe till ledamot förordnad.

Härefter har komitén hållit sammanträden dels under tiden från den 14 Oktober 1896 till samma års slut dels under senare hälften af sistlidne April månad dels ock under Juli, Augusti och September månader innevarande år.

Från slutet af Oktober månad 1896 har Revisionssekreteraren m. m. Juris doktorn K. Hj. L. Hammarskjöld, till hvilken förenämnda provisoriska utkast blifvit af komitén för granskning öfverlemnade, tidtals deltagit i komiténs arbeten.

Under de tider komitén, enligt hvad af det föregående framgår, icke regelbundet sammanträdt, hafva förberedande arbeten verkstälts.

Till fullgörande af det nådiga uppdraget får komitén härmed i underdånighet öfverlemna

dels förslag till lag om försäkringsanstalter och till lag angående villkoren för utländsk försäkringsanstalts rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse;

dels motiv till berörda lagförslag;

dels ock en af komiténs sekreterare utarbetad redogörelse för lagstiftningen i åtskilliga främmande länder angående försäkringsanstalter.

Underdånigst

GUST. LAGERBRING. AND. LINDSTEDT. JOHAN ÖSTBERG.

Otto Croneborg.

Stockholm den 10 September 1897.

LAGFÖRSLAG.

Förslag

till

Lag om försäkringsanstalter.

Om rätt att drifva försäkringsrörelse.

1 §.

Försäkringsrörelse må, der ej Konungen för särskildt fall annorledes förordnat, drifvas endast af:

- 1) försäkringsanstalt, grundad på aktier, (*försäkringsaktiebolag*) och
- 2) försäkringsanstalt, grundad på medlemmarnes ömsesidiga ansvarighet, (*försäkringsförening*).

Försäkringsanstalt må icke drifva annan rörelse än försäkringsrörelse.

Om villkoren för utländsk försäkringsanstalts rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse stadgas särskildt.

Om försäkringsaktiebolag.

2 §.

I fråga om försäkringsaktiebolag skola, jemte bestämmelserna i denna lag, de i 2—7, 9, 14, 16, 17, 20—30, 32—34, 36—57, 59—64, 66, 67 samt 71—74 §§ af lagen om aktiebolag den 28 Juni 1895 gifna stadganden gälla till efterrättelse.

3 §.

De, som vilja stifta försäkringsaktiebolag, skola upprätta fullständig bolagsordning samt derå söka Konungens stadfästelse. Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författning i öfrigt, så ock om och i hvad mån särskilda bestämmelser derutöfver må, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, erfordras. Å ändring i bolagsordning skall ock sökas Konungens stadfästelse.

Afser bolagets rörelse lif-, lifränte- eller kapitalförsäkring, skall vid ansökningen om stadfästelse å bolagsordningen fogas uppgift angående grunderna för beräkning af försäkringsavgifter och försäkringsfond. Ändring i beräkningsgrunderna vare ej giltig utan Konungens medgifvande.

4 §.

Bolagsordning skall angifva:

- 1) bolagets firma;
- 2) föremålet för bolagets verksamhet;
- 3) den ort, der bolagets styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) aktiekapitalet eller, der aktiekapitalet skall kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;
- 5) å hvilket belopp aktie skall lyda, samt huruvida aktiebrefven skola ställas till innehafvaren eller till viss man;
- 6) huruvida alla aktier skola medföra samma rätt, samt, i annat fall, till hvilket belopp aktier med företrädesrätt må kunna utgifvas och hvilket företräde de skola medföra;
- 7) den ordning, hvori aktietecknare bör fullgöra hvad honom på grund af teckningen åligger;

8) huruvida och i hvilken utsträckning aktieegarne äro pligtige något utförver tecknadt aktiebelopp tillskjuta;

9) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

10) huru många revisorer skola utses för granskning af styrelsens förvaltning;

11) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieegarnes kännedom;

12) huruvida mer än en ordinarie bolagsstämma skall årligen hållas, tiden för sådan stämmas hållande och hvilka ärenden skola å ordinarie stämma eller, der flere hållas, å hvar och en af dem förekomma till behandling;

13) grunderna för utföfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma, så vidt de skola afvika från hvad härom finnes i 33 och 34 §§ af lagen om aktiebolag föreskrifvet;

14) det högsta belopp, hvarför bolaget må utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk.

5 §.

Försäkringsaktiebolags firma skall innehålla ordet »försäkringsaktiebolag».

6 §.

Inbjudning till aktieteckning skall vara egenhändigt underskrifven af stiftarne samt innefatta styrkt afskrift af Konungens beslut om stadfästelse å bolagsordningen.

Inbjudningen skall innehålla bestämmelse dels om den tid, ej öfverstigande ett år från det stadfästelse å bolagsordningen meddelats, inom

hvilken sammanträde för pröfning af frågan om bolagets bildande skall hållas, dels om den grund, efter hvilken i händelse af öfverteckning aktierna skola bland tecknarne fördelas.

Aktieteckning vare ogiltig, der den ej göres å sådan inbjudning, som ofvan sägs.

7 §.

Vid det sammanträde, der beslut om bolagets bildande fattas, skall ock val af styrelse och revisorer ske.

8 §.

Försäkringsaktiebolag skall registreras.

Ansökning om bolagets registrering skall af dess styrelse göras.

Sådan ansökning skall innehålla ej mindre uppgift å styrelseledamöternes fullständiga namn äfvensom om deras nationalitet och hemvist, än ock, der bolagets firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt, uppgift å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) Konungens beslut om meddelad stadfästelse å bolagsordningen i två styrkta afskrifter;

2) protokoll vid sammanträde med aktieegarne, utvisande att beslut fattats om bolagets bildande och att styrelse blifvit utsedd;

3) en af styrelseledamöterna afgifven, egenhändigt underskrifven uppgift, huru mycket blifvit tecknad, med afdrag ej mindre i anledning af öfverteckning, der sådan egt rum, än ock för aktierätt, som af aktietecknare förverkats och ej af annan öfvertagits, äfvensom huru mycket af det belopp, hvartill aktiekapitalet sålunda uppgår, blifvit inbetaldt;

4) samtliga teckningslistor i hufvudskrift och styrkt afskrift.

9 §.

Ändring i bolagsordningen skall registreras. Styrelsen skall härom göra anmälan och dervid foga två styrkta afskrifter af Konungens beslut om den å ändringen meddelade stadfästelse.

10 §.

Hafva vid anmälan till registrering de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, icke iakttagits, eller pröfvas beslut, som för registrering anmäles och för hvars giltighet Konungens stadfästelse ej erfordras, icke hafva i föreskrifven ordning tillkommit eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Försäkringsaktiebolags registrering skall jemväl vägras, der, enligt den af styrelseledamöterna lemnade uppgift, aktiekapitalet ej uppgår till det belopp, hvartill det enligt bolagsordningen lägst må bestämmas, så ock der, enligt samma uppgift, ej minst hälften af aktiekapitalet blifvit inbetald.

Vägras registrering, skall registreringsmyndigheten ofördröjligen hålla sökanden tillhanda eller, om han uppgifvit fullständig adress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen derför.

Är sökanden med beslutet missnöjd, ege han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag deröfver anföra besvär hos Konungen.

11 §.

Beviljas försäkringsaktiebolags registrering, låte registreringsmyndigheten i registret införa:

1) dagen för bolagsordningens stadfästelse och dagen för beslutet om bolagets bildande;

- 2) bolagets firma;
- 3) föremålet för bolagets verksamhet;
- 4) den ort, der styrelsen har sitt säte;
- 5) det belopp, hvartill, enligt den af styrelseledamöterna lemnade uppgift, aktiekapitalet uppgår, så ock, der aktiekapitalet skall kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;
- 6) å hvilket belopp aktie skall lyda, samt huruvida aktiebrefven skola ställas till innehafvaren eller till viss man;
- 7) huru stor del af aktiekapitalet blifvit, enligt den af styrelseledamöterna lemnade uppgift, inbetald, samt, der ej aktierna till fullo inbetalts, inom hvilken tid återstående inbetalningen sist skall fullgöras;
- 8) huruvida och i hvilken utsträckning aktieegarne äro pligtige något utförver tecknad aktiebelopp tillskjuta;
- 9) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieegarnes kännedom;
- 10) styrelseledamöternes fullständiga namn och hemvist;
- 11) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att teckna firman.

Innehåller bolagsordningen förbehåll, hvarom i 25 eller 28 § af lagen om aktiebolag förmäles, eller bestämmelse om företrädesrätt åt vissa aktier, skall ock derom anteckning i registret göras.

Den ena afskriften af Konungens beslut om stadfästelse å bolagsordningen, skall, försedd med bevis om registreringen, jemte teckningslistorna i hufvudskrift, till sökanden återställas.

12 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den, der registrering beviljas, i registret anmärkas.

Registreras ändring i bolagsordningen, skall ena afskriften af Konungens beslut om stadfästelse å ändringen till sökanden återställas, försedd med bevis om registreringen. Sker ändring i firman, skall ny, fullständig inskrifning i registret göras.

13 §.

Kostnad för försäkringsaktiebolags organisation må, der sådant är i bolagsordningen medgifvet, i bolagets balansräkning upptagas såsom tillgång, men skall, på sätt i bolagsordningen i ty fall bestämmes, inom tio år från bolagets registrering afskrifvas.

14 §.

I försäkringsaktiebolags balansräkning skall såsom skuld upptagas:

- 1) ett belopp, motsvarande till ersättning anmälda, icke reglerade försäkringar (*regleringsfond*);
- 2) ett belopp, motsvarande sammanlagda värdet af löpande försäkringar (*försäkringsfond*).

Omfattar bolagets rörelse, jemte lif-, lifränte- eller kapitalförsäkring, annat slag af försäkring, skola för lif-, lifränte- och kapitalförsäkringsrörelsen regleringsfond och försäkringsfond i balansräkningen särskildt upptagas.

15 §.

De tillgångar, som motsvara regleringsfond och försäkringsfond för lif-, lifränte- och kapitalförsäkringsrörelse, skola redovisas:

- i statens, allmänna hypoteksbankens eller andra obligationer, hvilka med lätthet kunna till sitt bokförda värde i penningar förvandlas;
- eller i depositionsbevis, utfärdade af riksbanken eller af enskild bankinrättning, för hvilken Konungen fastställt reglemente;
- eller i skuldförbindelser, utfärdade af kommun, som till lånets upp-

tagande erhållit Konungens tillstånd, eller intecknade i fast egendom inom två tredjedelar af senast fastställda taxeringsvärde;

eller ock i skuldförbindelser, för hvilka säkerhet till motsvarande belopp lemnats antingen i värdehandlingar af ofvan nämnda beskaffenhet eller, der bolaget drifver lifförsäkringsrörelse, i bolagets lifförsäkringsbref, hvarje sådant bref dock gällande såsom säkerhet endast intill beloppet af den å försäkringen belöpande andel i försäkringsfonden.

Den andel i regleringsfond och försäkringsfond, som belöper å hvad i vederhäftig försäkringsanstalt återförsäkrats, må ock kunna i motsvarande återförsäkringsbref redovisas.

16 §.

Värdet af den fordran, försäkringstagare på grund af löpande lif-, lifränte- eller kapitalförsäkring hos försäkringsaktiebolag eger, skall i händelse af bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser beräknas efter de grunder, som gälla för beräkningen af den å försäkringen belöpande andel i försäkringsfonden.

17 §.

De värdehandlingar, i hvilka tillgångar motsvarande regleringsfond och försäkringsfond för lif-, lifränte- och kapitalförsäkringar redovisas, skola utgöra pant för försäkringstagarnes fordran hos bolaget, i den mån en hvar af dem i samma fonder har del; och skola förty dessa värdehandlingar, afskilda från bolagets öfriga tillgångar, ligga förvarade under minst två särskilda lås med olika nycklar, af hvilka en innehafves af ett af Konungens Befallningshafvande förordnad allmänt ombud, som förbinder sig att, i händelse af bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser, hålla försäkringstagarne de pantsatta handlingarne eller deras värde tillhanda.

Ombudet åligger att, derest de pantsatta handlingarnes hos bolaget bokförda värde nedgår under regleringsfondens och försäkringsfondens

sammanlagda belopp enligt senaste balansräkning, derom ofördröjligen göra anmälan hos chefen för Civildepartementet.

Ombudet uppbär godtgörelse af bolaget till belopp, som af Konungen bestämmes.

18 §.

• Drifver försäkringsaktiebolag lif-, lifränte- eller kapitalförsäkringsrörelse i utlandet, eger Konungen angående regleringsfond och försäkringsfond för de utländska försäkringarne medgifva de afvikelser från bestämmelserna i 15 och 17 §§, som med hänsyn till utländsk lag må pröfvas erforderliga.

19 §.

I fråga om försäkringsaktiebolag, som drifver lif-, lifränte- eller kapitalförsäkringsrörelse, skall, ändock att reservfonden uppgår till belopp, hvarom i 29 § af lagen om aktiebolag sägs, den i nämnda § föreskrifna afsättning till fonden fortgå, intill dess fonden uppgått till ett belopp, motsvarande en tjugondedel af försäkringsfonden; nedgår reservfonden under det sålunda stadgade belopp, skall afsättning dertill ånyo vidtaga.

Der reservfonden icke uppgår till ofvan stadgade belopp, må icke af bolagets årsvinst större utdelning än fem procent å aktiekapitalet lemnas aktieegarne eller någon vinst godtgöras försäkringstagarne.

20 §.

Upplöses försäkringsaktiebolag af annan anledning än i 55 eller 56 § af lagen om aktiebolag eller i 92 § här nedan sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, der ej, till följd af bolagsordningens bestämmelse eller bolagets beslut, en

eller flere särskilda liquidatorer utses. Uppdraget att vara liquidator anses gälla intill dess liquidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af bolaget återkallas.

Liquidatorerne skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i denna § sägs, med uppgift å dem, som ega verkställa liquidationen och teckna bolagets firma. Afgår liquidator eller utses ny sådan, skall ock derom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

21 §.

Öfverträda styrelseledamöter, liquidatorer eller aktieegare denna lag eller bolagsordningen, svare de för all deraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

22 §.

Det, som i enlighet med denna lag blifvit infördt i aktiebolagsregistret och kungjordt i allmänna tidningarne, skall anses hafva kommit till tredje mans kännedom, der ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap derom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blifvit eller bort blifva i registret antecknad, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hafva derom egt vetskap.

Om försäkringsföreningar.

23 §.

De, som vilja stifta försäkringsförening, skola upprätta fullständiga stadgar samt å desamma söka Konungens stadfästelse. Konungen

pröfvar stadgarnes öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författning i öfrigt, så ock om och i hvad mån särskilda bestämmelser derutöfver må, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af föreningens rörelse, erfordras. Å ändring i stadgar skall ock sökas Konungens stadfästelse.

Afser föreningens rörelse lif-, lifränte- eller kapitalförsäkring, skall vid ansökningen om stadfästelse å stadgarne fogas uppgift angående grunderna för beräkning af försäkringsavgifter och försäkringsfond. Ändring i beräkningsgrunderna vare ej giltig utan Konungens medgifvande.

24 §.

Försäkringsförenings medlemmar äro dess försäkringstagare.

25 §.

För försäkringsförenings förbindelser svare medlemmarne personligen med obegränsad eller till visst belopp begränsad ansvarighet; dock må i fråga om förening, som icke meddelar försäkring å egendom, kunna bestämmas, att allenast föreningens tillgångar skola häfta för dess förbindelser.

Ansvarighet, hvarom nu är sagdt, må göras gällande endast i den ordning, denna lag föreskrifver.

26 §.

Försäkringsförenings stadgar skola, utöfver hvad som föranledes af bestämmelsen i 29 §, angifva:

- 1) föreningens firma;
- 2) föremålet för föreningens verksamhet;

- 3) den ort, der föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) huru för föreningens förbindelser skall ansvaras;
- 5) de förutsättningar, under hvilka garantikapital, der sådant blifvit förskjutet, må återgäldas;
- 6) huruvida och i hvilken utsträckning styrelsen må ega för föreningen upptaga lån;
- 7) villkoren för inträde i och utträde ur föreningen;
- 8) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;
- 9) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;
- 10) huru kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnes kännedom;
- 11) huruvida mer än ett ordinarie sammanträde skall årligen hållas, tiden för sådant sammanträde och hvilka ärenden skola å ordinarie sammanträde eller, der flere hållas, å hvart och ett af dem förekomma till behandling;
- 12) grunderna för utöfvande af rösträtt å sammanträde samt för fattande af beslut i andra ärenden än dem, hvarom i 37 § förmåles;
- 13) huru på försäkringsaftal grundadt ersättningsanspråk skall hos föreningen göras gällande och af denna pröfvas, samt inom hvilken tid fastställt ersättningsbelopp skall utbetalas;
- 14) det högsta belopp, för hvilket föreningen må utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk;
- 15) de grunder, efter hvilka utdelning till medlemmarne må ega rum;
- 16) det antal och belopp, hvarunder löpande försäkringar icke må nedgå, utan att föreningen skall upplösas.

27 §.

Försäkringsförenings firma skall innehålla ordet »försäkringsförening».

28 §.

Stiftarne skola vara här i riket bosatte svenske undersåtar och till antalet minst fem.

29 §.

Innan försäkringsförening må anses bildad, skola efter inbjudning, som i 30 § sägs, försäkringar vara tecknade till antal och belopp, som i stadgarne föreskrifvas med hänsyn till beskaffenheten af föreningens rörelse äfvensom, der garantikapital af stiftarne eller annorledes förskjutes, till storleken af detsamma.

30 §.

Inbjudning till teckning af delaktighet i försäkringsförening skall vara egenhändigt underskrifven af stiftarne samt innefatta styrkt afskrift af Konungens beslut om stadfästelse å stadgarne. Inbjudningen skall ock innehålla bestämmelse om den tid, ej öfverstigande ett år från det stadfästelse å stadgarne meddelades, inom hvilken sammanträde, som i 32 § sägs, skall hållas.

Teckning, som verkställes innan föreningen enligt 33 § anses bildad, vare ogiltig, der den ej göres å sådan inbjudning, som här ofvan sägs.

31 §.

Har stiftare förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, vare det förbehåll mot föreningen utan verkan, der det ej finnes i inbjudningen fullständigt angifvet.

32 §.

Stiftarne åligge att i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie sammanträde, för pröfning af frågan om föreningens bildande utlysa sammanträde att hållas inom den i inbjudningen bestämda tid.

Har ej sammanträde inom sagda tid hållits, vare de gjorda teckningarne icke vidare bindande.

33 §.

Styrkes vid sammanträde, som i 32 § omförmäles, genom behöriga teckningslistor, att försäkringar blifvit tecknade till minst det antal och belopp, som i stadgarne föreskrifvas, samt, der garantikapital skall förskjutas, att detsamma blifvit kontant inbetaldt, skall till afgörande företagas, huruvida föreningen skall komma till stånd; dock må de fleste af de närvarande kunna besluta, att med frågans afgörande skall anstå till fortsatt sammanträde inom en månad derefter.

Besluta de fleste af de närvarande, att föreningen skall komma till stånd, skall föreningen anses bildad samt val af styrelse och revisorer ega rum; i annat fall vare frågan om föreningens bildande förfallen.

Stiftare, som, efter ty i 31 § sägs, förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, ege ej deltaga i omröstning, hvarom i denna § förmäles.

34 §.

Försäkringsförening skall, på sätt nedan sägs, registreras.

● Innan försäkringsförening blifvit registrerad, kan den ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Ingås förbindelse å föreningens vägnar, innan den blifvit registrerad, vare de, som ingått förbindelsen, ansvarige därför såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

35 §.

Ansökning om försäkringsförenings registrering skall af dess styrelse göras.

Sådan ansökning skall innehålla ej mindre uppgift å styrelseledamöternes fullständiga namn äfvensom om deras nationalitet och hem-

vist, än ock, der föreningens firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt, uppgift å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) Konungens beslut om meddelad stadfästelse å stadgarne i två styrkta afskrifter;

2) protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande att föreningen blifvit bildad och styrelse utsedd;

3) samtliga teckningslistor i hufvudskrift och styrkt afskrift.

Dessutom skall, der garantikapital enligt stadgarne skall förskjutas, vid ansöknigen fogas en af styrelseledamöterna afgifven, egenhändigt underskrifven förklaring, att detsamma blifvit kontant inbetaldt.

36 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å sammanträde.

Ej må någon för egen del eller såsom ombud för annan deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot föreningens stridande; och må förty ledamot af styrelsen ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, ej heller i val af revisor.

Öfver beslut, som å sammanträde fattas, skall genom styrelsens försorg protokoll föras. Senast fjorton dagar efter sammanträdet skall protokollet vara för föreningsmedlemmarne tillgängligt.

37 §.

Beslut, hvarigenom medlemmarnes ansvarighet för föreningens förbindelser skärpes, vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarne derom förenat sig.

Beslut om annan ändring af stadgarne eller om föreningens upplösning af annan orsak än i 66 § sägs vare ej giltigt, med mindre

samtliga medlemmarne förenat sig derom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande sammanträden, deraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande. Är härutöver något vilkor för beslutets giltighet i stadgarne bestämdt, lände ock det till efterrättelse.

38 §.

Ändring i stadgarne skall registreras. Styrelsen skall härom ofördröjligen göra anmälan och dervid foga två styrkta afskrifter af Konungens beslut om den å ändringen meddelade stadfästelse.

39 §.

Styrelsen ege, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra sammanträde.

Sådant sammanträde skall af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarne eller det mindre antal, som må vara i stadgarne bestämdt.

40 §.

Har styrelsen ej senast fjorton dagar efter påfordran, hvarom i 39 § är sagdt, utlyst sammanträde att hållas inom en månad, der ej annat af stadgarne föranledes, eller underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammanträde, har magistrat eller kronofogde i orten att, på anmälan af föreningsmedlem, ofördröjligen utlysa sammanträde.

41 §.

Menar styrelsen eller ledamot deraf eller föreningsmedlem, att beslut, som å sammanträde fattats, icke i behörig ordning tillkommit eller

eljest strider mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar, ege derå tala genom stämning å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

42 §.

Försäkringsförening skall företrädas af en styrelse, bestående af tre eller flere ledamöter.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk undersåte.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än fem år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning skall ofördröjligen för registrering anmälas.

43 §.

Stämning eller annat offentlig myndighets bud skall anses hafva kommit försäkringsförening tillhanda, då någon af styrelsens ledamöter i laga ordning erhållit del deraf.

Vill styrelsen eller ledamot deraf klandra beslut, som å sammanträde fattats, eller eljest kära till föreningen, delgifve stämningen någon af föreningens revisorer; och åligge det den, som af stämningen erhållit del, att ofördröjligen kalla föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan.

44 §.

Skriftlig afhandling, som för försäkringsförening ingås, skall under-tecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firma-teckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jemväl under-skrifva sina namn.

Firman skall, der ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är afhandling, som för föreningen ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en såsom för egen skuld.

45 §.

Inskränkning i styrelsens befogenhet att företräda föreningen vare utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva om den inskränkning egt kännedom.

Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

Hvad här ofvan stadgats gälle dock icke i fråga om inskränkning i styrelsens befogenhet att för föreningen upptaga lån.

46 §.

Styrelsen ege förordna ombud att å föreningens vägnar söka, kära och svara, så ock eljest föreningens talan föra.

Ej må dock prokurist för föreningen antagas.

47 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, der ej annorlunda är i stadgarne bestämdt, den mening, om hvilken vid sammanträde de fleste röstande förenat sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdades af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen ege ej deltaga i afgörande af fråga, hvori hans enskilda rätt är mot föreningens stridande.

48 §.

Styrelsen åligge att vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

49 §.

Ordinarie sammanträde skall hållas inom åtta månader efter utgången af hvarje räkenskapsår. Å det sammanträde skall styrelsen framlägga förvaltningsberättelse jemte balansräkning för det förflutna året tillika med det utlåtande, som enligt 50 § bör af revisorerne afgifvas.

Vid det sammanträde skall jemväl frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar företagas till behandling, men må kunna till afgörande vid nytt sammanträde uppskjutas.

Varder talan å förvaltningen under den tid berättelsen omfattar ej anställd inom ett år från det berättelsen å sammanträde framlades, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit beviljad.

Utan hinder deraf att ansvarsfrihet beviljats, ege föreningen att, inom två år från det förvaltningsberättelsen å sammanträde framlades, i afseende å förvaltningen anställa talan mot styrelseledamot, som visas hafva i berättelsen eller balansräkningen mot bättre vetande meddelat oriktig uppgift, der denna kan antagas hafva å beslutet om ansvarsfrihet inverkat.

50 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af två eller flere revisorer. Öfver granskningen skall för hvarje räkenskapsår skriftligt utlåtande afgifvas.

Val af revisor må ej afse längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Hvad i 48 § är om styrelse stadgadt skall ega motsvarande tillämpning å revisorer.

51 §.

Revisor skall ega ständig tillgång till föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af honom begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Der granskningen dertill föranleder, må revisorerne skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att extra sammanträde skall af styrelsen utlysas. Har sådan påfordran skett, skall hvad i 40 § sägs ega motsvarande tillämpning.

52 §.

Hafva revisorer i sitt utlåtande mot bättre vetande lemnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik, i förvaltningsberättelsen eller balansräkningen meddelad uppgift, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat grof vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvarige för all deraf uppkommande skada, en för alla och alla för en. Ej må dock talan härom anställas sedan två år förflutit från det revisorerne utlåtande å sammanträde afgafs.

53 §.

Afträdes försäkringsförenings egendom till konkurs, som börjar inom två år från det förvaltningsberättelsen å sammanträde afgafs, ege konkursboet, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, anställa klander å förvaltningen för den tid berättelsen afser.

Inträffar konkurs inom två år från det revisorerne utlåtande å sammanträde afgafs, stånde konkursboet öppet att mot dem anställa sådan talan, som i 52 § förmäles.

Talan, hvarom i denna § sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen, eller, der tiden för talans anställande af förenin-

gen, efter ty ofvan är sagdt, då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

54 §.

Försäkringsförening, som drifver lif-, lifränte- eller kapitalförsäkringsrörelse, skall af medlemmarne i förskott upptaga försäkringsafgifter, som icke må bestämmas till lägre belopp, än att de, enligt de för föreningen gällande beräkningsgrunder, motsvara den öfvertagna risken.

55 §.

I fråga om afskrifning af organisationskostnad samt om skyldighet att redovisa regleringsfond och försäkringsfond, så ock om värdet af försäkringstagares fordran på grund af löpande försäkring gälle i afseende å försäkringsförening hvad i 13—16 §§ och 18 § finnes för försäkringsaktiebolag stadgadt.

56 §.

De värdehandlingar, i hvilka tillgångar motsvarande regleringsfond och försäkringsfond för lif-, lifränte- och kapitalförsäkringar redovisas, skola, afskilda från föreningens öfriga tillgångar, ligga förvarade under minst två särskilda lås med olika nycklar, af hvilka en innehafves af ett af Konungens Befallningshafvande förordnadtt allmänt ombud.

Ombudet åligger att, derest dessa värdehandlingars hos föreningen bokförda värde nedgår under regleringsfondens och försäkringsfondens sammanlagda belopp enligt senaste balansräkning, derom ofördröjligen göra anmälan hos chefen för Civildepartementet.

Ombudet uppbär godtgörelse af föreningen till belopp, som af Konungen bestämmes.

57 §.

Drifver försäkringsförening lif-, lifränte- eller kapitalförsäkringsrörelse, må under föreningens bestånd utdelning till medlemmarne ej göras i vidsträcktare mån, än att återstående tillgångarne enligt vederbörligen pröfvad balansräkning öfverskjuta skulderna, regleringsfonden och försäkringsfonden inberäknade, med ett belopp, motsvarande minst en tjugondedel af försäkringsfonden.

58 §.

Finnas försäkringsförenings tillgångar enligt vederbörligen pröfvad balansräkning icke motsvara dess skulder, regleringsfonden och försäkringsfonden inberäknade, skall, der ej medlemmarnes ansvarighet är till visst belopp begränsad, eller allenast föreningens tillgångar häfta för dess förbindelser, det belopp, hvartill bristen uppgår, ofördröjligen af styrelsen uttaxeras å dem, som varit medlemmar i föreningen under hela eller någon del af den tid, som förflutit efter nästföregående bokslut.

Der medlemmarnes personliga ansvarighet är till visst belopp begränsad, eller allenast föreningens tillgångar häfta för dess förbindelser, skall i förra fallet hvad af bristen icke kan genom uttaxering täckas och i senare fallet hela bristen utjemnas genom nedsättning af försäkringsbeloppen.

59 §.

Uttaxering och nedsättning, hvarom i 58 § förmäles, skall ske i förhållande till en hvar medlems försäkringsbelopp, der ej annan grund är i stadgarne bestämd.

60 §.

Inbetalning af medel, som enligt 58 § uttaxerats, må fördelas på terminer, dock ej flere än sex eller med mera än ett halft år mellan hvarje inbetalning.

61 §.

Beslut om uttaxering skall, der ej annorlunda finnes i stadgarne bestämdt, minst en månad före den för hvarje inbetalning bestämda dag delgifvas i den ordning, som för kungörande af meddelanden åt föreningens medlemmar finnes stadgad.

62 §.

Å föreningsmedlem uttaxeradt belopp, som ej å utsatt tid erlägges, skall ofördröjligen utsökas. Finnes vid utmätning medlem sakna genast utmättningsbar tillgång till utsökta beloppets fulla gäldande eller varder medlems egendom afträdd till konkurs, skall, i den mån brist, som i 58 § sägs, icke genom de erlagda beloppen blifvit täckt, i förra fallet hvad som brister och i senare fallet hvad å medlemmen belöper uttagas hos öfrige medlemmar så långt deras ansvarighet räcker; och skola i ty fall de för första uttaxeringen gällande grunder lända till efterrättelse.

63 §.

Afträdes försäkringsförenings egendom till konkurs, må den föreningsmedlem åliggande personliga ansvarighet för föreningens förbindelser göras gällande endast i den mån föreningens tillgångar ej förslå till gäldande af dess skulder samt allenast i den ordning, som i 64 och 65 §§ sägs.

Afgången medlem vare från sin ansvarighet fri, der ej konkursen börjat inom ett år efter det han ur föreningen afgått.

64 §.

Å det sammanträde i föreningens konkurs, då förslag till sista utdelningen af föreningens tillgångar framläggas, skall, der brist för

borgenärerne uppstår, af konkursförvaltningen jemväl framläggas förslag till uttaxering å föreningsmedlemmarne, så långt deras ansvarighet räcker, af det för bristens täckande erforderliga belopp, ökad med högst en fjerdedel. Sådan uttaxering skall verkställas efter de grunder, hvarom i 58 och 59 §§ sägs.

Öfver detta förslag, som skall genom konkursförvaltningens försorg hållas tillgängligt, må klandertalan föras i samma ordning, som angående klander af utdelningsförslag finnes i konkurslagen stadgad. Sådan talan må jemväl af föreningsmedlem anställas.

65 §.

Sedan förslaget till uttaxering vunnit laga kraft eller blifvit af första domstolen i konkurssaken pröfvadt, åligge det syssломännen i konkursen att ofördröjligen i den ordning, som för kungörande af meddelanden åt föreningens medlemmar finnes stadgad, infordra uttaxerade beloppen.

Infordradt belopp, som ej å utsatt tid erlägges, skall af syssломännen utsökas; och vare vid utsökningen förslaget till uttaxering lika gällande som domstols laga kraft egande dom.

Finnes vid utmätning föreningsmedlem sakna genast utmätningssbar tillgång till utsökta beloppets fulla gäldande, eller varder föreningsmedlems egendom afträdd till konkurs, gälle hvad i 62 § är stadgad.

Är ej förslaget till uttaxering af alla borgenärerne och föreningsmedlemmarne gilladt, må utdelning ej ske, innan tid för klanders anställande är försuten. Har förslaget öfverklagats, må ej belopp, som klandret afser, annorledes än mot borgen utdelas, förrän slutlig dom öfver klandret fallit.

66 §.

Har antal eller belopp af löpande försäkringar nedgått under hvad i stadgarne föreskrifves och varder ej det föreskrifna antalet eller be-

loppet inom ett år åter uppnådt, skall föreningen upplösas och liquidation verkställas, vid äfventyr att de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, svara för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en.

67 §.

Finnes försäkringsförening sakna till registret anmäld, behörig styrelse, ege föreningsmedlem eller borgenär hos rätten eller domaren göra ansökning om föreningens upplösning. Kungörelse härom med uppgift om tiden, när ansökningen kommer att af rätten pröfvas, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarne, så ock i ortstidning, genom hvilken kallelse till sammanträde skall bringas till föreningsmedlemmarnes kännedom. Rätten eller domaren ege ock, der så äskas, förordna en eller flere gode män att emellertid såsom liquidatorer företräda föreningen. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten föreningen upplöst och förordne en eller flere liquidatorer att dess liquidation verkställa.

Om beslut, hvarigenom föreningen förklarats upplöst, så ock om förordnande, som enligt denna § meddelas, skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

68 §.

Afträdes försäkringsförenings egendom till konkurs, skall föreningen anses upplöst den dag, då dess konkursansökning till rätten eller domaren ingafs, eller, i anledning af borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades. Underrättelse om den offentliga stämningen skall, samtidigt med kungörelsen derom, genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

69 §.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, der föreningen vid konkursens början var upplöst, af likvidatorerne; dock må ny styrelse eller nya likvidatorer kunna under konkursens fortgång i behörig ordning utses.

70 §.

Upplöses försäkringsförening af annan anledning än i 67, 68 eller 92 § sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, der ej, till följd af stadgarnes bestämmelse eller föreningens beslut, en eller flere särskilda likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af föreningen återkallas.

Likvidatorerne skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i denna § sägs, med uppgift å dem, som ega verkställa likvidationen och teckna föreningens firma. Afgår likvidator eller utses ny sådan, skall ock derom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

71 §.

Likvidatorerne åligge att ofördröjligen söka årsstämmning å föreningens okände borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

Så snart utan uppenbar skada ske kan, skall föreningens egendom i penningar förvandlas.

72 §.

Om likvidatorers befogenhet att företräda förening och deras skyldigheter gälle i tillämpliga delar hvad angående styrelse är stadgadt;

dock ege liquidatorer ej, utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande, afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

73 §.

Under liquidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i liquidation».

I öfrigt skall hvad i 44 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af afhandling, som under föreningens bestånd å dess vägnar ingås, så ock om påföljd för försummelse härutinnan ega motsvarande tillämpning under föreningens liquidation.

74 §.

Försäkringsförenings tillgångar må ej mellan medlemmarne skiftas, innan den i årsstämmningen utsatta dag förbi är och all veterlig gäld blifvit betald.

Finnas, sedan föreningens alla å den i årsstämmningen utsatta inställelsedag anmälda eller eljest kända skulder blifvit guldna, tillgångar, de der enligt stadgarnes bestämmelse kunna fördelas bland dem, som vid upplösningen voro medlemmar af föreningen, skall fördelningen ske i förhållande till en hvar medlems försäkringsbelopp, der ej annan grund finnes i stadgarne bestämd.

Då liquidationen afslutats, skall anmälan derom ofördröjligen af liquidatorerne för registrering göras.

75 §.

Åtnöjes medlem ej med skifte af föreningens tillgångar eller med åtgärd, som under liquidationen vidtagits, skall han sin talan hos domstol anhängiggöra inom ett år från den dag liquidationen afslutades. Försummas det, hafve han sin talan förlorat.

76 §.

Försäkringsförening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, der styrelsen enligt stadgarne har sitt säte.

Innehålla stadgarne föreskrift, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot deraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, ege den föreskrift samma verkan, som skiljeaftal tillkommer, och gälle om påkallande af föreskriftens tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

77 §.

Öfverträda styrelseledamöter, liquidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar, svare de för all deraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

78 §.

Uti det hos Konungens Befallningshafvande förda föreningsregister skola de uppgifter angående försäkringsföreningar inskrifvas, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas.

För anmälningsskyldighetens fullgörande svare styrelseledamöterna eller, der föreningen är upplöst annorledes än genom konkurs, liquidatorerne.

79 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Aflemnas anmälan genom ombud eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då försäkringsförenings registrering sökes, skall en hvar, som är berättigad att teckna dess firma, på samma gång egenhändigt inskrifva firmateckningen i registret eller i särskildt bihang till detta, så vida icke teckningen verkstälts å anmälningsskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sker derom, att någon blifvit berättigad att teckna förut anmäld firma.

80 §.

Hafva vid anmälan till registrering de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, icke iakttagits, eller prövas beslut, som för registrering anmäles, och för hvars giltighet Konungens stadfästelse ej erfordras, icke hafva i föreskrifven ordning tillkommit eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras.

Vägras registrering, skall Konungens Befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden tillhanda eller, om han uppgifvit fullständig adress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen derför.

Är sökanden med beslutet missnöjd, ege han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag deröfver anföra besvär hos Konungen.

81 §.

Beviljas försäkringsförenings registrering, låte Konungens Befallningshafvande i registret införa:

- 1) dagen för stadgarnes stadfästelse och dagen för föreningens bildande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, der styrelsen har sitt säte;

- 5) huru för föreningens förbindelser skall ansvaras;
- 6) beloppet af inbetaldt garantikapital, der sådant förskjutes, samt förutsättningarne för dess återgåldande;
- 7) huruvida och i hvilken utsträckning styrelsen må ega för föreningen upptaga lån;
- 8) styrelseledamöternes fullständiga namn och hemvist;
- 9) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att teckna firman;
- 10) huru kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnes kännedom.

Den ena afskriften af Konungens beslut om stadfästelse å stadgarne, skall, försedd med bevis om registreringen, jemte teckningslistorna i hufvudskrift, till sökanden återställas.

82 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den, der registrering beviljas, i registret anmärkas.

Registreras ändring i försäkringsförenings stadgar, skall ena afskriften af Konungens beslut om stadfästelse å sådan ändring till sökanden återställas, försedd med bevis om registreringen. Flyttas styrelsens säte från ett län till ett annat, eller sker ändring i firman, skall ny, fullständig inskrifning i registret göras.

83 §.

Hvad i registret införes, med undantag af underrättelse om konkurs, hvarom i 68 § förmäles, skall genom Konungens Befallningshafvandes försorg ofördröjligen kungöras så väl i allmänna tidningarne som ock i den stads tidning, der Konungens Befallningshafvande har sitt säte, eller, om flere tidningar der utgifvas, i den af dessa, der allmänna påbud för staden vanligen meddelas.

En samling för hela riket af hvad sålunda i allmänna tidningarne kungjorts skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

Anmälningsskrifter med dertill hörande handlingar skola, särskildt för hvarje förening, såsom bilagor till registret förvaras.

84 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande, de i 83 § stadgade kungörelser, afgifterna för registreringen och för dess kungörande samt tid och sätt för utgifvande af den i nämnda § omförmälda samling meddelas af Konungen.

85 §.

Menar någon, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande föras vid rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande har sitt säte.

86 §.

Har genom laga kraft egande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att något förhållande hvarom inskrifning skett, ändrats eller upphört, skall, på begäran af någondera parten, anteckning derom göras i registret. Underrättelse om sådan anteckning skall så kungöras, som i 83 § sägs.

Varder, sedan i registret anteckning om förenings konkurs gjorts, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen, på derom gjord ansökning, ur registret afföras.

87 §.

Det, som i enlighet med denna lag blifvit infördt i föreningsregistret och kungjordt i ortstidningen, skall anses hafva kommit till tredje mans

kännedom, der ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap derom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blifvit eller bort blifva i registret antecknad, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hafva derom egt vetskap.

Om vissa mindre försäkringsföreningar.

88 §.

I fråga om försäkringsförening, hvars verksamhet afser endast försäkring af egendom å landsbygden inom området af ett län, och för hvars förbindelser medlemmarne häfta i obegränsad personlig ansvarighet, gälle icke hvad här ofvan stadgats i 23, 28—33 och 54—57 §§, ej heller bestämmelserna i 35, 38, 81 och 82 §§, för så vidt de afvika från hvad i 89 § sägs.

89 §.

Försäkringsförening, hvarom i 88 § sägs, skall, sedan den i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse, registreras.

Ny firma skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut enligt bestämmelserna i denna lag registrerade, ännu bestående firmor.

Ansökning om registrering skall vara åtföljd af:

- 1) två med styrelseledamöternes egenhändiga, bevitnade namnunderskrifter till riktigheten styrkta exemplar af föreningens stadgar;
- 2) protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande att stadgarne blifvit antagna och styrelse utsedd.

Vid ansökning om registrering af beslutad ändring i stadgarne skall styrelsen foga, i två exemplar, med styrelseledamöternes egen-

händiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta utdrag af protokoll, som i det ärende förts.

Beviljas registrering, låte Konungens Befallningshafvande i registret införa:

- 1) dagen för stadgarnes antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, der styrelsen har sitt säte;
- 5) huru för föreningens förbindelser skall ansvaras;
- 6) huruvida och i hvilken utsträckning styrelsen må ega för föreningen upptaga lån;
- 7) styrelseledamöternes fullständiga namn och hemvist;
- 8) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att teckna firman;
- 9) huru kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnes kännedom.

Det ena exemplaret af stadgarne skall, försedt med bevis om registreringen, till sökanden återställas.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen.

Om tillsyn å försäkringsanstalter.

90 §.

Styrelse för försäkringsanstalt åligge att för hvarje räkenskapsår enligt formulär, som fastställas af chefen för Civildepartementet, upprätta och inom nio månader efter årets utgång till nämnda departement

inlemna uppgift angående anstaltens verksamhet under året samt dess ställning vid årets början och dess slut äfvensom styrelsens förvaltningsberättelse jemte revisorernes afgifna utlåtande.

Omförmälda uppgift skall genom styrelsens försorg inom sistnämnda tid jemväl införas i allmänna tidningarne eller, i fråga om de i 88 § omförmälda föreningar, i sådan ortstidning, hvarom i 83 § sägs.

91 §.

Styrelse för försäkringsanstalt vare pliktig att när som helst hålla anstaltens räkenskaper och handlingar tillgängliga för den, som af Konungen förordnas att utöfva inspektion öfver försäkringsanstalterna i riket, samt för ombud, som i särskildt fall må förordnas af chefen för Civildepartementet eller, i fråga om de i 88 § omförmälda anstalter, af Konungens Befallningshafvande, äfvensom att i öfrigt lemna de uppgifter angående anstalten, som af inspektör eller ombud äskas.

Berättelse, som af inspektör eller ombud, som i denna § omförmäles, angående försäkringsanstalt afgifves, skall, der så pröfvas lämpligt, införas i allmänna tidningarne. Enskildes förhållanden till försäkringsanstalt må dock ej för allmänheten yppas.

92 §.

Sker afvikelse från denna lag eller från försäkringsanstalts bolagsordning eller stadgar eller från de för anstalten gällande beräkningsgrunder, eller finnas dessa beräkningsgrunder eller det sätt, hvarpå anstaltens medel gjorts fruktbarande, icke betryggande, eger Konungen eller, i fråga om de i 88 § omförmälda anstalter, Konungens Befallningshafvande förelägga anstalten att inom viss tid vidtaga de åtgärder, som pröfvas erforderliga. Hafva de sålunda föreskrifna åtgärder icke inom den bestämda tiden kommit till stånd, ankomme på Konungen

eller, i fråga om de i 88 § omförmälda anstalter, Konungens Befallningshafvande att förbjuda fortsättning af anstaltens verksamhet och förordna om anstaltens upplösning.

Varder försäkringsanstalt upplöst af anledning som ofvan sägs, förordnar Konungen eller, i fråga om de i 88 § omförmälda anstalter, Konungens Befallningshafvande en eller flere likvidatorer att anstaltens likvidation verkställa.

93 §.

Ställes försäkringsanstalt under likvidation af annan anledning än i 92 § sägs, skall anstaltens styrelse eller, om anstalten saknar till registret anmäld, behörig styrelse, rätten eller domaren härom ofördröjligen göra anmälan hos chefen för Civildepartementet; och ege departementschefen, der han så pröfvar lämpligt, utse en person att med öfrige likvidatorer deltaga i utredningen. Den af chefen för Civildepartementet utsedde likvidatorn uppbär så stor del af det för likvidatorerne anslagna arfvode, som på honom efter hufvudtalet belöper.

94 §.

Afträdes försäkringsanstalts egendom till konkurs, skall rätten eller domaren härom ofördröjligen göra anmälan hos chefen för Civildepartementet; och ege departementschefen, der han så pröfvar lämpligt, att utse ett allmänt ömbud att såsom god man och syssloman deltaga i konkursboets förvaltning med de gode män och sysslomän, som utses på sätt i konkurslagen stadgas.

Det allmänna ombud, som sålunda blifvit förordnad, ege, lika med rättens ombudsman, att sammankalla borgenärerne att höras öfver ämnen, som röra boet och dess förvaltning, samt att hos rätten anmäla, om annan god man eller syssloman i konkursen visar motvilja eller försummelse vid fullgörande af sitt uppdrag. Då allmänna ombudet

kallar borgenärerne till sammanträde, åligge ombudet att derom underätta rättens ombudsman.

Utan hinder af beslut, som kan vara fattadt om delning af förvaltningen af boet, ege allmänna ombudet deltaga i förvaltningen i alla dess delar.

Af det arfvode, som för gode männen och sysslomännen bestämmes, tage allmänna ombudet en tredjedel.

Ansvarsbestämmelser.

95 §.

Hvar som här i riket drifver försäkringsrörelse utan att enligt denna lag vara till rörelsens drifvande berättigad, straffes med böter från och med femtio till och med femtusen kronor.

Den som under tid, då han är stäld under tilltal för förbrytelse, hvarom ofvan sägs, fortsätter samma förbrytelse, skall, när han härtill varder lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som för sådan förbrytelse äro stadgade.

96 §.

Hvar som i anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift, straffes med böter från och med tjugufem till och med tvåtusen kronor, der ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

Lag samma vare om den, som i fall, hvarom i 90 § eller 91 § 1 mom. sägs, mot bättre vetande lemnar oriktig uppgift.

97 §.

Bryter någon, i fråga om försäkringsaktiebolag, mot hvad i 4 § 2 eller 3 mom. af lagen om aktiebolag finnes stadgadt, eller underlåter

ledamot af försäkringsaktiebolags styrelse att iakttaga föreskrift, som i 20 §, 21 § 1 mom., 22 § 3 mom., 40 § 4 mom. eller 47 § af sagda lag eller i 9 §, 90 § eller 91 § 1 mom. af denna lag är meddelad, eller underlåter ledamot af försäkringsförenings styrelse att iakttaga föreskrift, som i 38 §, 42 § 4 mom., 90 § eller 91 § 1 mom. af denna lag är meddelad, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Lag samma vare, der liquidator för försäkringsanstalt ej fullgör hvad honom enligt 62 § 2 mom. af lagen om aktiebolag eller enligt 20 § 2 mom., 70 § 2 mom. eller 74 § 3 mom. af denna lag åligger.

98 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle kronan. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

99 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej ega tillämpning å:

- a) föreningar för försäkring af fiskebåtar och fiskeredskap;
- b) föreningar för försäkring af egendom å landsbygden, hvilkas verksamhet icke omfattar minst ett härad;
- c) föreningar för lif-, lifränte- eller kapitalförsäkring, derest vid lif- eller kapitalförsäkring högsta försäkrade beloppet icke öfverstiger ettusen kronor och vid lifränteförsäkring högsta lifräntans årliga belopp icke öfverstiger etthundra kronor;
- d) pensions- och andra understödsföreningar;
- e) sjukkassor;
- f) anstalter, som meddela försäkring mot förlust å skuldebref eller andra värdepapper.

100 §.

Genom denna lag upphävas:

kungörelsen angående anordnande af tillsyn å inländska försäkringsanstalter den 22 oktober 1886; samt

lagen om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, den 28 juni 1895.

101 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari .

Å försäkringsaktiebolag, som dessförinnan intagits i aktiebolagsregistret, skola bestämmelserna i denna lag icke ega tillämpning; dock att denna lag gäller till efterrättelse i fråga om ändring i bolagsordningen eller i grunderna för beräkning af försäkringsavgifter och försäkringsfond, om värdet af försäkringstagares fordran på grund af löpande försäkring, om skyldighet att redovisa regleringsfond och försäkringsfond, om pantsättning af värdehandlingar motsvarande dessa fonder, om afsättning till reservfond och utdelning till aktieegarne eller försäkringstagarne, om liquidation, om tillsyn å försäkringsanstalter samt om ansvar.

Å försäkringsförening, hvars stadgar blifvit af Konungen stadfästa, skola bestämmelserna i denna lag icke ega tillämpning, så vidt de afse ämnen, rörande hvilka blifvit i stadgarne särskildt föreskrifvet, utan gälle derutinnan hvad stadgarne innehålla; dock att denna lag gäller till efterrättelse i fråga om ändring i stadgarne eller i grunderna för beräkning af försäkringsavgifter och försäkringsfond, om det sätt, hvar på föreningen skall företrädas och dess firma tecknas, om delgifning af stämning eller annat offentlig myndighets bud, om tiden för hållande af ordinarie sammanträde, om värdet af försäkringstagares fordran på grund af löpande försäkring, om skyldighet att redovisa regleringsfond

och försäkringsfond och om dessa fonders förvarande, om utdelning till föreningens medlemmar, om skyldighet att täcka uppkommen brist, om liquidation, om registrering samt om tillsyn å försäkringsanstalter.

Försäkringsförening, hvars stadgar icke blifvit af Konungen stadfästa, men hvars rörelse är af den beskaffenhet, att enligt denna lag Konungens stadfästelse å stadgarne erfordras, åligge att inom tre månader, efter det denna lag trädt i kraft, hos Konungen i den ordning, som i 23 § föreskrifves, söka stadfästelse å stadgarne.

Konungen meddelar de öfvergångsstadganden, som för införande i registret af sådan försäkringsförening, som i denna § sägs, må finnas vara erforderliga.

Förslag

till

Lag angående villkoren för utländsk försäkringsanstalts rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse.

1 §.

Konungen eger medgifva försäkringsaktiebolag i sådan främmande stat, som med afseende å svenska försäkringsaktiebolag gör motsvarande medgifvande, rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse af samma beskaffenhet som bolagets rörelse i hemlandet. De närmare villkoren för utländskt försäkringsaktiebolags rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket, bestämmas af Konungen.

2 §.

Utländsk försäkringsanstalt, som icke är aktiebolag, må ej drifva försäkringsrörelse här i riket.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari .

MOTIV.

Förslaget

till

lag om försäkringsanstalter.

Frågan om åstadkommandet af en särskild försäkringslagstiftning har alltsedan 1870-talet stått på dagordningen i vårt land. Sedan nämligen den år 1875 bildade »Försäkringsföreningen» uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, med bifogande af utkast till författningar i ämnet, framhållit behovet af en sådan lagstiftning, samt Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande inkommit med underdåniga utlåtanden i frågan, uppdrog Kongl. Maj:t åt dåvarande expeditionschefen i Kongl. Civildepartementet, numera landshöfdingen C. A. Sjöcrona att verkställa granskning af omförmälda utkast och i anledning deraf afgifva utlåtande samt utarbета författningsförslag i ämnet. Detta uppdrag fullgjordes genom afgifvande af ett den 7 Juli 1883 dagtecknad »betänkande med förslag till författningar angående försäkringsväsendets ordnande». Efter att hafva hört sakkunnige och myndigheter öfver det afgifna betänkandet, utfärdade Kongl. Maj:t de nu gällande författningarne i ämnet af den 22 Oktober 1886, nämligen kongl. kungörelsen angående anordnande af tillsyn å inländska försäkringsanstalter och kongl. kungörelsen angående villkoren för utländsk försäkringsanstalts rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse.

Uti ingressen till förstnämnda kungörelse förklaras emellertid, att Kongl. Maj:t, då den inhemska försäkringsrörelsen förnämligast bedrefves af bolag, men lagstiftningen rörande bolag vore under behandling af en komité, ansåge, att med en fullständig lagstiftning om försäkringsväsendet borde tills vidare anstå.

De sålunda tillkomna författningarne äro alltså egentligen att betrakta såsom provisoriska, hvarjemte är att märka, att desamma, såsom utfärdade i administrativ väg, icke innehålla några bestämmelser af

civillags natur. Genom dem afses hufvudsakligen att införa en viss kontroll öfver försäkringsanstalterna äfvensom att lemna föreskrifter om dessa anstalters skyldighet att afgifva och offentliggöra redogörelse för sin verksamhet.

Sedan 1895 års riksdag, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts på den för bolagslagstiftningens omarbetning tillsatta komiténs förslag grundade proposition, för sin del antagit lagar om aktiebolag, föreningar för ekonomisk verksamhet m. m., samt dessa lagar blifvit af Kongl. Maj:t den 28 Juni 1895 utfärdade, hade frågan om försäkringslagstiftningens ordnande inträdt i ett nytt skede, i det att ofvanberörda i ingressen till 1886 års kungörelse angående anordnande af tillsyn å inländska försäkringsanstalter framhållna förutsättning, nämligen det definitiva ordnandet af lagstiftningen om bolag i allmänhet, nu var gifven. Visserligen utgafs samtidigt med de öfriga bolagslagarne jemväl en »lag om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse», men denna lag, innehållande endast några få paragrafer, hade äfvenledes en blott provisorisk karaktär och afsåg egentligen att för dessa bolag bibehålla det förut för alla aktiebolag gällande sanktions-systemet, hvilket genom lagen om aktiebolag den 28 Juni 1895 upphäfdes i fråga om andra slag af aktiebolag än sådana, som drifva bankeller försäkringsrörelse. För de på ömsesidighet grundade försäkringsföreningarne åter meddelades icke ens provisoriska bestämmelser; i 70 § af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 Juni 1895 stadgades nämligen, att hvad i samma lag vore föreskrifvet ej skulle ega tillämpning å försäkringsföreningar.

En ytterligare anledning för Kongl. Maj:t att taga i närmare öfvervägande frågan om en särskild försäkringslagstiftning gafs genom den af 1895 års riksdag till Kongl. Maj:t aflåtna skrifvelse, som närmast föranledde tillsättandet af förevarande komité, och hvori behovet af en sådan lagstiftnings snara åvägabringande än vidare betonades.

Men om sålunda behovet af en försäkringslagstiftning i vårt land numera kan anses vara till fullo erkändt, kunna dock åsigterna angående den omfattning, som lämpligen bör gifvas åt en dylik lagstiftning, vara delade; och vill komitén därför till en början angifva sin allmänna ståndpunkt i detta afseende, för så vidt de inländska försäkringsanstalterna angår.

Den uppgift, som blifvit komitén förelagd i fråga om dessa anstalter, och hvilken skulle bestå i utarbetandet af ett förslag till en »fullständig och så vidt möjligt betryggande lagstiftning» för dessa anstalters verksamhet, synes nämligen kunna uppfattas på mer än ett sätt. Å

ena sidan skulle man kunna härmed förstå åstadkommandet af en i alla afseenden fullständig reglering af försäkringsverksamheten både ur offentligt rättslig och ur privaträttslig synpunkt, således jemväl omfattande en normering af så väl försäkringsaftalet, dess innehåll, inclusive försäkringsvilkoren, och dess juridiska verkan med afseende å försäkringsgifvares och försäkringstagares inbördes rättigheter och skyldigheter som ock försäkringsagenternas rättsliga ställning. Å andra sidan kan man tänka sig ifrågavarande lagstiftning inskränkt till omfång och beskaffenhet, motsvarande hvad som i fråga om aktiebolag i allmänhet och föreningar för ekonomisk verksamhet nyligen blifvit i vårt land genomfördt, i hvilket fall således förenämnda privaträttsliga frågor skulle komma att uteslutas från behandling.

Komitén har under fortgången af sitt arbete funnit sig böra i hufvudsak ansluta sig till den senare uppfattningen. Endast der behöfvat af bestämmelser i syfte att trygga och öfvervaka anstaltens ekonomiska ställning eller att fixera deras ansvarighet för åtagna förbindelser gjort sådant nödvändigt, har komitén gått utöfver de af denna uppfattning angifna gränser. Komitén har visserligen icke förbisett de skäl, som kunna tala för genomförande af en fullständigare lagstiftning, men då meningarne härvidlag, äfven bland fackmän, ännu äro mycket delade, har komitén icke ansett det vara klokt att redan nu, då en dylik lagstiftning skulle komma att för första gången i vårt land genomföras, gå längre än hvad som närmast synts vara erforderligt. Äfven må erinras derom, att utlandets lagstiftare — om man bortser från den i viss mån internationella lagstiftningen om sjöförsäkringsaftalet — åtminstone i de större kulturländerna hittills icke inlåtit sig på att mera fullständigt normera de privata rättsförhållanden, som härflyta ur försäkringsaftal. Orsakerna hertill torde få sökas bland annat i svårigheter af teknisk natur, beroende på skiljaktigheterna mellan de olika försäkringsgrenarne, äfvensom på den omständigheten, att försäkringsväsendet i sjelfva verket fortfarande är stadt i en lifvig utveckling, och att i följd häraf de former och regler, som gälla för detsamma, delvis ännu icke kunna anses hafva vunnit sådan häfd eller stadga, som erfordras för att derpå bygga en allmängiltig lagstiftning.

Af nära liggande skäl har komitén sökt ansluta förevarande lagstiftning till den nya lagstiftningen om aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet. Enligt komiténs förslag skulle sålunda bestämmelserna i den nya lagen om aktiebolag i hufvudsak finna tillämpning jemväl å försäkringsaktiebolag, medan i fråga om lagstiftningen för de på ömsesidig ansvarighet bygda försäkringsanstalterna eller

»försäkringsföreningarne» den nya lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet väsentligen tjenat såsom förebild. De skiljaktigheter, som förefinnas mellan lagförslaget å ena och de båda nämnda lagarne å andra sidan, bero ej mindre på beskaffenheten af de särskilda bestämmelser, som härröra af dessa bolags och förenings egenskap af försäkringsanstalter, än äfven derpå, att komitén, som ansett förevarande lagstiftning icke kunna, i likhet med berörda lagar, grundas endast på det s. k. normativsystemet, funnit det hittills i fråga om försäkringsaktiebolagen tillämpade sanktionssystemet böra icke allenast bibehållas för dessa, utan äfven utsträckas till de större försäkringsföreningarne.

Beträffande sjelfva uppställningen af lagförslaget har komitén, hvad försäkringsaktiebolagen angår, ansett sig böra, för undvikande af onödig vidlyftighet, allenast genom en uppräkning hänvisa till de talrika paragrafer i lagen om aktiebolag, som skulle oförändrade ega tillämpning jemväl å försäkringsaktiebolagen. För försäkringsföreningarne har komitén deremot föredragit att i lagförslaget upptaga fullständiga bestämmelser, utan hänvisning till lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, dels emedan afvikelserna i detta fall blifvit mera väsentliga än i fråga om försäkringsaktiebolagen, dels ock därför att komitén trott det för vissa mindre af dessa föreningar vara af särskild vigt att hafva de för dem gällande bestämmelserna hopförda i en och samma lag.

Till de sålunda med anslutning till den nya lagstiftningen om aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet utarbetade två hufvudafdelningarne af lagförslaget, nämligen »Om försäkringsaktiebolag» och »Om försäkringsföreningar» har komitén fogat en för dessa båda hufvudgrupper af försäkringsanstalter gemensam afdelning »Om tillsyn å försäkringsanstalter».

Med afseende å den allmänna karaktären af komiténs lagförslag må här slutligen framhållas, att komitén sökt, så vidt möjligt, omfatta alla de olika försäkringsgrenarne under gemensamma bestämmelser; endast lif-, lifränte- och kapitalförsäkringsrörelsen utgör i detta hänseende undantag, i det att för sådan rörelse särskilda bestämmelser erfordrats. Komitén har derjemte öfverallt sökt undvika mera detaljerade eller stränga föreskrifter, än hvad som synts vara oundgängligen nödvändigt för att vinna det hufvudsakliga målet med förevarande lagstiftning, nämligen att bereda försäkringstagarne ökad säkerhet och att förhindra eller åtminstone väsentligen försvåra uppkomsten eller

utvecklingen af osunda företag utan att lägga hämmande band på de solidare anstaltarnas verksamhet.

Ibland de arbeten uti ifrågavarande ämne, till hvilka komitén vid utarbetandet af sitt förslag tagit hänsyn, må här särskildt anföras Herr Sjöcronas ofvannämnda betänkande, hvilket betydelsefulla arbete i flere afseenden tjenat komitén till ledning och till hvilket komitén jemväl i fråga om försäkringsväsendets föregående historia i vårt land får hänvisa. Likaledes må ock nämnas det af norske komiterade utarbetade »Udkast till lov om forsikringsselskaber» af den 23 December 1895.

Hvad den följande redogörelsen för de särskilda paragraferna beträffar, har komitén sökt att fatta sig så kort som möjligt och därför ej heller ingått i några utförliga utläggningar af försäkringsteknisk natur, såsom angående försäkringsfondens betydelse, angående olika metoder för premiernas beräkning m. m. Komitén har nämligen under fortgången af sitt arbete kommit till den öfvertygelsen, att dylika utläggningar, som numera förekomma i en mängd bekanta läro- och handböcker, här icke vore behöfliga och endast skulle förorsaka vidlyftighet utan att bereda den sakkunnige någon afsevärd ledning.

Till sist får komitén erinra derom, att den utaf komitén föreslagna lagstiftningen torde föranleda, hvad försäkringsföreningar beträffar, vissa mindre ändringar eller tillägg i följande lagar och författningar, nämligen 22 kap. 14 § samt 23 kap. 4 och 6 §§ strafflagen, 1 och 2 §§ af kongl. förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855, 10 § af kongl. förordningen om tioårig preskription och om årsstämming den 4 Mars 1862 samt 8 § af lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 Juli 1887, dels ock möjligen, med hänsyn till den för lifförsäkringsaktiebolag och större lifförsäkringsföreningar föreslagna bestämmelsen om beräkning af försäkringstagares fordran på grund af löpande försäkring, ett tillägg till 117 § 3 mom. konkurslagen.

Jemväl i kongl. kungörelsen angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter den 22 Oktober 1886 skulle i anledning af komiténs förslag erfordras vissa mindre jemkningar. I denna författning är nämligen förordnadt, att på ömsesidighet grundad brand-, hagelskade- eller kreatursförsäkringsanstalt, hvars reglemente blifvit fastställt af Konungen eller af Konungens Befallningshafvande och hvars verksamhet omfattar minst ett härad,

kan erhålla rätt att få delegarnes afgifter debiterade, indrifna och redovisade i sammanhang med kronouppbörderna eller att få resterande dylika afgifter utan föregående utslag eller dom uttagna genom utmätning. Då nu enligt komiténs förslag för flertalet försäkringsföreningar af ifrågavarande slag icke skulle erfordras sanktion å reglementet, utan allenast registrering, torde i öfverensstämmelse härmed såsom villkor för erhållande af omförmälda rättigheter böra föreskrifvas verkställd registrering i stället för meddelad stadfästelse å reglementet.

Om rätt att drifva försäkringsrörelse.

1 §.

De anstalter, som hittills i vårt land utöfvat försäkringsverksamhet, hafva antingen varit aktiebolag eller på ömsesidig ansvarighet grundade föreningar. I öfverensstämmelse härmed har komitén i denna paragraf föreslagit, att försäkringsrörelse i regel skulle få drifvas allenast af associationer, tillhörande ettdera af dessa båda slag. Då det emellertid låter tänka sig, att för någon särskild försäkringsgren jemväl andra associationsformer skulle finnas lämpliga, har komitén trots lagen icke böra lägga absolut hinder i vägen för uppkomsten af sådana; och har af sådan anledning föreslagits, att Konungen må ega rätt att för sådana fall särskildt förordna.

Det i förevarande paragraf intagna stadgandet derom, att försäkringsanstalt icke må drifva annan rörelse än försäkringsrörelse, stödjer sig på så allmänt erkända grunder, att en motivering deraf synes öfverflödig. I uttrycket »annan rörelse» innefattas, såsom ock af senare lagbestämmelser i förslaget framgår, naturligtvis hvarken den lånarörelse, som erfordras för att göra anstaltens medel fruktbärande, ej heller den rörelse, som består i att hos annan anstalt återförsäkra öfvertagna risker eller att meddela återförsäkring åt annan anstalt.

En fråga, som varit mycket omtvistad och fortfarande torde få anses vara i princip oafgjord, är den, huruvida lagstiftningen bör tillåta lifförsäkringsbolag att jemte lifförsäkringsrörelse idka försäkring af väsentligen annat slag, t. ex. brandförsäkring. Framför allt har härvid framhållits den fara, som skulle hota lifförsäkringstagarne i ett sådant bolag derigenom, att, derest bolaget drabbades af stora

förluster inom den andra rörelsegrenen, lifförsäkringsfonden skulle kunna af bolaget användas till att täcka sålunda uppkommen brist och de lifförsäkrades rätt sålunda kränkas. Denna olägenhet, som i och för sig skulle utgöra tillräcklig grund för ett förbud mot förening af lif- och elementarförsäkring i samma bolag, har ock blifvit beaktad af de svenska aktiebolag, som drifva dylik kombinerad försäkringsrörelse, i det att dessa bolag medelst stadganden i sina bolagsordningar angående panträtt för lifförsäkringstagarne till säkerhet för deras genom lifförsäkringsfonden representerade fordran hos bolaget sökt särskildt skydda dessas intresse. Men om ock genom dylika i bolagsordningarne intagna bestämmelser det åsyftade ändamålet torde kunna vinnas, skulle dock genom införande i civillag af motsvarande bestämmelser beredas ytterligare stadga åt nämnda förhållande, och då nu, enligt komiténs förslag, sådana bestämmelser skulle komma att i lag införas, och då vidare de i vårt land befintliga aktiebolag, som drifva kombinerad lif- och brandförsäkringsrörelse, icke uti förevarande afseende gifvit anledning till farhågor, så har komitén, i likhet med Herr Sjöcrona, icke funnit skäl att, beträffande försäkringsaktiebolagen, föreslå förbud mot kombination af omförmälda beskaffenhet. I fråga om försäkringsföreningarne åter har stadgandet af ett dylikt förbud af den anledning ansetts obehöfligt, att medlemmarnes ömsesidiga ansvarighet måste vara af olika slag vid lifförsäkring och vid elementarförsäkring, och att i följd deraf en kombination af dessa olika slag af försäkring, såsom ock erfarenheten gifvit vid handen, icke torde kunna ifrågakomma.

Om försäkringsaktiebolag.

2 §.

I denna paragraf hänvisas till sådana i lagen om aktiebolag förekommande paragrafer, som ansetts böra i oförändradt skick gälla i fråga om försäkringsaktiebolag och icke innehålla uttryck, som genom en dylik hänvisning skulle komma att innebära tvetydighet.

Hvad angår 31 § af lagen om aktiebolag, må erinras derom, att densamma icke varit afsedd att gälla om försäkringsaktiebolag.

3 §.

På sätt förut är sagdt, har komitén i anslutning till Herr Sjöcronas förslag ansett sanktionssystemet, kompletteradt med de i komiténs förslag upptagna normativa bestämmelser, böra bibehållas i fråga om försäkringsaktiebolagen. Endast genom tillämpningen af detta system, som hittills icke visat andra än goda verkningar, torde det i förevarande fall vara möjligt att redan från början förebygga, att osunda och för allmänheten mindre betryggande företag komma till stånd, ty att för hvarje slag af försäkringsrörelse meddela så detaljerade bestämmelser, att en saklig pröfning i det särskilda fallet skulle kunna undvaras, lärer knappast ligga inom möjlighetens gränser. Lika-som i afseende å bankerna, för hvilka sanktionssystemet jemväl ansetts böra fortfarande tillämpas, gäller det här att tillse, att aktiekapitalet står i rimlig proportion till rörelsens omfattning och beskaffenhet, att nödiga afsättningar till reservfonder, utöfver hvad lagen eljest härom i allmänhet bestämmer, komma att i vissa fall göras o. s. v. Jemväl utöfvandet af den kontroll, som, enligt hvad numera är i allmänhet erkändt, bör från statens sida utöfvas å försäkringsanstalternas verksamhet, synes förutsätta, att staten redan vid dylik anstalts bildande tillser, att dess reglemente uppfyller de förutsättningar, som motsvara fordringarne på soliditet och på trygghet för försäkringstagarne. I sammanhang härmed har komitén jemväl föreslagit, att den enligt gällande lag om försäkringsaktiebolag Konungen förbehållna rätt att i bolagsordningen införa de ytterligare bestämmelser, som må finnas erforderliga, skulle fortfarande bibehållas.

För ett försäkringsaktiebolags bestånd och trygga utveckling är emellertid icke endast bolagsordningens innehåll af betydelse; jemväl de grunder, efter hvilka premierna bestämmas och afsättningar till försäkringsfond skola göras, spela härvid en stor roll. Särskildt är detta fallet i bolag, som meddela lif-, lifränte- eller kapitalförsäkring, enär beräkningarne här afse en aflägsen framtid, och väsentligare felaktigheter i beräkningsgrunderna därför verka vida mera ödesdigert än eljest. Då härtill kommer, att beräkningsgrunderna i dessa fall äro baserade på komplicerade och för den stora allmänheten svårfattliga vetenskapliga förutsättningar, har komitén ansett, att en särskild pröfning af dessa grunder bör ega rum allaredan vid bolagets bildande i sammanhang med sanktionsfrågan. I enlighet härmed har komitén föreslagit, att, på samma gång ansökning göres om stadfästelse å ordningen för dylikt bolag, uppgift angående omförmälda beräkningsgrunder skall

till Konungen inlemnas. Meddelas stadfästelse å bolagsordningen, anses ock Konungens medgifvande till beräkningsgrundernas användning derigenom vara lemnadt.

Bestämmelsen, att beräkningsgrunderna sedermera icke må utan särskildt tillstånd af bolaget ändras, är väl närmast att betrakta såsom en konsekvens af stadgandet om inlemnande af uppgift om dessa grunder, men är framkallad jemväl med hänsyn till den i 16 § intagna föreskriften angående beräkning af värdet af försäkringstagares fordran hos bolaget på grund af löpande försäkring. Då nämligen sådan fordran skall beräknas just enligt ifrågavarande grunder, få dessa naturligtvis icke af bolaget godtyckligt ändras.

Vidkommande andra slag af försäkring än lif-, lifränte- och kapitalförsäkring synas liknande föreskrifter angående beräkningsgrundernas pröfning vara mindre behöfliga, enär det i dessa fall vanligen handlar om premier för löpande årsrisker, hvilka premier derjemte ofta äro underkastade jemkningar och förändringar — beroende på att det statistiska underlaget vanligen är osäkrare — samt följaktligen sakna den stabilitet, som utmärker lifförsäkringspremierna. Det skulle därför jemväl af rent praktiska skäl vara olämpligt att gifva en generell utsträckning åt ifrågavarande för lifförsäkringsbolagen föreslagna stadganden.

4 §.

Bestämmelserna i 8 och 18 §§ af lagen om aktiebolag angående innehållet af stiftelseurkund och bolagsordning hafva i 4 § af förevarande lagförslag sammanfattats. Komitén har nämligen af orsak, som här nedan under 6 § närmare angifves, funnit upprättandet af en särskild stiftelseurkund kunna vid bildandet af försäkringsaktiebolag helt och hållet undvaras. Punkten 7), hvori omförmäles en bestämmelse, som enligt lagen om aktiebolag skall finnas intagen allenast i stiftelseurkunden, äfvensom punkten 8) angående föreskriften, huruvida och i hvilken utsträckning aktieegarne äro pligtige något utöfver tecknad aktiebelopp tillskjuta, äro upptagna bland de punkter, som skola i bolagsordningen finnas angifna, emedan de fastställda reglerna om garantiförbindelsers belopp och sättet för deras inlösen synas böra vara icke blott i en vid aktieteckningen tillgänglig handling intagna, utan äfven sedermera för aktieegarne lätt åtkomliga.

Likaledes böra ej heller grunderna för bestämmande af de maximirisker, bolaget skall hafva rätt att på eget ansvar ikläda sig, kunna när som helst godtyckligt ändras, utan böra genom stadgande i bolags-

ordningen från början tydligt och bestämdt angifvas. Den i sådant hänseende i 4 § upptagna punkten 14) behöfver naturligtvis icke ovilkorligen innebära, att maximiriskens belopp skall med en enda siffra i bolagsordningen fastslås, och lägger således ej hinder i vägen för att bestämma olika maximigränser för olika slag af risker m. m.

5 §.

Ett försäkringsaktiebolags egenskap af försäkringsanstalt och dermed följande åtskilnad från andra aktiebolag så väl i ekonomiskt som juridiskt hänseende bör naturligtvis framgå redan af dess firma, i hvilken således ordet »försäkringsaktiebolag» bör förekomma.

Någon särskild bestämmelse derom, att ny firma skall skilja sig från andra bestående firmor, har här ej ansetts behöflig, då enligt komiténs förslag bolagsordningen och således äfven firmabeteckningen i hvarje fall skall af Konungen pröfvas.

6 §.

Enligt lagen om aktiebolag kunna aktiebolag bildas antingen *simultant*, d. v. s. så, att ett antal för saken intresserade personer uppgöra planen för bolagets verksamhet och organisation samt tillika sjelfve tillskjuta det nödiga aktiekapitalet, eller ock *successivt* på det sätt, att allmänheten inbjudes till deltagande i företaget medelst aktieteckning. Stiftelseurkunden tjänar såsom form dels för det af stiftarne sins emellan ingångna aftalet och dels, då bolaget bildas successivt, derjemte för det rättsförhållande, som genom aktieteckningen uppkommer mellan stiftarne å ena samt aktietecknarne å andra sidan. Då nu, enligt komiténs förslag, Konungens stadfästelse å den af stiftarne upprättade bolagsordningen, innefattande bestämmelser i alla de ämnen, angående hvilka stiftelseurkunden eljest lemnar upplysning, skulle utgöra det första villkoret för att ett försäkringsaktiebolag må kunna komma till stånd, är det tydligt, att innehållet af det ingångna bolagsaftalet först i och genom Konungens stadfästelse blir definitivt bestämdt, och att således upprättandet af en stiftelseurkund kan helt och hållet undvaras. Då det vidare, med hänsyn till beskaffenheten af den rörelse försäkringsaktiebolagen drifva, i regel icke torde få anses lämpligt, att dessa bolag bildas simultant och med ett så ringa antal aktieegare, som i dylikt fall enligt 9 och 11 §§ af lagen om aktiebolag skulle vara tillåtet, har komitén, ehuru den simultana formen icke ur principiell juridisk

synpunkt kan anses oförenlig med försäkringsaktiebolagets karaktär, funnit sig böra föreslå, att vid bildande af sådant bolag inbjudning göres obligatorisk. Såsom en följd häraf hafva bestämmelserna i 11 och 12 §§ af lagen om aktiebolag blifvit vid affattande af lagförslaget uteslutna.

Olikheterna mellan förevarande paragraf å ena samt de motsvarande 13 och 15 §§ af lagen om aktiebolag å andra sidan sammanhånga med bestämmelserna om Konungens sanktion å bolagsordningen.

7 §.

Sedan ett aktiebolag blifvit enligt lagen om aktiebolag bildadt, hafva aktieegarne att antaga ordning för bolaget; först derefter kan val af styrelse och revisorer ske. Enär, beträffande försäkringsaktiebolag, bolagsordningen vid fattande af beslutet om bolagets bildande skulle enligt komiténs förslag allaredan vara af Konungen fastställd, finnes intet hinder för, att dessa val ega rum omedelbart efter nämnda besluts fattande.

8—12 §§.

Vid det förhållande att försäkringsaktiebolags ordning enligt komiténs förslag skulle, då den till Konungens stadfästelse öfverlemnas, innehålla så väl föreskrift, huruvida innehafvareaktier må förekomma, som ock bestämmelse, huru styrelsen skall sammansättas, kunna sådana beslut, hvarom under punkten 4) i 19 § af lagen om aktiebolag förmäles, icke förekomma, efter det bolagets ordning blifvit af Konungen stadfäst; och har i enlighet härmed ur 8 § af lagförslaget, hvilken motsvarar 19 § af lagen om aktiebolag, berörda punkt uteslutits. De jemkningar, som vidtagits i 9, 10, 11 och 12 §§ af lagförslaget, jemförda med de deremot svarande 35 samt 68—70 §§ af lagen om aktiebolag, följa direkt af den föreslagna tillämpningen af sanktionssystemet å försäkringsaktiebolag eller ock af andra här ofvan omförmälda skiljaktigheter mellan lagförslaget och nämnda lag.

§ 13.

I öfverensstämmelse med Herr Sjöcronas förslag och i anslutning till hittills vanligen följd praxis har komitén genom bestämmelsen i denna paragraf velat medgifva försäkringsaktiebolagen den förmånen att icke nödgas uppföra sina organisationskostnader såsom utgift för året, hvaraf följden eljest ofta kunde blifva den, att bolagets räkenskaper

skulle utvisa brist, äfven om rörelsen i sjelfva verket icke gått med förlust. Bolaget skulle således enligt komiténs förslag ega rätt att uppföra organisationskostnaderna såsom särskild post bland tillgångarne. Dock bör bolaget af näraliggande skäl efter hand afskrifva denna så att säga imaginära tillgång, och har komitén i sådant afseende, på grund af senare tiders erfarenhet, trott sig böra föreslå medgifvande af så lång tid för dessa afskrifningars verkställande som tio år från bolagets registrering. Senare tillkomna kostnader, föranledda t. ex. af rörelsens utvidgning o. dyl., skulle deremot behandlas såsom vanliga löpande utgifter för året. Angående det sätt, hvarpå amorteringen efter hand skulle ske, innehåller förslaget icke någon bestämmelse, utan bör i bolagsordningen härom meddelas föreskrift, hvilken följaktligen komme att i hvarje fall pröfvas i sammanhang med ansökningen om stadfästelse å bolagsordningen.

14 §.

Bestämmelserna i denna paragraf motsvara fullständigt gällande praxis och torde därför icke behöfva någon utförligare utläggning. Tydligtvis kan det i många fall vid beräkning af försäkringsfonden och jemväl af den fond, som komitén här med ett generelt namn kallat regleringsfond, och hvilken i olika fall allt efter försäkringens natur plägat benämnas skadefond, fond för oreglerade dödsfall o. s. v., icke vara tal om annat än en blott approximativ uppskattning. Den bolaget åliggande ersättning för anmälda skador, dödsfall m. m. beror nämligen till sitt belopp ofta på en senare utredning af skadans omfattning m. m.; och hvad beträffar försäkringsfonden, kunna, åtminstone vid elementarförsäkring, icke alltid matematiskt stränga metoder komma till användning. Det torde jemväl böra påpekas, att denna paragraf t. ex. icke lägger hinder i vägen för sjöförsäkringsaktiebolagen att följa de för dem säregna regler för afsättning till ifrågavarande fonder.

15 §.

De i denna och närmast följande paragrafer föreslagna bestämmelser afse endast de bolag, som drifva lif-, lifränte- och kapitalförsäkringsrörelse, och hvilka i det följande korteligen benämnas lifförsäkringsbolag.

Angående lämpligheten af att i lag lemna mer eller mindre detaljerade föreskrifter om det sätt, hvarpå försäkringsanstalterna skulle ega

att placera sina fonder, hafva olika meningar gjort sig gällande. Under det att några ansett dylika föreskrifter erfordras åtminstone i fråga om lifförsäkringsbolagen, hafva andra åter trott det allmännas intresse vara bäst tillgodosedt allenast genom ett strängt publicitetssystem, som skulle möjliggöra en pröfning af bolagets soliditet för en hvar, som deraf hade intresse. Publicitetssystemet skulle sålunda innebära en kraftig anledning för bolaget att i möjligaste mån sörja för tryggheten af sin finansiella ställning.

För andra slag af försäkring än lifförsäkring har ej heller komitén funnit särskilda föreskrifter i ofvanberörda hänseenden nödiga. Vid elementarförsäkringen är det nämligen i regel fråga om löpande årsrisker; försäkringstagaren har därför egentligen endast intresse af att bolaget är solvent under ett år i sender, och han kan, när han så finner för godt, uppsöka ett solidare bolag för att der taga ny försäkring. Ej heller äro försäkringsfonderna i dylika bolag af den betydelsen, att de kunna locka till spekulation, utan äro ofta vida mindre än aktiekapitalet. I sjelfva verket skulle i dessa bolag aktieegarne i flertalet fall kännbarare än försäkringstagarne drabbas af en mindre god förvaltning och hafva således ett starkt intresse att bevara bolagets soliditet.

Helt annat är deremot förhållandet med ett bolag, som drifver lifförsäkringsrörelse. Som bekant äro de afsättningar till försäkringsfond, som ett lifförsäkringsbolag af de inflytande premierna årligen måste göra för att möta en mer eller mindre aflägsen framtids kraf, högst betydliga. Till och med i fråga om relativt så unga bolag som våra svenska, uppgår därför försäkringsfonden ända till 8 å 10 gånger beloppet af aktiekapital och reservfond tillsammansantagna. Härtill kommer, att det i regel dröjer en mycket lång tid — i fråga om de svenska bolagen har denna tidpunkt ännu icke i något fall inträdt — innan försäkringsfondens afkastning blifver direkt behöflig för bolaget, alldenstund under de första decennierna af bolagets tillvaro ensamt de inflytande premierna mer än väl förslå till de löpande utgifternas bestridande. I följd häraf saknas vid lifförsäkringen det direkta intresse för bolagets delegare att redan från början konsolidera bolagets finansiella ställning, hvilket i allmänhet kan förutsättas vid elementarförsäkringen; och är det sålunda tydligt, att spekulationer med försäkringsfondens medel i syfte att förskaffa aktieegarne eller — i konkurrensändamål — försäkringstagarne större vinstutdelningar i förra fallet äro vida mer att befara än i det senare.

Men äfven försäkringstagarnes ställning är i ett lifförsäkringsbolag en helt annan och mera bunden än i fråga om andra slag af försäkring.

De inbetalda premierna hafva nämligen vid liffförsäkring karaktären af besparingar till förmån för efterlevande, till hjälp under ålderdomens dagar, till säkerhet för borgenärer m. m., och resultaten af dessa besparingar ligga till en väsentlig del i försäkringsfonden. Tänker man sig nu ett mindre solidt bolag med osäkra penningeplaceringar, så skulle väl ett strängt tillämpadt publicitetssystem kunna hafva den påföljd, att allmänheten blefve varnad för att vidare anlita bolaget, och att detta således ej komme att erhålla några nya försäkringstagare. Men de redan förut försäkrade skulle härmed ej vara hjälpta. De, som kunna lemna bolaget, återfå i regel endast en mindre del af hvad som för dem haft karaktären af gjorda besparingar, under det att för många andra det i följd af hög ålder, begynnande sjuklighet m. m. ej längre skulle vara möjligt att i en annan solidare anstalt erhålla ny försäkring. Betänker man derjemte, huru svårt det är för den stora allmänheten att bedöma hithörande förhållanden, torde, enligt komiténs förmenande, vara tydligt, att publicitetssystemet, huru strängt och detaljeradt det än må tillämpas, endast i ofullkomlig grad är egnadt att skydda försäkringstagarnes rätt och intressen.

Också finnas i flertalet nyare utländska lagar eller lagförslag angående försäkringsanstalter mer eller mindre detaljerade föreskrifter om det sätt, hvarpå åtminstone liffförsäkringsbolagen skulle hafva att placera sina viktigaste fonder. Sådana bestämmelser återfinnas t. ex. i den norska komiténs förslag. Enligt Herr Sjöcronas betänkande skulle försäkringsanstalterna vara skyldiga att i sina stadgar intaga uttryckliga föreskrifter angående medlens placering, hvilka föreskrifter således skulle af den stadfästade myndigheten prövas.

Komitén har för sin del derjemte haft en annan anledning att föreslå dylika detaljerade bestämmelser angående placering af de till reglerings- och försäkringsfond hörande medel. Ett bland de viktigaste af de stadganden, som af komitéen föreslås i syfte att trygga liffförsäkringstagarnes rätt, är nämligen det i 17 § upptagna stadgandet om pantsäkerhet för de försäkrades på försäkringsaftal grundade, nämnda fonder motsvarande fordringar. Det är tydligt, att ett dylikt stadgande, för att icke blifva illusoriskt, med nödvändighet förutsätter föreskrifter om beskaffenheten af de värdehandlingar, i hvilka fonderna skola redovisas.

I detta afseende har komitéen i första rummet föreslagit, att säkerheter af följande slag skulle godkännas, nämligen:

- 1) statens och allmänna hypoteksbankens obligationer;

2) depositionsbevis af riksbanken och af enskilda banker med af Konungen fastställda reglementen;

3) skuldförbindelser af kommuner, som af Konungen erhållit tillstånd till lånets upptagande; samt

4) bolagets egna lifförsäkringsbref inom motsvarande andel af försäkringsfonden.

Det är emellertid tydligt, att bolagens utlåningsrörelse i fråga om de betydande kapital, hvarom det här handlar, icke kan inskränkas till inköp eller utlåning mot pant af värdepapper, tillhörande allenast nu anförda kategorier, utan måste jemväl placering i andra obligationer än statens och allmänna hypoteksbankens äfvensom uti inteckningar i fast egendom inom vissa gränser tillåtas.

Beskaffenheten af dessa »andra obligationer» är dock med afseende å den säkerhet de erbjuda ganska olika i olika fall, och det har därför varit nödvändigt att genom närmare bestämmelse söka åstadkomma den nödiga begränsningen. Med hänsyn till de uppenbara svårigheter, som i detta afseende göra sig gällande, har komitén valt den utvägen att, i hufvudsaklig anslutning till en i lagen om sparbanker förekommande formulering, tillfoga en kvalifikationsbestämning af mera allmän lydelse, nämligen: »hvilka med lätthet kunna till sitt bokförda värde i penningar förvandlas.»

I fråga om det belopp, inom hvilket inteckning i fast egendom må kunna användas såsom säkerhet för förenämnda fonders medel, har komitén trott sig kunna medgifva en gräns af ända till två tredjedelar af senast fastställda taxeringsvärde. Utan tvifvel är det för enadt med stor svårighet att angifva en fullt lämplig gräns i detta afseende. Under det att t. ex. i fråga om skogsfastigheter och industriella byggnader en gräns af 50 procent af taxeringsvärdet till och med skulle kunna anses för hög, skulle denna gräns i fråga om t. ex. jordbruksfastigheter kunna befinnas motsvara fullgod säkerhet. Att komitén det oakadt trott sig kunna föreslå en så hög gräns som två tredjedelar af taxeringsvärdet, har berott derpå, att komitén härvid närmast afsett de bättre stadsfastigheterna och särskildt de fastigheter, som bolagen sjelfva ega och förvalta.

Största delen af de fastighetsinteckningar, som ligga i våra inhemska lifförsäkringsbolags portföljer lära också vara af sistnämnda beskaffenhet, och i fråga om andra klassens fastigheter torde inteckningar utöfver 50 procent af taxeringsvärdet endast undantagsvis förekomma. Redan hittills följd praxis torde därför vara en borgen för att den i lagförslaget upptagna höga säkerhetsgränsen ej skulle leda till afse-

värda missbruk. I alla händelser synes det, i afseende å mindre goda säkerheter, endast undantagsvis kunna vara fråga om placeringar till mera betydande belopp, och torde därför i de fall, då säkerheten, ehuru den föreskrifna gränsen iakttagits, ändock icke befinnes tillfredsställande, kunna utan synnerlig svårighet genom den inspekterande myndigheten härutinnan åstadkommas ändring.

Mellan fastigheter, som tillhöra bolaget, och andra fastigheter har komitén i förevarande afseende icke velat göra någon skilnad. Utan tvifvel kan fastighetens afkastning i vissa fall synas mera betryggad, då fastigheten eges och förvaltas af bolaget sjelft, och från denna synpunkt kan understundom en bolaget tillhörig fastighet erbjuda större säkerhet än andra. Från försäkringstagarnes synpunkt torde dock, för den händelse bolaget genom konkurs eller af annan anledning upplöses, förhållandet blifva enahanda, om fastigheten, i hvilken inteckningen är fastställd, tillhör bolaget eller icke. Den kostnad, som skulle förorsakas bolagen derigenom, att de nödsakades taga inteckning i sina egna fastigheter, synes icke heller vara af den betydelse, att särskildt afseende dervid bort fästas.

För återförsäkrade risker har det synts komitén nödigt medgifva bolagen rätt att redovisa motsvarande delar af fonderna i sjelfva återförsäkringsbrevet, emedan det eljest i vissa fall skulle kunna möta väsentliga svårigheter för bolaget att i värdepapper af föreskrifven beskaffenhet redovisa fondernas hela belopp. Strängt taget vinnes visserligen härigenom icke alltid samma säkerhet som eljest varit afsedd, enär vederbörande återförsäkringsbolag understundom beräknar sina fonder efter andra regler än det återförsäkrande bolaget och ej heller alltid torde vara benäget att vid eventuellt återköp restituera hela det belopp, som belöper å ifrågavarande försäkringsandel i bolagets egna fonder. Dock torde olägenheterna härvidlag i verkligheten icke blifva af någon betydelse.

16 §.

Om ett lifförsäkringsaktiebolag försättes i konkurs, äro försäkringstagarne bolagets hufvudsaklige konkursborgenärer, och det blifver i sådant fall af största vikt att afgöra, efter hvilka grunder värdet af hvars och ens fordran och, i förhållande dertill, motsvarande utdelning i konkursen skall beräknas. I händelse af tvist torde enligt nu gällande lag i sådant fall 117 § af konkurslagen — möjligen sammanställd med 128 § af utsökningslagen — vara att tillämpa.

Då emellertid försäkringstagarens fordran enligt förstnämnda paragraf skulle vara att beräkna efter en räntefot af 5 procent, och de af bolagen fixerade premierna i regel äro beräknade efter en vida lägre räntefot, så skulle tillämpningen af nämnda beräkningsgrund i de allra flesta fall medföra betydliga förluster för de försäkrade, ja, för ett icke ringa antal t. o. m. leda derhän, att den försäkrade häftade i skuld till bolaget i stället för tvärtom.

För att undanröjda detta missförhållande har komitén ansett nödvändigt att i förevarande lagförslag införa en uttrycklig föreskrift om det sätt, hvarpå dylik ej förfallen fordrans värde skulle vara att beräkna. Den för sådant ändamål föreslagna bestämmelsen står i öfverensstämmelse med försäkringsteknikens fordringar och motsvarar derjemte den allmänna rättsuppfattningen.

Beträffande andra slag af försäkring än lifförsäkring har någon särskild dylik bestämmelse ej ansetts behöfelig, alldenstund tillämpningen af nu gällande bestämmelser i sådana fall ej skulle leda till mera afsevärda olägenheter.

17 §.

Enligt nu gällande lag åtnjuta försäkringstagarne i ett försäkringsaktiebolag icke förmånsrätt för sina på försäkringsaftalen grundade fordringar hos bolaget. I händelse af bolagets insolvens befinna sig därför försäkringstagarne i samma ställning som andra oprioriterade borgenärer. I fråga om andra försäkringsgrenar än lifförsäkring torde häraf i regel icke några svårare olägenheter kunna uppstå. Beträffande lifförsäkringsrörelsen åter skulle detta förhållande kunna leda till mera betydande förluster för de försäkrade, och då derjemte de försäkrade i detta fall synas böra tillerkännas särskilda rättsanspråk på de fonder, som företrädesvis till deras säkerhet och genom deras insatser bildats, har komitén ansett sig böra föreslå stadgande om panträtt för de försäkrade i bolagets reglerings- och försäkringsfonder. Såsom redan ofvan framhållits, innebär ett dylikt förslag icke någon egentlig nyhet, då ju alla de svenska aktiebolag, som för närvarande drifva både lif- och brandförsäkringsrörelse, sjelfmant sökt åstadkomma en dylik panträtt till skydd för sina lifförsäkringstagare.

För att skapa en sådan panträtt, som här är i fråga, har komitén trott det vara tillfyllest, att det allmänna ombud, som jemte bolagets styrelse skulle ega tillgång till de på det i förevarande paragraf beskrifna sätt förvarade handlingarne, förbinder sig att i det fall, då pant-

rätten skulle göras gällande, tillhandahålla försäkringstagarne de pantsatta handlingarne eller — efter dessas realisering — deras värde. En sådan anordning synes nämligen stå i full öfverensstämmelse med bestämmelsen i kongl. förklaringen den 24 Maj 1872 derom, att »med det i Handelsbalken 17 kapitlet 3 § förekommande stadgande, att den, som hafver lös pant i händer, derutur njuter betalning framför gäldenärens öfrige fordringsegare, afses äfven det fall, att gods, hvari pant-rätt är af egaren medgifven, innehafves af tredje man, som förbundit sig att godset eller dess värde panthafvaren tillhanda hålla».

Reglerings- och försäkringsfondernas belopp vexla emellertid oupphörligt, och vanligen växa desamma ganska starkt under de första decennierna af bolagets verksamhet. Då därför komitén af lätt insedda praktiska skäl varit nödsakad föreslå den stadgade panträttens inskränkning till nämnda fonders belopp vid nästföregående bokslut, så kan visserligen härigenom, i händelse af konkurs under loppet af ett år, enär den då beräknade fondens belopp kunde vara större, än hvad som motsvarar de pantsatta handlingarnes värde, förlust för försäkringstagarne uppstå. Men då en skärpning af bestämmelserna i detta hänseende skulle kunna vålla allt för stora svårigheter för bolagen, har komitén ej trott sig böra gå längre än hvad som nu blifvit föreslaget.

Hvad det för ändamålet förordnade allmänna ombudet beträffar, så har komitén icke ansett dess åliggande böra bestå i annat än att dels innehafva en af nycklarne till förvaringsstället för berörda värdehandlingar, dels tillse, att de sålunda under hans vård liggande värdehandlingarnes bokförda värde ej understiger de båda fondernas sammanlagda belopp enligt bokslutet, och att i motsatt fall derom göra anmälan. Någon pröfning af värdehandlingarnes beskaffenhet i enlighet med föreskrifterna i 15 § skulle således icke åligga ombudet, utan tillkomme dylik pröfning naturligen i sista hand den för ändamålet förordnade inspektionsmyndigheten.

För att i händelse af behof möjliggöra en snabbare expedition skulle vidare enligt förslaget ombudet utses af Konungens Befallningshafvande och icke, såsom väl eljest kunde varit lämpligast, af Konungen eller af chefen för Civildepartementet.

18 §.

Denna paragraf har till ändamål att för svenska lifförsäkringsbolag, som drifva försäkring jemväl i främmande land, bereda de lättnader i

fråga om skyldigheten att redovisa reglerings- och försäkringsfonder, hvilka pröfvas motsvara sådana depositioner eller andra åtgärder till försäkringstagarnes säkerhet, som enligt det främmande landets lagstiftning för der gjorda försäkringar kunna vara påbjudna.

19 §.

Det i 29 § af lagen om aktiebolag införda stadgandet om minimi-afsättning till reservfond är uppenbarligen icke tillräckligt betryggande i fråga om aktiebolag, som drifva lifförsäkringsrörelse. Visserligen är här jemväl aktiekapitalet sjelft i hufvudsak att betrakta såsom reservfond, då det ju vid dylik rörelse icke kan vara tal om något driftkapital i egentlig mening. Men ju mera rörelsen växer, desto mindre bliver aktiekapitalets betydelse i nämnda hänseende, och det har derfor synts nödvändigt föreslå en särskild bestämmelse angående afsättningarne till reservfond. Rättast hade måhända härvid varit att, såsom jemväl af de norska komiterade föreslagits, ställa reservfondens föreskrifna belopp i relation till både aktiekapital och försäkringsfond, då ju ett bolag med större aktiekapital icke skulle vara i behof af så stor reserv som ett bolag med mindre aktiekapital. Men då å andra sidan en bestämmelse af dylik beskaffenhet skulle kunna bereda bolag med mindre aktiekapital svårigheter i konkurrensen, har komitén trots sig böra fixera reservfondsafsättningarne endast med hänsyn till försäkringsfondens storlek. Att den här föreskrifna bestämmelsen, att nämnda fond bör utgöra minst 5 procent af försäkringsfonden, ingalunda är för sträng, framgår af förhållandena inom våra äldre lifförsäkringsaktiebolag, der dylika fonder, enligt förvaltningsberättelserna, finnas till väsentligt högre belopp.

I betraktande af reservfondens betydelse för bolagets soliditet har komitén derjemte föreslagit, att endast 5 procent ränta å aktiekapitalet finge lemnas aktieegarne, och att i öfrigt ingen vinst skulle få disponeras, innan reservfonden uppnått sålunda stadgadt minimibelopp.

20 §.

Paragrafen motsvaras af 58 § af lagen om aktiebolag; dess uppreparande i förevarande lagförslag nödvändiggöras af tillägget »eller i 92 § här nedan». Enligt sistnämnda paragraf skulle nämligen Konungen, der han förordnar om försäkringsaktiebolags upplösning, tillika utse en eller flere likvidatorer att bolagets likvidation verkställa.

21 och 22 §§.

Dessa paragrafer, hvilka äro lika lydande med 65 och 75 §§ af lagen om aktiebolag, hafva blifvit i förslaget intagna allenast i anledning deraf, att genom hänvisning till nämnda paragrafer af lagen om aktiebolag en viss tvetydighet skulle uppkomma med afseende å uttrycket »denna lag».

Om försäkringsföreningar.

Med namnet »försäkringsförening» har komitén i lagförslaget betecknat hvarje sådan försäkringsanstalt, som är grundad på medlemmarnes ömsesidiga ansvarighet för anstaltens förbindelser, vare sig denna ansvarighet, hvilken alltid är personlig och subsidiär, är obegränsad eller icke. Anledningen till att denna beteckning ansetts böra föredragas framför den på dessa anstalter i vårt land ej sällan använda benämningen »bolag» (lifförsäkringsbolag, brandstodsbolag o. s. v.), lärrer framgå af den skarpare åtskilnad mellan begreppen »bolag» och »förening», som kan sägas hafva blifvit i vårt rättssystem införd genom den år 1895 tillkomna lagstiftningen angående dessa associationsformer, och för hvilken åtskilnad en redogörelse blifvit lemnad af den komité, hvars förslag ligger till grund för berörda lagstiftning. Samma komité framhöll jemväl, i fråga om förslaget till lag om föreningar för ekonomisk verksamhet, att det skulle vara att lägga en obehörig tonvigt på uttrycket »verksamhet», om man ansåge förslaget icke kunna vinna tillämpning på sådana föreningar, som hafva till syfte försäkring, men att komitén å andra sidan ej förbisett, att bestämmelserna i samma lagförslag ingalunda vore tillräckliga för att på ett tillfredsställande sätt normera denna art af föreningar.

Såsom ofvan framhållits, har man äfven i nu föreliggande förslag utgått derifrån, att bland gällande författningar lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet närmast är lämpad att vinna användning å de på ömsesidig ansvarighet grundade försäkringsanstalterna, i följd hvaraf komiténs arbete härutinnan gått ut på att genom tillägg af sådana föreskrifter, som för ifrågavarande speciella slag af föreningar befunnits nödiga, samt genom erforderliga jemkningar i vissa bestämmelser i samma lag derur härleda en för försäkringsföreningarne passande speciallag.

Innan komitén öfvergår till en redogörelse för dessa tillägg och förändringar, vill komitén till en början lemna en öfversigt af de paragrafer i förslaget, hvilka antingen i oförändrad form eller ock med mindre väsentliga ändringar äro direkt hemtade från nämnda lag och därför icke erfordra någon särskild utläggning. Dessa äro följande trettiofyra paragrafer:

34 §,	som motsvaras af	2 §	af lagen om ekonomiska föreningar,
37 §,	»	»	»
39—41 §§,	»	»	»
43, 44 §§,	»	»	»
46—48 §§,	»	»	»
50—53 §§,	»	»	»
64, 65 §§,	»	»	»
67—73 §§,	»	»	»
75—77 §§,	»	»	»
79, 80 §§,	»	»	»
82—87 §§,	»	»	»

Beträffande 30 § af föreningslagen har den deri gifna föreskriften, att öfver förenings medlemmar skall hållas förteckning, af hvilken en hvar eger vid anfordran taga kännedom, icke ansetts böra upptagas i lagförslaget, alldenstund dylik förtecknings förande understundom skulle stöta på allt för stora svårigheter, t. ex. i vissa större föreningar för brandförsäkring af endast fast egendom, der visserligen de försäkrade fastigheterna, men deremot icke alltid deras egare äro hos föreningen förtecknade. Härtill kommer, att dylika medlemsförteckningars registrering och offentliggörande, hvarom i 59 § af sagda lag finnes för föreningar med personligen ansvarige medlemmar stadgadt, skulle vara förknippade med betydande olägenheter, enär antalet medlemmar i försäkringsföreningarne vanligen är högst betydligt och understundom uppgår ända till tiotusental personer. För öfrigt torde utslutningen af berörda 30 § desto mindre böra föranleda några betänkligheter, som af försäkringsförenings skyldighet att föra handelsböcker utan tvifvel kan härledas förpligtelse för föreningen att öfver meddelade försäkringar uppgöra fullständig förteckning.

23 §.

I denna paragraf föreslås, i öfverensstämmelse med de i 3 § för försäkringsaktiebolagen upptagna föreskrifter, sanktionssystemets till-

lämpning jemväl å försäkringsföreningarne. Skälet härför är analogt med hvad som anförts i fråga om försäkringsaktiebolagen, nämligen att det ännu icke synts möjligt att i lag meddela tillräckligt detaljerade bestämmelser angående vissa för beredande af nödig trygghet för försäkringstagarne erforderliga, men allt efter rörelsens natur vexlande förutsättningar, sådana som beskaffenheten af medlemmarnes ansvarighet för föreningens förbindelser, minimiantalet försäkringar, som måste vara tecknade, eller storleken af det garantikapital, som bör vara inbetaladt, innan föreningen må träda i verksamhet, maximiriskens storlek m. m., och att derför pröfning i hvarje särskildt fall funnits vara af nöden. Härmed vill komitén naturligtvis icke, lika litet som i fråga om försäkringsaktiebolagen, hafva förnekat möjligheten af att sanktions-systemet i en framtid genom införandet af en mera detaljerad lag skulle kunna göras öfverflödigt, men den erfarenhet, som hittills vunnits beträffande de närmare villkoren för försäkringsanstaltarnas verksamhet, synes ännu icke vara tillräcklig för att derpå bygga en dylik lagstiftning.

Ehuruväl sanktion hittills icke varit föreskrifven såsom villkor för försäkringsförenings trädande i verksamhet, har det dock i flere viktiga fall varit praxis att söka stadfästelse å sådan förenings stadgar. Sålunda hafva nästan alla de större brand- och kreatursförsäkringsföreningarne sjelfmant hos Konungen eller Konungens Befallningshafvande sökt sådan stadfästelse. Jemväl i fråga om de s. k. ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna har det varit regel, att Konungens sanktion å stadgarne ansetts erforderlig. Och enligt kongl. kungörelsen angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter den 22 oktober 1886 är meddelad stadfästelse å reglementet ett af villkoren för ömsesidig brand-, hagelskade- eller kreatursförsäkringsanstalts rätt att få delegarnes på landet afgifter debiterade och redovisade i sammanhang med kronans uppbörd. Deremot operera alla sjöförsäkringsföreningar äfvensom de på senare tider uppkomna egentliga lifförsäkringsföreningarne utan stadfästelse å sina stadgar.

Af hvad nu korteligen anförts torde emellertid framgå, att införandet af sanktionssystemet jemväl för försäkringsföreningarne icke innebär någon fullkomlig nyhet, utan att systemet i många fall redan faktiskt tillämpats.

Hvad angår undantagen från tillämpningen af förevarande paragraf och vissa bland de följande paragraferna hänvisas till redogörelsen för innehållet af 88 och 99 §§.

24 §.

Den å begreppet medlem i försäkringsförening i denna paragraf lemnade definition är så vald, att den skulle passa jemväl i de få fall — nämligen i föreningar för försäkring af endast fast egendom — der enligt stadgarne ny egare af försäkrad fast egendom utan vidare anses såsom försäkringstagare och följaktligen såsom medlem af föreningen. Huruvida det förfarande, som i dessa föreningar sålunda praktiseras, strängt juridiskt låter i hvarje fall försvara sig, synes emellertid tvifvelaktigt, enär ansvarigheten för föreningens förbindelser väl knappast torde utan vidare låta öfverflytta sig på den nye egaren. Att icke några större olägenheter af nämnda praxis hittills förports, beror väl egentligen derpå, att just de föreningar, som nu äro i fråga, höra till de mest solida eller kapitalstarka försäkringsanstalterna i vårt land, i följd hvaraf ansvarighetsbestämmelserna endast undantagsvis kommit att tillämpas.

Genom den här lemnade definitionen, sammanställd med de i det följande föreslagna ansvarighetsbestämmelserna, afses jemväl att i fråga om brandförsäkring förbjuda s. k. försäkring på bestämd kortare tid med bestämd premie och utan skyldighet för försäkringstagaren att i öfrigt deltaga i ansvarigheten för föreningens förbindelser. Ehuru väl medgifvande af ett dylikt försäkringssätt, om det inskränkes inom tillbörliga gränser, icke torde medföra större olägenheter, måste det dock anses såsom principiellt oriktigt och skulle uppenbarligen, der en föreningsstyrelse icke vore nog försiktig eller samvetsgrann, kunna leda till afsevärda missförhållanden.

25 §.

Medlemmarnes »ömsesidiga» personliga ansvarighet för föreningens förbindelser är alltid *subsidiär*, men i öfrigt af mycket vexlande art allt efter försäkringsrörelsens beskaffenhet. Sålunda är ansvarigheten i alla föreningar, som drifva elementarförsäkring, med undantag af sjöförsäkringsföreningarne, obegränsad. Inom dessa sistnämnda åtaga sig medlemmarne endast till visst belopp begränsad ansvarighet, hvilket belopp dock i regel är så högt tilltaget, att ansvarsbestämmelserna i sina verkningar blifva nära nog desamma, som der obegränsad ansvarighet finnes stadgad; hvad af uppkommen brist icke kan fyllas genom tillämp-

ning af bestämmelserna om nämnda direkta ansvarighet, täckes genom minskning af ersättningsbeloppen.

I föreningar för personförsäkring — d. v. s. lifförsäkring, olycksfallsförsäkring, invaliditetsförsäkring m. m. dyl. — tillämpas i regel andra principer rörande medlemmarnes ansvarighet, väsentligen beroende dels derpå, att det här icke såsom vid elementarförsäkring handlar om ersättning för inträffad förlust af egendom, som kan till sitt penningvärde åtminstone approximativt uppskattas, utan om utbetalning af godtyckligt fixerade belopp, dels ock derpå, att försäkring af egendom i regel förutsätter hos försäkringstagaren en viss grad af solvens, hvilket deremot i fråga om personförsäkring, som närmast afser hopsamlandet af gjorda besparingar, icke behöfver vara fallet. Derför tillämpas ock i afseende å personförsäkring den obegränsade ansvarighetens principer vanligen blott i vissa understödsföreningar med relativt små ersättningsbelopp och med särskildt kvalificerade medlemmar.

I sjelfva verket saknas bestämda allmängiltiga regler angående ansvarigheten i personförsäkringsföreningarne. I några fall stadgas visserligen uttaxeringsskyldighet i händelse af uppkommen brist; men påföljden för försummelse att fullgöra denna skyldighet är icke, såsom vid elementarförsäkring, utsökning af det uttaxerade beloppet, utan förlust af medlemskapet; och kan därför, hvad lifförsäkring beträffar, en så beskaffad ansvarighet betecknas såsom »till visst belopp begränsad», enär den försäkrade i detta fall måste till föreningen afstå hela eller större delen af sin andel i försäkringsfonden. I andra fall åter stadgas helt enkelt en allmän nedsättning af försäkringsbeloppen i händelse af uppkommen brist. För de s. k. ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna gälla andra särskilda grunder utan någon som helst direkt ansvarighet eller uttaxeringsskyldighet. I en del föreningar slutligen saknas i stadgarne hvarje bestämmelse i förevarande hänseende. För öfrigt kan det sägas vara regel, att de stadgar, som icke underkastats pröfning af myndighet, innehålla ganska ofullständiga bestämmelser om ansvarigheten.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda allmänt praktiserats, har komitén alltså i förevarande paragraf föreslagit såsom regel obegränsad eller till visst belopp begränsad subsidiär ansvarighet för föreningens förbindelser, men derjemte för personförsäkring af hvarje slag medgifvit rätt att tillämpa ofvan angifna indirekta ansvarighetsprincip, d. v. s. att i stadgarne bestämma, att allenast föreningens tillgångar skola häfta för dess förbindelser.

26 §.

I denna paragraf föreslås under punkten 5), att försäkringsförenings stadgar skola angifva de förutsättningar, under hvilka garantikapital, der sådant blifvit förskjutet, må återgäldas. Denna bestämmelse har afseende på ett i utlandet och numera äfven i vårt land stundom i praxis använt sätt för stiftande af försäkringsföreningar. Under det att nämligen försäkringsförening i vanliga fall bildas antingen genom direkt sammanslutning af ett — för företagets trygghet mer eller mindre tillräckligt — antal för saken intresserade personer eller ock genom teckning efter inbjudning, som blifvit af ett fåtal stiftare utfärdad, kommer deremot i ofvan antydda fall försäkringsföreningen till stånd på det sätt, att stiftarne antingen direkt eller under formen af ett för ändamålet särskildt inrättadt förlagsaktiebolag tillskjuta en viss summa, afsedd att utgöra en slags reservfond eller säkerhetsfond för föreningen, hvarigenom denna sättes i stånd att med trygghet börja sin verksamhet, redan innan antalet medlemmar, d. v. s. försäkrings-tagare, blifvit så stort, som eljest varit erforderligt.

Emellertid är det vanligt, att stiftare, hvilka sålunda förskjuta det för föreningen behöfliga garantikapitalet, härvid fästa vissa villkor, bestående dels deri, att nämnda kapital skall efter hand återbetalas, och, innan sådant skett, ränta till dem erläggas, dels ock deri, att stiftarne i denna sin egenskap erhålla rätt att, åtminstone under den första tiden af föreningens tillvaro, deltaga i handhafvandet af dess angelägenheter, i val af styrelse och revisorer o. s. v.

Att alla dylika villkor måste vara i stadgarne klart och tydligt angifna, är uppenbart. Å ena sidan är det ju här i själfva verket fråga om ett lån, som föreningen redan vid bildandet upptager, och hvarför den ikläder sig återbetalningsskyldighet; angående denna föreningens skuld måste naturligtvis lemnas klart besked, på det att hvar och en, som söker inträde i föreningen, må kunna antagas derom hafva vetenskap. Å andra sidan skola, der villkoren, på sätt ofvan är sagdt, afse sättet för styrelsens sammansättning, grunderna för utöfvande af rösträtt o. dyl., bestämmelserna härom i alla händelser enligt andra punkter af förevarande paragraf finnas i stadgarne upptagna.

Angående den närmare beskaffenheten af de villkor, som af garantisterna sålunda må uppställas, innehåller komiténs lagförslag icke några särskilda bestämmelser. Visserligen torde det vara principiellt riktigt, att, på sätt som skett i vissa utländska lagförslag, föreskrift meddelas t. ex. derom, att de, som förskjutit garantikapital, icke hafva rätt till

ränta eller återbetalning å detsamma, der ej öfverskott finnes, och att dessa garantister sålunda, om föreningen upplöses, hafva sämsta rätt till utdelning af föreningens tillgångar, så ock derom, att föreningens styrelse eller revisorer icke få utses ensamt af eller bland garantisterna o. s. v. Men komitén har jemväl beträffande dessa frågor icke ansett tiden ännu vara inne för framläggande af förslag till positiva bestämmelser, utan trott det vara lämpligare att föreslå, att föreskrifter i dessa ämnen skola intagas i stadgarne för att i sammanhang med dessa underkastas pröfning i hvarje särskildt fall.

I öfrigt står förevarande paragraf i öfverensstämmelse med gällande praxis och torde icke erfordra någon vidare utläggning.

27 §

motsvarar 5 § af lagförslaget och föranleder icke vidare yttrande.

28 §.

Såsom af denna paragraf samt närmast följande paragrafer framgår, har komitén icke heller i fråga om försäkringsföreningar funnit det simultana bildandet böra ifrågakomma samt i enlighet härmed föreslagit bestämmelser om försäkringsförenings bildande i öfverensstämmelse med hvad i sådant afseende för försäkringsaktiebolagen ansetts lämpligt. Skälen äro i detta fall af ännu mera afgörande betydelse än i afseende å försäkringsaktiebolagen, enär i försäkringsföreningar en föregående teckning af ett betryggande antal medlemmar synts böra i hvarje fall ega rum. Med hänsyn till försäkringsföreningarnes i allmänhet mera begränsade verksamhetsområde har det jemväl befunnits lämpligt intaga föreskrift derom, att stiftarne skola vara icke blott, i enlighet med hvad i 9 § af lagen om aktiebolag sägs, i riket bosatte, utan äfven svenske undersåtar.

29 §.

I öfverensstämmelse med allmänt erkända grundsatser har här föreslagits ett stadgande derom, att ett visst antal risker bör vara tecknad, innan försäkringsförening träder i verksamhet. Nämda antal måste naturligtvis i första rummet bestämmas med hänsyn till arten af den försäkringsrörelse, som skall bedrivas. I de fall, då ett tillräckligt stort garantikapital blifvit förskjutet, har man dock ofta varit af den

meningen, att föreningen skulle kunna tillåtas träda i verksamhet, utan att dylik teckning föregått. Komitén har likväl ansett sig böra jemväl i detta fall förorda bibehållandet af berörda vilkor, enär en försäkringsförening i allmänhet får förutsättas komma till stånd icke för att drifva affär i egentlig mening, utan för att fylla ett mer eller mindre känt behof, och det för öfrigt icke torde vara lämpligt att anse föreningen bildad, innan den ännu eger några medlemmar. Då emellertid tillvaron af ett garantikapital i allmänhet måste anses innebära en viss borgen för företagets trygga utveckling, torde väsentligt mindre stränga fordringar än eljest i afseende å det behöfliga antalet tecknade risker kunna uppställas allt efter storleken af sålunda inbetaladt garantikapital.

En olägenhet i förevarande afseende ligger utan tvifvel i den möjligheten, att de gjorda teckningarne kunna hafva en allenast skenbar betydelse, i det att antingen tecknare efter föreningens bildande återtaga sina anmälningar till inträde i densamma, eller ock de tecknade riskerna äro af sådan beskaffenhet, att de efteråt finnas icke kunna antagas till försäkring. Denna olägenhet, som väl knappast torde kunna fullständigt undvikas ens genom därför afsedda särskilda bestämmelser, har komitén emellertid trott kunna i väsentlig mån motverkas dels derigenom, att det minimiantal risker, som före föreningens bildande skall vara tecknadt, fixeras till en icke allt för ringa siffra, enär man då väl i regel får antaga, att det stora flertalet af de gjorda teckningarne äro allvarligt menade, dels ock genom stadgandet om att föreningen enligt komiténs förslag skall upplösas, derest försäkringarnes antal och belopp nedgå under hvad härom skall finnas i stadgarne föreskrifvet.

30—33 §§

motsvara 6 § af lagförslaget samt 14, 16 och 17 §§ af lagen om aktiebolag. I 33 § har dock komitén funnit sig kunna i andra punkten vidtaga en mindre betydande förändring i syfte att i någon mån förenkla proceduren vid försäkringsförenings bildande, i det att för fattande af beslut härom enkel pluralitet bland närvarande tecknare ansetts tillfyllestgörande.

35 §

motsvarar 8 § af lagförslaget.

36 §

motsvarar 16 § af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, dock med den skilnad, att andra punkten af sistnämnda paragraf, enligt hvilken hvarje medlem skall hafva en röst, här utesluts. Skälet härtill är, dels att inom vissa försäkringsföreningar särskilda villkor för erhållande af rösträtt finnas föreskrifna, t. ex. derom, att endast den eger rösta, som ett visst antal år varit i föreningen försäkrad o. dyl., dels att i ganska många fall rösträtt utöfvas icke efter hufvudtalet, utan efter försäkringsbeloppens storlek eller efter annan grund, dels ock slutligen att komitén ej ansett hinder böra uppställas för den understundom tillämpade praxis, att genom föreskrift i stadgarne eller genom särskildt beslut medlemmarnes beslutanderätt i vissa ämnen öfverflyttas å ett mindre antal förtroendemän (»deputerade», »öfverstyrelse» o. s. v.).

38 §

motsvarar 19 § af föreningslagen; dock har sista stycket af nämnda paragraf, hvilket innehåller bestämmelser för det fall, att lindring i medlemmarnes personliga ansvarighet beslutes, ansetts kunna utelemnas, då ju, enligt komiténs förslag, dylikt beslut i alla händelser skulle vara underkastadt Konungens pröfning.

42 §

motsvarar 23 § af föreningslagen. Komitén har emellertid ansett lämpligt föreslå den ändring i första punkten, att styrelseledamöterna alltid skulle vara till antalet minst tre, en föreskrift, som i fråga om försäkringsaktiebolagen befunnits öfverflödig, enär enligt förslaget försäkringsaktiebolags ordning i hvarje fall skulle underkastas Konungens pröfning. Deremot har det icke ansetts ovilkorligen nödvändigt, att styrelseledamöterna skulle vara medlemmar af föreningen, enär en sådan bestämmelse kunde komma att lägga hinder i vägen för en utan olägenhet understundom tillämpad praxis. Den i andra punkten vidtagna jemningen öfverensstämmer med stadgandet i 28 § af lagförslaget, och bestämmelsen i tredje punkten derom, att val af styrelseledamot skulle få afse en tid af fem år, är hemtad från 40 § af lagen om aktiebolag.

45 §.

De två första punkterna af denna paragraf äro lika lydande med 26 § af föreningslagen. Den tredje punkten, innefattande undantag

från de båda föregående i fråga om inskränkning i styrelsens befogenhet att för föreningen upptaga lån, har tillfogats af anledning att det, med hänsyn till den kredit och de betydande tillgångar, öfver hvilka försäkringsföreningar ofta förfoga, skulle vara särdeles betänkligt, om styrelsens befogenhet att företräda föreningen finge presumeras innefatta jemväl oinskränkt rätt att upptaga lån för dess räkning. Enligt bestämmelserna i 26 § 6) och 81 § 7) af komiténs förslag skulle föreskrifter angående styrelsens befogenhet i detta afseende både intagas i stadgarne och registreras.

49 §.

Komitén, som, hvad försäkringsaktiebolagen beträffar, hufvudsakligen med hänsyn till sjöförsäkringsanstalterna, ansett tillräckliga skäl icke föreligga att inskränka den frist af åtta månader efter hvarje räkenskapsårs utgång, som i 36 § af lagen om aktiebolag finnes stadgad för framläggande af förvaltningsberättelse och balansräkning för det förflutna året jemte revisorernes berättelse, har jemväl i afseende å försäkringsföreningar velat förorda införandet af enahanda bestämmelse. Jemväl i öfrigt har komitén vid affattandet af förevarande paragraf funnit stadgandena i lagen om aktiebolag — 36 och 49 §§ — lämpligare såsom förebild än den motsvarande 31 § af föreningslagen.

54 §.

Under det att systemet med s. k. fasta premier är det naturliga, då fråga är om försäkringsaktiebolag, kommer deremot i försäkringsföreningar, såsom bekant, jemväl uttaxeringssystemet ofta till användning. Vid försäkring af alla de slag, der riskerna äro tillnärmelsevis konstanta, såsom vid brand- och olycksfallsförsäkring m. fl., torde icke heller några afsevärda olägenheter vara förbundna med användandet af sistnämnda system; i alla händelser äro nackdelarne af uttaxeringssystemets tillämpning i dessa fall icke så betydande, att ett förbud mot dess användning vid dylika försäkringssätt skulle kunna motiveras.

I fråga om lifförsäkringen åter äro alla andra system för premiernas beräkning och upptagande än systemet med fasta premier, som upptagas i förskott, af vetenskapen utdömda. Den omständigheten att likafullt både i vårt land och i utlandet ett antal »assessment»-föreningar eller ock rena uttaxeringsföreningar kunna förekomma, torde allenast bevisa, att det i detta fall icke gifves någon annan utväg att skydda

en lättrogen allmänhet än att i lag direkt förbjuda användningen af dylika system.

Af rent praktiska skäl har komitén dock icke velat utsträcka lagens tillämpning i detta fall till alla slag af liffförsäkringsföreningar, utan trott en viss gräns åtminstone tills vidare böra iakttagas. Hvad i sådant hänseende synts komitén lämpligt föreslå, framgår af redogörelsen för 99 § af lagförslaget.

55—57 §§.

I dessa paragrafer meddelas för försäkringsföreningarne bestämmelser, motsvarande dem, som för försäkringsaktiebolagen lemnats i 13—19 §§. Beträffande 56 §, hvilken motsvarar 17 §, må anmärkas, att någon panträtt till förmån för föreningsmedlemmarne naturligtvis icke kunnat ifrågasättas, då ju desse sjelfve — utom möjligen i fråga om förskjutet garantikapital — ytterst ansvara, om ock understundom allenast med föreningens tillgångar, för all föreningens gäld. Komitén har dock trott, att det i 17 § förekommande stadgandet angående deri omförmälda värdehandlingars förvaring under vård af ett allmänt ombud likafullt borde utsträckas jämväl till försäkringsföreningarne för att bereda försäkringstagarne åtminstone den ökade trygghet, som härigenom kunde vinnas, och för att sålunda — i öfverensstämmelse med den af komitén öfverallt så vidt möjligt följda grundsatsen att icke föreslå lagbestämmelser, hvilka skulle kunna inverka på konkurrensförhållandena — äfven i detta fall bringa motsvariga stadganden för försäkringsaktiebolag och försäkringsföreningar till så nära öfvensstämmelse med hvarandra som låtit sig göra.

Genom den formulering, som gifvits 57 §, har naturligtvis icke afsetts att inskränka den utdelning, som uti s. k. ränte- och kapitalförsäkringsanstalt enligt reglementet kan inom föreskrifna gränser förekomma.

58 och 59 §§.

Genom bestämmelserna i dessa båda paragrafer afses å ena sidan att i lagen uttrycka den i fråga om försäkringsföreningar allmänt tillämpade grundsatsen, att uppkommen brist ofördröjligen skall täckas och således icke må balanseras från en räkenskapsperiod till en annan, och å andra sidan att normera den medlemmarne åliggande subsidiära ansvarighet, som i dylikt fall skall tillämpas.

Det är dock tydligt, att föreskriften om utjemnande af uppkommen brist icke lägger hinder i vägen för förening att äfven eljest verkställa uttaxeringar, på sätt i stadgarne må vara närmare bestämdt eller å sammanträde särskildt beslutes.

De grunder, efter hvilka vid uttaxeringen eller nedsättningen af försäkringsbeloppen bristen skall på medlemmarne fördelas, äro naturligtvis olika allt efter beskaffenheten af den försäkringsrörelse, som är i fråga, och kunna svårligen i lagen för alla dylika fall närmare angifvas, utan måste stadgarne härom innehålla nödiga föreskrifter. Endast der stadgarne sakna dylika föreskrifter skulle bestämmelsen i 59 §, enligt hvilken fördelningen af bristen på medlemmarne skulle ske i förhållande till försäkringsbeloppen, lända till efterrättelse. Att komitén i nämnda paragraf valt försäkringsbeloppet och icke t. ex. premien eller försäkringens andel i försäkringsfonden o. s. v. till generell fördelningsgrund, har naturligtvis berott derpå, att bestämmelsen jemväl skulle hafva tillämpning i fråga om föreningar, som använda det rena uttaxeringssystemet.

Komitén har jemväl trott, att den i dessa paragrafer använda formulering icke heller skulle lägga hinder i vägen för sådana metoder för bristens utjemnande, som praktiseras t. ex. af vissa sjöförsäkringsföreningar, i hvilka den brist, som ej kan täckas genom den direkta ansvarigheten, utjemnas genom nedsättning allenast af de till ersättning förfallna försäkringsbeloppen.

60 §.

För att uttaxeringarne icke må blifva allt för betungande, har komitén föreslagit, att inbetalningen af de uttaxerade medlen må, i likhet med hvad i flere föreningar praktiseras, fördelas på terminer, dock ej flere än sex eller med längre mellantid än ett halft år mellan hvarje inbetalning.

61 §

torde ej erfordra särskildt yttrande.

62 §.

Bestämmelsen i denna § är så formulerad, att ny uttaxering af belopp, som vid utmätning icke kunnat uttagas, endast i det fall skulle blifva obligatorisk, att den brist, i anledning hvaraf den ursprungliga

uttaxeringen blifvit verkställd, icke redan genom influtna uttaxerade belopp blifvit betäckt.

63 §.

Uti 53 § af föreningslagen stadgas i afseende å registrerad förening med personligen ansvarige medlemmar, att ur föreningen afgången medlems ansvarighet för föreningens förbindelser i regel upphör genast vid afgången, men fortfar, derest föreningen råkar i konkurs inom ett år från det anmälan om afgången, efter verkställd registrering, behörigen kungjordes. Ett liknande stadgande har befunnits lämpligt äfven för försäkringsföreningar, men enär enligt förslaget medlems afgång ur försäkringsförening icke skulle registreras, har terminus a quo i detta fall bestämts till den dag, då utträdet ur föreningen egde rum.

66 §.

Den i 36 § af föreningslagen fastställda frist, inom hvilken, derest föreningsmedlemmarnes antal nedgått under det i lag föreskrifna, detta antal skall kompletteras, har i fråga om försäkringsföreningar, der motsvarande åtgärd består i att det minimiantal och minimibelopp af gällande försäkringar, som enligt stadgarne utgör villkoret för att föreningen må fortfarande tillåtas drifva rörelse, åter uppbringas till hvad i stadgarne härom föreskrifves, ansetts kunna, med hänsyn till den rigorösa påföljden för uraktlåtenhet i berörda afseende, förlängas från tre månader till ett år.

74 §.

Huru fördelning af ett vid försäkringsförenings upplösning tilläfvettys uppkommet öfverskott skall mellan medlemmarne fördelas, bör vara i stadgarne föreskrifvet. Endast om sådan bestämmelse saknas, kommer den i förevarande paragraf härom gifna, i öfverensstämmelse med 59 § affattade föreskrift till användning. I öfrigt är förevarande paragraf lika lydande med 44 § af föreningslagen.

78 och 81 §§.

Då de skäl, som kunna tala för central registrering, i fråga om försäkringsföreningarne icke synts tillräckligt afgörande, har komitén äfven i detta afseende anslutit sitt förslag till föreningslagen och i öfvensstämmelse dermed i 78 § föreslagit försäkringsföreningarnes

registrering hos vederbörande Konungens Befallningshafvande (nämligen i det län, der föreningens styrelse har rätt säte).

I 81 § angifvas de förhållanden, om hvilka anteckning i registret skall göras. Hvad beträffar skiljaktigheterna mellan denna paragraf och den motsvarande 59 § af föreningslagen må påpekas, att komitén å ena sidan, likasom i fråga om 26 § af lagförslaget, ansett bestämmelserna om garantikapital äfvensom angående styrelsens befogenhet att för föreningen upptaga lån böra i förevarande paragraf införas, men å andra sidan funnit den i föreningslagen förekommande bestämmelsen, om huru ofta räkenskapsafslutning skall ske, kunna uteslutas. Enligt 49 § skulle nämligen i hvarje försäkringsförening balansräkning uppgöras för räkenskapsår, hvilket stadgande också motsvarar praxis, men naturligtvis icke hindrar, att räkenskapsafslutning kan förekomma oftare, utan att dock ett sådant förhållande må anses vara af den betydelse, att anteckning derom behöfver i registret göras annorledes än i sammanhang med bestämmelserna, huru för föreningens förbindelser skall ansvaras.

Af förut antydda skäl har det ej heller befunnits lämpligt att föreslå registrering af förteckning öfver föreningens medlemmar.

Om vissa mindre försäkringsföreningar.

88 §.

Den uti denna paragraf afsedda grupp af försäkringsföreningar har komitén trott böra undantagas från skyldigheten att inhemta Konungens stadfästelse å stadgarne äfvensom från de egentligen för större föreningar afsedda föreskrifterna om successiv stiftelse, redovisning af reglerings- och försäkringsfond m. m. Väsentligen utgöres denna grupp af sådana brand- och kreatursförsäkringsföreningar, hvilkas verksamhet icke sträcker sig utöfver området af ett län, och i hvilka medlemmarnes ansvarighet är obegränsad. Den — om också blott formella — pröfning, som registreringsmyndigheten, i förevarande fall Konungens Befallningshafvande, skulle komma att underkasta stadgarne, torde i förening med den garanti, lagförslagets normativa bestämmelser i öfrigt synas erbjuda, innebära tillräckligt skydd mot missbruk.

Stadgandet i denna paragraf skulle visserligen så till vida medföra en inkonsequens, att, medan s. k. länsbolag och häradsbolag, af hvilka

senare flere äfvenledes äro rätt betydande, i allmänhet skulle vara underkastade allenast registreringsskyldighet, ett par härads- och sockenbolag komme att erfordra Konungens sanktion å stadgarne och blifva underkastade öfriga här ofvan omförmälda för större föreningar afsedda bestämmelser, blott derför att deras verksamhetsområde, på grund af tillfälliga förhållanden, omfattar delar af två län; men komitén har emellertid icke ansett denna omständighet vara af sådan betydighet, att särskildt afseende dervid bort fästas.

Med afseende å andra mindre försäkringsföreningar, t. ex. sjöförsäkringsföreningar, har komitén icke ansett lämpligt att göra ett liknande undantag, hufvudsakligen på den grund, att ansvarighetsbestämmelserna i dessa fall, der ansvarigheten icke är obegränsad, äro mera komplicerade än eljest och derför synas erfordra vederbörlig pröfning.

89 §.

I denna paragraf meddelas föreskrifter angående hvad vid registrering af de i 88 § omförmälda mindre försäkringsföreningarne skulle vara att iakttaga. Första punkten motsvarar slutet af 1 § af föreningslagen. Andra punkten motsvarar, tillika med den jemväl för ifrågasvarande mindre försäkringsföreningar afsedda 27 § af lagförslaget, 6 § af föreningslagen. I öfrigt innehåller förevarande paragraf bestämmelser, som antingen fullständigt motsvara i nämnda lag förekommande stadganden om registrering eller ock äro föranledda af föregående bestämmelser i lagförslaget samt följaktligen icke torde erfordra vidare yttrande.

Om tillsyn å försäkringsanstalter.

90—94 §§.

Såsom redan ofvan anmärkts, lemnades genom kongl. kungörelsen angående beredande af tillsyn å inländska försäkringsanstalter den 22 oktober 1886 vissa föreskrifter om skyldighet för dessa anstalter att efter fastställt formulär upprätta och till Civildepartementet inlemna uppgifter angående sina räkenskaper m. m., att offentliggöra dessa uppgifter samt att hålla räkenskaper och handlingar tillgängliga för

den, som förordnats att i Civildepartementet handlägga försäkringsärenden eller för särskildt förordnade ombud. Ändamålet med förenämnda författning var således hufvudsakligen att till det omfång, sådant på rent administrativ väg kunde låta sig göra, på dessa anstalter tillämpa publicitetssystemet och att genom förordnande af särskild person för försäkringsärendenas beredning söka åstadkomma en sakkunnigare pröfning af dessa ärenden.

Emellertid har under den tid, som förflutit sedan nämnda, i afvaktan på en fullständigare lagstiftning provisoriskt tillkomna författning utfärdades, behovet af särskilda lagbestämmelser äfven angående kontrollen å försäkringsanstalternas verksamhet gjort sig allt mera kännbart. Å ena sidan synas de för de statistiska uppgifternas upprättande afsedda formulären, hvilka uppgjorts i samråd med fackmän inom de olika försäkringsgrenarne, icke vara så detaljerade, som erfordras för att för allmänheten möjliggöra den pröfning af anstalternas soliditet, som med publicitetssystemet afses; å andra sidan har nödvändigheten af att åstadkomma en möjligast effektiv inspektion allt tydligare framträd.

De åtgärder, som erfordras för att i sistnämnda hänseende gå väsentligt längre än hittills, torde emellertid innebära ett så djupt ingripande i försäkringsanstalternas affärsverksamhet, att det med skäl kan ifrågasättas, huruvida en förändring af nu gällande författningar i sådan riktning skulle kunna åstadkommas endast på den ekonomiska lagstiftningens väg utan stöd af uttryckliga bestämmelser i en af Konung och Riksdag stiftad lag. Komitén, som utgått från den förutsättningen, att dylika mera verk samma åtgärder till de försäkrades betryggande äro af behovet påkallade, har derfor i förevarande paragrafer af lagförslaget intagit sådana bestämmelser, som synts erforderliga för att bereda myndigheterna nödig befogenhet i dessa afseenden.

Bestämmelsen i 90 § om försäkringsanstalts skyldighet att lemna uppgift angående sina räkenskaper m. m. motsvarar det härom i nu gällande författning meddelade stadgande. Med hänsyn till bestämmelserna i 36 § af lagen om aktiebolag och i 58 § af komiténs förslag har dock fristen för inlemnande af nämnda uppgift blifvit utsträckt till nio månader.

Enligt 91 § skulle Konungen eller, i fråga om de i 88 § omnämnda anstalter, Konungens Befallningshafvande ega rätt att utöfva inspektion, för hvilket ändamål inspektionsmyndighet och särskilda ombud skulle förordnas; och skulle anstalterna förpligtas att hålla alla sina räkenskaper och handlingar för dem tillgängliga äfvensom att i öfrigt

lemnade de upplysningar, som finnas behöfliga. I andra stycket af paragrafen föreslås, att berättelse af inspektör eller ombud angående försäkringsanstalt må kunna offentliggöras, der en sådan åtgärd af vederbörande myndighet prövas lämplig. Den enda inskränkningen i den sålunda genom dessa båda paragrafer stadgade publicitet angifves genom bestämmelsen i sista punkten af 91 §, enligt hvilken enskildes förhållanden till anstalterna ej må offentliggöras.

Genom bestämmelserna i de båda nu afhandlade paragraferna synas de erforderliga förutsättningarna för genomförande af ett fullständigt publicitetssystem i fråga om öfvervakande af försäkringsanstaltens verksamhet vara gifna. Formelt sedt innehåller visserligen äfven den nu gällande författningen bestämmelser af liknande innehåll. Men den omständigheten, att dessa bestämmelser nu skulle intagas i lag och ej endast i en administrativ förordning, i förening med den i 91 § stadgade befogenhet att offentliggöra afgifven inspektionsberättelse, torde gifva desamma en väsentligen ökad betydelse.

Såsom redan ofvan blifvit antydt, är komitén emellertid af den meningen, att publicitetssystemet ensamt icke är tillräckligt betryggande för försäkringstagarnes säkerhet. Särskildt gäller detta i fråga om lifförsäkringsanstalterna dels på grund af försäkringstagarnes säregna ställning vid detta slag af försäkring, dels jemväl på grund af allmänhetens lättrogenhet i dylika försäkringsfrågor. Och om man vidare, i enlighet med grunderna för komiténs förslag och i väsentlig öfverensstämmelse med hvad för närvarande tillämpas, vill stadga föregående pröfning och stadfästelse af bolagsordning eller stadgar såsom nödvändigt villkor för anstalts rätt att drifva försäkringsrörelse, synes jemväl konsekvensen bjuda, att man, i fråga om öfvervakandet af sjelfva verksamheten, icke åtnöjer sig med att, i händelse gällande lag, bolagsordning eller stadgar öfverträdas, endast rikta en mer eller mindre kraftig varning till allmänheten att taga sig i akt, utan att vidare ingripa för att åstadkomma rättelse.

Enligt komiténs mening är det därför nödvändigt att för svårare afvikelser från stadfäst reglemente, eller i händelse försäkringsanstalt i öfrigt skötes på ett mindre betryggande sätt, möjliggöra vidtagandet af mera verk samma åtgärder till försäkringstagarnes trygghet än att endast offentliggöra förhållandet. Det är för sådant ändamål, som komitén i 92 § föreslagit, att Konungen i nämnda fall skulle ega rätt att förelägga anstalten att inom uppgifven tid vidtaga erforderliga åtgärder, samt att, derest de anbefalda åtgärderna icke inom denna tid kommit till stånd, såsom yttersta medel förbjuda anstalten att fortsätta

med sin verksamhet och förordna om dess ställande under liquidation. I fråga om de i 88 § omnämnda anstalter skulle samma rätt tillkomma Konungens Befallningshafvande. Då försäkringsanstalt af dylik anledning upplöses, har komitén af näraliggande skäl föreslagit, att liquidatorerna skulle af Konungen eller Konungens Befallningshafvande utses.

Dessa bestämmelser innebära ej heller någon nyhet för lagstiftningen i vårt land. Sälunda stadgas i 24 § af lagen om bankaktiebolag den 19 november 1886, att på Konungen ankommer att förklara sådant bolag hafva förverkat rättigheten att drifva bankrörelse, derest afvikelse sker från lag eller bolagsordningen och afvikelsen ej varder rättad inom en månad. Och i fråga om sparbanker tillkommer, enligt 21 § af lagen om sparbanker den 29 juli 1892, Konungens Befallningshafvande, förutom skyldighet att inspektera, jemväl befogenhet både att vidtaga åtgärder för betryggande af insättares rätt och att i svårare fall förbjuda fortsättning af sparbanks verksamhet. Såsom ytterligare stöd för komiténs i detta hänseende afgifna förslag förtjenar jemväl framhållas, att liknande bestämmelser angående Konungens rätt att förbjuda fortsättning af försäkringsanstalts verksamhet föreslagits både i ofvan omnämnda af Försäkringsföreningen uppgjorda utkast och i Herr Sjöcronas författningsförslag.

Det är uppenbart, att bestämmelserna i 90, 91 och 92 §§ tillsammans med de föreskrifter, som lagförslaget i öfrigt innehåller, såväl fordra tillvaron af en effektivare inspektion än hittills, som ock lemna de nödiga förutsättningarna för att en sådan skall kunna komma till stånd. Det torde emellertid icke vara erforderligt att för närvarande ingå på frågan, om hvad en instruktion för inspektionsmyndigheten bör innehålla, då ju detaljerade bestämmelser härom icke höra till en lag af förevarande beskaffenhet. Sådan instruktion lär nämligen, i likhet med hvad i fråga om bankinspektionen varit fallet^{*)}, böra af Konungen särskildt meddelas. Dessutom må påpekas, att kostnaderna för sagda institution torde få antagas blifva något högre än hittills. Ty äfven om man icke skulle vilja gå så långt som att för ändamålet upprätta ett mer eller mindre sjelfständigt embetsverk, utan åtnöjer sig med att anförtro inspektionen åt den som inom Civildepartementet handlägger försäkringsärendena, torde tillfälle böra beredas både att anställa några ordinarie biträden och att i förekommande fall, t. ex. vid undersökning af de större anstalternas värdepapper, vid ut-

*) Se bilagorna till K. M:ts prop. till 1890 års riksdag angående statsverket, sjunde hufvudtiteln, sidd. 46 och 47.

förande af mera vidlyftiga kontrollräkningar m. m., anlita särskildt förordnade personers bistånd.

I fråga om beskaffenheten af de särskilda åtgärder, som i händelse af försäkringsanstalts upplösning i följd af konkurs eller annan anledning kunde vara erforderliga, synes den erfarenhet, som hittills på detta område vunnits, icke erbjuda tillräcklig ledning, och har komitén därför icke tilltrött sig att i ämnet afgifva förslag till detaljerade föreskrifter. För att emellertid äfven i dessa fall åtminstone i någon mån sörja för de försäkrades trygghet, har komitén i 93 och 94 §§, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med lagen om bankers konkurs den 7 juni 1889, föreslagit, att chefen för Civildepartementet skulle, i händelse af liqvidation, ega utse en medliqvidator, och, i händelse af konkurs, ett allmänt ombud med den befogenhet, som i nämnda paragrafer af lagförslaget närmare angifves. Dessa särskildt förordnade personers hufvuduppgift skulle naturligtvis vara att bevaka de försäkrades intressen och gå dem med råd och dåd tillhanda.

99 §.

I förevarande paragraf har komitén uppräknat de olika slag af hufvudsakligen mindre försäkringsföreningar, å hvilka, enligt komiténs mening, stadgandena i lagförslaget icke skulle ega tillämpning.

Det första undantaget utgöres af fiskeriförsäkringsföreningarne, hvilka komitén ansett mera ega karaktären af understöds- än af egentliga försäkringsföreningar och därför icke böra underkastas denna lag. Härtill kommer det ytterligare skälet, att man, såsom det af tillsättandet af 1892 års för sådant ändamål förordnade komité framgår, synes vara betänkt på meddelande af särskilda lagbestämmelser i fråga om dylika föreningar.

Nästa af komitén föreslagna undantag afser de mindre brand- och kreatursförsäkringsföreningarne å landsbygden, hvilka omfatta endast en eller ett par socknar, men icke ett härad. Begränsningen till härad har skett i anslutning till kongl. kungörelsen angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter den 22 oktober 1886, och ehuru häradsindelning icke förekommer i de norra delarne af riket, der således alla dylika föreningar utom de s. k. länsbolagen skulle komma att blifva undantagna från lagen, har dock erfarenheten visat, att denna begränsning i regel skiljer de minsta föreningarne från de mera betydande och därför torde vara åtminstone icke mindre lämplig än någon annan mer eller mindre godtyckligt vald gräns.

Hvad liffförsäkringsföreningarne beträffar, har komitén ofvan föreslagit såsom regel, att de skulle hänföras under lagen, och att sålunda t. ex. det rena uttaxeringssystemet icke skulle vara tillåtet inom desamma. Men äfven i fråga om dessa föreningar synes det af praktiska skäl vara nödvändigt att bestämma en gräns nedåt. Till dessa föreningar höra nämligen strängt taget äfven de s. k. hundramanna-, fyrahundramannaföreningarne m. fl., hvilka det å ena sidan skulle vara så godt som omöjligt att öfvervaka, medan desamma å andra sidan ofta äro att betrakta såsom allenast understödsföreningar. Hvarje gräns, som i detta afseende bestämmes, är naturligtvis godtycklig. För att emellertid icke vara alltför sträng härvidlag, har komitén föreslagit, att alla föreningar af förevarande slag, som icke meddela kapitalförsäkring till större belopp än 1,000 kronor eller försäkring af lifränta till högre årligt belopp än 100 kronor, skulle undantagas från lagens tillämpning.

Under benämningen »pensions- och andra understödsföreningar» har komitén sökt sammanfatta alla de olika slag af pensionskassor för statens eller kommunens tjenstemän, för tjenstemän och arbetare inom enskilda verk och inrättningar m. m. äfvensom föreningar för utdelande af understöd åt behöfvande medlemmar o. dyl., hvilka visserligen utöfva ett slags försäkringsverksamhet, men icke kunna sägas drifva försäkringsrörelse i egentlig mening, alldenstund inträdet i dessa kassor är antingen obligatoriskt eller också beroende af vissa speciella kvalifikationer. Att alla dylika föreningar böra från lagen undantagas, torde vara tydligt. Då emellertid någon skarp definition icke å dem synes kunna gifvas, lär man i tvifvelaktiga fall hafva att hålla sig till den i fråga om liffförsäkringsföreningarne föreslagna begränsningen.

Då sjukkassorna genom lagen om sjukkassor den 30 oktober 1891 gjorts till föremål för särskild lagstiftning, har komitén jemväl ansett dem böra undantagas från förevarande lag.

Slutligen har komitén föreslagit, att lagförslagets bestämmelser ej heller skulle ega tillämpning å anstalter, som meddela försäkring mot förlust å skuldebref eller andra värdepapper. Anledningen härtill har förnämligast varit den, att dylik försäkringsrörelse af naturliga skäl vanligen drifves i sammanhang med bankrörelse, och det derfor skulle möta stora hinder att å densamma tillämpa hvad som synts böra gälla om öfriga slag af försäkringsrörelse.

101 §.

Nu befintliga försäkringsanstalter tillhöra med afseende å här föreslagna bestämmelser följande fyra kategorier, nämligen dels försäkringsaktiebolagen, dels de försäkringsföreningar, hvilkas stadgar redan förelagens trädande i kraft blifvit af Konungen stadfästa, dels de försäkringsföreningar, hvilkas stadgar vid samma tidpunkt icke äro af Konungen stadfästa, men enligt lagförslaget erfordra sådan stadfästelse, och dels slutligen de i 88 § omnämnda försäkringsföreningar, hvilkas stadgar ej heller blifvit af Konungen stadfästa, och hvilka endast skulle hafva att undergå registrering.

Angående den sistnämnda gruppen är knappt annat att erinra, än att lagen direkt skulle å dem tillämpas. Visserligen finnas bland dessa föreningar några, hvilkas stadgar blifvit af Konungens Befallningshafvande stadfästa, och det kunde därför ifrågasättas, huruvida ej i dylikt fall stadgarnes bestämmelser borde utan vidare få gälla. I sjelfva verket äro dock de förändringar, som dessa stadgar skulle behöfva undergå för att motsvara lagförslagets bestämmelser, icke så väsentliga, att särskildt undantag för dessa fall ansetts böra göras, och dessa förändringar skulle för öfrigt i formelt hänseende endast komma att medföra större tydlighet och reda i bestämmelserna än hvad för närvarande understundom är fallet. Det besvär, som skulle vållas dessa föreningar genom ett sådant omarbetande af sina stadgar, torde ej blifva större än hvad som af de ekonomiska föreningarne vid föreningslagens trädande i kraft påfordrades, och i alla händelser ej blifva af den betydelse, att särskildt afseende dervid bort fästas.

I fråga om försäkringsaktiebolag, som registrerats före lagens trädande i kraft och för hvilka således lagarne om aktiebolag och försäkringsaktiebolag den 28 juni 1895 äro gällande, äga de i 81 § af förstnämnda lag anförda bestämmelser fortfarande giltighet med undantag af vissa stadganden angående ändring i bolagsordningen och om likvidation, hvilka stadganden därför i förevarande paragraf måst ånyo anföras. Angående öfriga bestämmelser i lagförslaget, hvilka skulle tillämpas jemväl å förutvarande försäkringsaktiebolag, torde yttrande erfordras endast i fråga om bestämmelsen angående pantsättning af de värdehandlingar, i hvilka försäkrings- och regleringsfonderna i lifförsäkringsbolagen skulle redovisas. För närvarande hafva nämligen, såsom ofvan framhållits, lifförsäkringstagarne icke lagstadgad förmånsrätt för sina på försäkrings-

aftal grundade fordringsanspråk, och det kunde därför synas, som om tillämpning af bestämmelsen angående panträtt jemväl i fråga om de vid lagens trädande i kraft redan försäkrade skulle kunna medföra kränkning af tredje mans, nämligen bolagets öfrige borgenärers, rätt. De borgenärer, som ett lifförsäkringsbolag eger förutom de försäkrade, äro dock i regel få och hafva dessutom i allmänhet särskild pantsäkerhet för sina fordringar. I följd häraf lär någon inskränkning i deras rätt endast undantagsvis kunna förekomma. Härtill kommer, att flertalet lifförsäkringsbolag för närvarande synas utan svårighet kunna efterkomma ifrågavarande föreskrifter, utan att någon borgenärs rätt trädas för nära. Och i de få fall, der ett bolag icke genast skulle kunna fylla alla fordringar i fråga om de nödiga värdepapperens kvalitet, har komitén tänkt sig, att Konungen enligt 92 § och med nödig hänsyn till omständigheterna skulle lemna bolaget tillräckligt lång frist till uppfyllande af gifna föreskrifter.

Bestämmelsen angående försäkringsförening, hvars stadgar blifvit af Konungen fastställda, innehåller föreskrifter, som helt och hållet motsvara antingen de i 81 § af lagen om aktiebolag gifna bestämmelser eller de i fråga om redan bestående försäkringsaktiebolag nyss anförda stadganden eller ock, såsom i fråga om täckande af uppkommen brist, allmänt gällande praxis och torde därför ej föranleda vidare yttrande.

Försäkringsförening, hvars stadgar icke blifvit af Konungen stadfästa, men hvars rörelse är af den beskaffenhet, att sådan stadfästelse erfordras, skulle naturligtvis hafva att begära stadfästelse å stadgarne. Deremot är det tydligt, att den eljest för sådana föreningar föreskrifna bildningsproceduren och hvad dermed sammanhänger i regel blifver öfverflödigt och i vissa fall knappast utförbar, och har komitén därför både i afseende å dessa och i fråga om den nyss förut omnämnda kategorien af föreningar, föreslagit, att Konungen må ega utfärda de öfvergångsstadganden, som för införande i registret må finnas erforderliga.

Förslaget

till

lag angående villkoren för utländsk försäkringsanstalts
rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse.

Kongl. kungörelsen angående villkoren för utländsk försäkringsanstalts rätt att här i riket drifva försäkringsrörelse den 22 Oktober 1886 är i hufvudsak affattad i enlighet med de principer, som ligga till grund för ofvan omnämnda af Försäkringsföreningen och af Herr Sjöcrona uppgjorda förslag. Under det att dessa båda förslag med afseende på de inhemska anstalterna, i likhet med komiténs förslag till lag om försäkringsanstalter, fordrade både sanktion och sträng publicitet i förening med befogenhet för Konungen att i vissa fall rättande ingripa och att i nödfall förbjuda fortsättning af sådan anstalts verksamhet, uppställdes vida liberalare villkor för de utländska anstalter, som önskade drifva försäkringsrörelse här i riket. Af dessa skulle nämligen hufvudsakligen fordras endast anmälan hos Konungens Befallningshafvande samt förpligtelse att ställa sig svensk lag och svensk domstols afgörande till efterrättelse och att drifva rörelsen genom en s. k. sysselman (generalagent). Härtill kommo vissa föreskrifter angående publicitet m. m.

De skäl, som tala för en dylik anordning beträffande de utländska anstalterna, finnas utvecklade i Herr Sjöcronas betänkande och torde enligt komiténs förmenande fortfarande ega giltighet. Vare sig man baserar en författning angående de utländska anstalterna på principen om koncessionstvång eller på principen om skyldighet att deponera större eller mindre belopp till säkerhet för uppfyllande af ingångna förbindelser eller på andra dylika principer, stöter man på väsentliga svårigheter, framför allt därför, att härigenom en garanti för dessa anstalters vederhäftighet lemnas, som endast kan vara skenbar, då ju

staten i detta fall icke är i stånd att utöfva någon verklig kontroll och ej heller kan genom särskild lagstiftning paralysera konsekvenserna af hvad i anstaltens hemland må vara för dem stadgadt.

Ej heller torde man kunna påstå, att de inhemska anstalterna, i följd af en för dem gällande strängare lagstiftning, skulle komma i en ogynnsammare ställning än de utländska. Den omständigheten, att de inhemska anstalterna underkastas stränga lagbestämmelser och en effektiv kontroll, torde tvärtom vara egnad att öka förtroendet till deras soliditet och sålunda underlätta deras konkurrens med anstalter, för hvilkas vederhäftighet icke någon dylik garanti kan lemnas. Den erfarenhet, som härutinnan hittills i vårt land vunnits, är också väl egnad att lemna stöd för en sådan åsigt, i det nämligen de här arbetande utländska anstalterna, trots deras relativt stora antal, och ehuru någon egentlig kontroll å deras verksamhet icke utöfvats, ändock icke, vare sig i fråga om elementar- eller liffförsäkring, lyckats åstadkomma en försäkringssumma af mer än omkring en tjugondedel af hvad de svenska anstalterna i motsvarande fall haft att uppvisa; och denna ringa framgång har vunnits endast med stora ansträngningar och med så betydliga kostnader, att för många af dessa anstalter rörelsen här i riket knappast kan antagas gå med vinst.

Ehuru komitén således, på grund af hvad nu anförts och på de skäl, som af Herr Sjöcrona blifvit utvecklade, i hufvudsak hyllar de åsikter i förevarande fråga, som ligga till grund för de ofvannämnda författningsförslagen och för nu gällande förordning, så har komitén dock i ett afseende, nämligen i fråga om de utländska, på ömsesidighet grundade anstalterna, ansett sig böra intaga en härifrån afvikande ståndpunkt. Bland dessa anstalter finner man nämligen alla dessa på »assessment»-principen eller på uttaxeringssystemet grundade liffförsäkringsföreningar, för hvilkas verksamhet staten i alla händelser synes böra skydda sina undersåtar. Jemväl det flerstädes i utlandet förbjudna tontin- eller halftontinsystemet tillämpas inom en del af nämnda anstalter, och detta system är af den beskaffenhet, att det åtminstone icke torde böra uppmuntras. Slutligen är de ömsesidiga försäkringsanstalternas rättsliga ställning i många länder ännu icke genom lag fullständigt reglerad, i följd hvaraf betydande olägenheter ganska lätt torde kunna uppstå för försäkringstagarne vid eventuella uttaxeringar m. m. På grund häraf och då i vårt land uppenbarligen icke något behof af dessa anstalter förefinnes, har komitén, för att icke rikta sig mot något bestämdt land eller något särskildt system, velat föreslå ett generellt förbud för alla utländska försäkringsanstalter, som icke äro aktiebolag, att här

i riket drifva försäkringsrörelse. Det behöfver väl knappast påpekas, att ett dylikt förbud naturligtvis icke kan hindra den enskilde att taga försäkring i hvilken anstalt han önskar, utan endast kan hafva afseende å sådan anstalts rätt att genom ombud här drifva rörelse.

I fråga om försäkringsaktiebolagen åter förefinnas icke ofvan antydda olägenheter, eller ock äro de af relativt mindre betydighet. I följd af dessa anstalters egenskap att vara affärsbolag ligger det också i detta fall mera i sakens natur att de söka utvidga affären till andra länder. Visserligen kunde jemväl i fråga om dessa anstalter, åtminstone hvad lifförsäkringsrörelsen angår, skäl för ett liknande förbud anföras, men komitén har velat taga hänsyn å ena sidan till det förhållandet, att dessa anstalter, i fråga om vissa större och farligare risker inom elementarförsäkringens område, hvilka svårligen skulle kunna öfvertagas af våra inhemska anstalter, ännu hafva en för vårt land vigtig uppgift att fylla, samt å andra sidan till den omständigheten, att flera af de svenska försäkringsaktiebolagen drifva rörelse i utlandet, och att därför ett dylikt förbud i fråga om de utländska försäkringsaktiebolagen skulle kunna hafva till följd våra egna bolags utträngande från det utländska verksamhetsområdet.

Komitén har därför föreslagit, att *försäkringsaktiebolag i sådan främmande stat, som medgifver de svenska försäkringsaktiebolagen motsvarande rätt, skulle ega att drifva försäkringsrörelse här i riket under vilkor, som i öfrigt af Konungen bestämmas.*

De två nu afhandlade bestämmelserna torde vara de enda, som böra genom en af Konung och Riksdag gemensamt stiftad lag meddelas. De vilkor, som i öfrigt erfordras, hafva ansetts vara af den natur, att de kunna föreskrifvas genom en administrativ förordning.

Hvad nu dessa vilkor beträffar, så framgår redan af hvad ofvan anförts, att komitén för sin del finner den nu gällande författningen angående utländska försäkringsanstalter väsentligen innehålla de bestämmelser, som erfordras, och att komitén således anser, att en dylik författning bör innehålla bestämmelser af endast mera formell eller administrativ natur, men deremot icke stadganden om någon mera ingående kontroll, om deposition af viss penningesumma eller dylikt, som kunde ingifva föreställning om någon slags garanti beträffande de inhemska försäkringstagarnes säkerhet.

Då således några mera väsentliga ändringar i sagda författning enligt komiténs förmenande icke erfordras, har komitén ansett det öfverflödigt att afgifva särskildt förslag till dylik författning.

De i förevarande lagförslag innehållna båda bestämmelserna skulle äfven gälla i fråga om de utländska anstalter, som redan vid tiden för lagens trädande i kraft här drifva försäkringsrörelse. De anstalter, som icke äro aktiebolag, skulle således enligt komiténs förslag vara skyldiga att då upphöra med sin rörelse, under det att försäkringsaktiebolag från de länder, som medgifva reciprocitet, skulle få fortfara att här operera.

Bilaga.

Redogörelse

för

lagstiftningen i åtskilliga främmande länder

angående försäkringsanstalter.

INNEHÅLL.

	Sid.
Inledning	3.
Tyskland	5.
Österrike	14.
Ungern	26.
Schweiz	28.
Frankrike	34.
Italien	37.
Luxemburg	39.
England	41.
Nordamerika	45.
Ryssland	53.
Finland	57.
Danmark	60.
Norge	62.

Uti det af Herr expeditionschefen i Kongl. Civildepartementet, numera landshöfdingen C. A. Sjöcrona den 7 juli 1883 afgifna underdåniga betänkande med förslag till författningar angående försäkringsväsendets ordnande meddelas en redogörelse för den vid nämnda tid i Tyskland, Österrike, Frankrike, England och Nordamerika gällande lagstiftning angående försäkringsanstalter. Det har syntts önskligt, att vid föreliggande komitébetänkande skulle fogas en liknande redogörelse, omfattande en framställning af den nyare lagstiftningen på försäkringsväsendets område. För fullständighetens skull har härvid, om ock allenast i korta drag, redogjorts för lagstiftningen jemväl i sådana bland ofvannämnda främmande länder, t. ex. Frankrike och England, i hvilka hithörande lagstiftning icke undergått några väsentligare förändringar efter utgifvandet af ofvan omförmälda betänkande, till hvilket i öfrigt beträffande dessa länder torde få hänvisas. Angående framställningens omfattning må vidare särskildt påpekas, att ur densamma i regel uteslutits alla i utländsk lagstiftning förekommande stadganden ej mindre om försäkringsanstalters beskattning än äfven angående afslutandet af försäkringsaftal, sådant aftals innehåll och juridiska verkan i afseende å rättsförhållandet mellan försäkringsgifvare och försäkringstagare, försäkringsagents rättsliga ställning o. dyl. Förutom beträffande sjöförsäkringsaftalet, hvarom stadgas i de flesta länders sjölagar eller handelslagar, påträffas dylika privaträttsliga bestämmelser af större eller mindre vidlyftighet bland annat uti följande utländska lagar, nämligen den preussiska landsrätten af 1794, den österrikiska civillagen af år 1811, den ungerska handelslagen af år 1875, den schweiziska förbunds-lagen angående obligationsrätten af år 1881 (om lifränteaftalet) och flere för de särskilda kantonerna gällande lagar, den italienska handelslagen (Codigo di Commercio) af år 1882, den spanska handelslagen (Código de Comercio) af år 1885, den portugisiska handelslagen (Codigo commercial) af år 1888, den nederländska handelslagen (Weetboek van Koophandel) af år 1838, den i belgiska handelslagen intagna special-lagen om försäkringsaftalet af år 1874, den i luxemburgska handels-lagen intagna speciallagen om försäkringsaftalet af år 1891 samt åt-

skilliga lagar i Nordamerika äfvensom handelslagarne i Argentina, Chile, Guatemala, Honduras m. fl. stater i Sydamerika och Centralamerika. Bland de nyaste lagstiftningsarbetena på berörda område må nämnas ett på uppdrag af schweiziska förbundsrådet nyligen utarbetadt utförligt lagförslag om försäkringsaftalet samt det här nedan vidare omförmälda af norske komiterade utarbetade »Udkast till lov om forsikringsselskaber (angående lifförsäkringsaftalet).

Tyskland.

Enligt riksförfattningen utgör försäkringsväsendets ordnande föremål för tyska rikets gemensamma lagstiftning. Men ehuru allt sedan tyska rikets bildande förarbeten pågått för åstadkommande af en rikslag angående försäkringsväsendet, samt utkast till lagbestämmelser härom blifvit på så väl offentligt som enskildt initiativ uppgjorda, saknas dock fortfarande en sådan rikslag. Denna brist gör sig mest kännbar i fråga om ömsesidiga försäkringsanstalter. Den sedan år 1873 för hela tyska riket gällande förbundslagen af den 4 juli 1868 angående »Genossenschaften» eller »föreningar med föränderligt kapital och med syfte att genom samfäld affärsverksamhet befordra medlemmarnes kredit, förvärf eller hushållning», hvilken lag bland annat ålägger sådana »Genossenschaften» registreringsskyldighet och för föreningsmedlemmarne stadgar obegränsad och solidarisk ansvarighet för föreningens förbindelser, torde, änskönt det otvifvelaktigt är försäkringsförening obetaget att organisera sig i enlighet med denna lags bestämmelser, nämligen knappast vara afsedd för eller ega någon egentlig praktisk tillämplighet å försäkringsanstalter, hvilka icke heller nämnas bland de i lagen uppräknade, under densamma hänförliga slag af föreningar. Bestämmelserna i den allmänna tyska handelslagen af den 24 juni 1861, hvilken under 1860-talet efter hand infördes i de särskilda tyska staterna och hvilken numera är tysk rikslag, äro ej heller tillämpliga å ömsesidiga försäkringsföreningar; handelslagen hänför visserligen till »Handelsgeschäfte» bland annat »öfvertagandet af försäkring mot premie», genom hvilket uttryck ju från lagens tillämpning undantagas endast sådana ömsesidighetsföreningar, som ej upptaga premier; men enligt hvad åtskilliga prejudikat gifva vid handen, äro genom nämnda uttryck äfven sådana på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter, som upptaga premier, uteslutna från handelslagens tillämpningsområde.

Om sålunda ordnandet af de ömsesidiga försäkringsanstalternas rättsförhållanden för närvarande är öfverlemnadt åt den allmänna rätts-

uppfattningen, sedvanerätt och domstolarnes praxis, så påträffas deremot, i fråga om aktiebolag och kommanditbolag på aktier, uti handelslagen — hvilken i vissa delar undergått förändringar genom två »Gesetzesnovellen», den ena af den 11 juni 1870 och den andra af den 18 juli 1884 — åtskilliga bestämmelser, som för försäkringsbolag, grundade på aktier, ega särskild betydelse.

*Handels-
lagens be-
stämmelser
om aktie-
bolag m. m.*

Hit höra i första rummet stadgandena om bildandet af aktiebolag och kommanditbolag på aktier. De viktigaste af dessa stadganden äro följande. Ett aktiebolag eller ett kommanditbolag på aktier existerar ej såsom sådant, innan det blifvit registrerad; de som dessförinnan handla å bolagets vägnar, ådraga sig derigenom personlig och solidarisk ansvarighet för ingångna förbindelser. För att registrering må ske, fordras bland annat, att hela grundkapitalet, hvars belopp skall genom bolagsaftalet bestämmas, blifvit fulltecknad. Den del af aktiebeloppet, som skall vara före registreringen kontant inbetald, skulle före 1884 utgöra, der bolaget komme att drifva försäkringsrörelse, tjugu procent, eljest tio procent, utom i kommanditbolag på aktier, i hvilka ifrågavarande del skulle uppgå till tjugufem procent; men genom nämnda års »Novelle» blef bestämmelsen om inbetalning af en fjerdedel af aktiekapitalet utsträckt till aktiebolag af alla slag. Registreringen sker vid handelsdomstolen i den ort, der bolaget har sitt säte.

Såsom hufvudregel för bildandet af aktiebolag och kommanditbolag på aktier gäller sålunda enligt rikslagstiftningen — nämligen sedan 1870 — att sådana bolag äro underkastade registrerings-, men icke concessionstvång. I allmänhet åtnjutes emellertid en sådan frihet icke i verkligheten af försäkringsbolag af ifrågavarande slag, enär de allra flesta tyska staters partikularlagstiftning för inrättandet af försäkringsanstalt förutsätter medgifvande af vederbörande regering.

Enligt den lydelse handelslagen erhöll genom 1870 års »Novelle» var det minsta belopp, hvarå aktie fick lyda, bestämdt för försäkringsbolag till etthundra Thaler samt för öfriga bolag till femtio Thaler, då aktierna stälts till viss man, och till etthundra Thaler, då de stälts till innehafvaren; men detta ändrades genom 1884 års »Novelle» derhän, att akties minimibelopp i såväl försäkringsaktiebolag som andra aktiebolag höjts till i regel ettusen Mark — ett högre belopp, än man i någon annan lagstiftning i detta afseende påträffar. Minst fem aktieegare måste medverka vid bolagets bildande. Aktier, ställda till innehafvaren, kunna numera förekomma i alla aktiebolag. I ett enda afseende äro försäkringsaktiebolagen undantagna från den allmänna lagstiftningen om aktiebolag och kommanditbolag på aktier, nämligen deruti,

att, under det andra dylika bolag först sedan grundkapitalet blifvit till fullt inbetaladt äro berättigade att genom aktiekapitalets ökning höja sitt anläggnings- och driftkapital, sådant må ega rum i försäkringsbolag äfven före grundkapitalets fulla gäldande, vare sig bolagsordningen ursprungligen härom meddelat bestämmelse eller ej. I motiveringen till detta lagstadgande framhålles aktiekapitalets väsentligen olika karaktär och ändamål i försäkringsbolag och i andra bolag. Sedan bolaget trädt i verksamhet, må bland aktieegarne icke mera utdelas, än hvad balansräkningen för året utvisar såsom öfverskott, efter det minst fem procent af nettovinsten blifvit afsatta till reservfond, hvarmed fortfares, tills denna fond uppgått till ett belopp motsvarande minst en tiondedel af grundkapitalet. För uppställande af balansräkningen gälla bland annat följande föreskrifter: a) värdepapper må ej upptagas till högre värde än kursvärdet vid den tid, då räkningen uppgöres; andra tillgångar skola i regel upptagas till anskaffningsvärdet; b) organisations- och förvaltningskostnader må ej hänföras till activa, utan måste till sitt fulla belopp i räkningen upptagas såsom utgift; c) grund- och reservfond skola uppföras bland passiva; d) vinst eller förlust, som erhålles genom jämförelse mellan summan af activa och summan af passiva, skall angifvas särskildt i slutet af räkningen. Balansräkningen skall af styrelsen föreläggas aktieegarne till godkännande samt derifrån inlemnas till handelsregistret och offentliggöras i allmänna tidningarne.

Ett bland aktieegarne utsedt, af minst tre medlemmar bestående uppsigtsråd eger att öfvervaka bolagets verksamhet och derom afgifva årsberättelse. Om grundkapitalet nedgår till hälften eller derunder, åligger det styrelsen att ofördröjligen sammankalla aktieegarne och underrätta dem om förhållandet. Upplöses bolaget eller beslutes nedsättning af aktiekapitalet, må bolagets tillgångar ej fördelas mellan aktieegarne, förr än dess skulder blifvit betalda.

Vid upplösning af ett aktiebolag genom dess förening med ett annat sådant bolag skola det förra bolagets tillgångar förvaltas särskildt, tills borgenärerne blifvit godtgjorda genom betalning eller erhållit säkerhet för sina fordringar.

Bland de för hela tyska riket gällande hithörande lagstadganden märkes vidare den i »die Gewerbeordnung» af den 21 juni 1869, enligt dess lydelse i lagen den 1 juli 1883, förekommande bestämmelsen, att brandförsäkringsagenter, hvilka förut måste förskaffa sig särskildt tillstånd att utöfva sin verksamhet, numera äro underkastade allenast anmälningstvång.

Brandförsäkringsagenter.

Registrerade
understöds-
föreningar.

Angående registrerade understödsföreningar finnes stadgadt i en rikslag af den 7 april 1876. *)

Nya civil-
lagen.

Det förtjenar äfven nämnas, att den under år 1896 af tyska riksdagen antagna allmänna tyska civillagen, som i en särskild afdelning om »Juristische Personen» bland annat för civilrättsliga associationer med ekonomiskt syfte af ett eller annat slag föreskrifver concession såsom villkor för behörighet att uppträda som sjelfständigt rättssubjekt, enligt hvad af en förslaget till denna lag bifogad »Denkschrift» inhemtas, icke är afsedd att i någon mån ega tillämpning å försäkringsanstalter, hvilkas reglering borde anstå, tills försäkringsväsendet i sin helhet komme att framdeles fullständigt ordnas.

Den tyska rikslagstiftningen om försäkringsanstalter, hvilken, på sätt af det föregående framgår, företer väsentliga brister, och hvars revision utgör ett ofta uttaladt önskningsmål, fullständigas i viss mån af den i de särskilda tyska staterna gällande lagstiftningen.

Preussen.

Hvad särskildt *Preussen* angår, så har derstädes så småningom utvecklats sig en ingående statskontroll öfver försäkringsväsendet. Den allmänna preussiska landsrätten, som daterar sig från den 5 februari 1794, lade å försäkringsrörelsen inga andra band än sådana, som kunde härflyta antingen från vissa bolag tillerkända korporationsrättigheter eller från privilegier, beviljade till förmån för publika brandstodsbolag — privilegier, hvilka för öfrigt numera äro till största delen upphäfda.

Statsuppsigt
och con-
cession.

Men med lagen den 8 maj 1837 angående mobiliarbrandförsäkringsväsendet begynte andra grundsatser göra sig gällande. Denna lag, hvari meddelas bland annat åtskilliga stadganden i syfte att förhindra öfverförsäkring, innehåller tillika förbud mot att omedelbart hos utländskt bolag utan förmedling af inländsk agent brandförsäkra lösegendom samt gör utländska försäkringsanstalters rätt att inom Preussen drifva brandförsäkringsrörelse beroende af tillstånd från ministeriet för det inre. Genom åtskilliga på denna lag följande förordningar underkastades icke blott brandförsäkring af hvarje slag, utan äfven andra arter af försäkringsrörelse allt strängare kontroll. Så blef redan genom en kabinetsorder af den 30 maj 1841 concessionstvånget för utländska försäkringsanstalter utsträckt till alla försäkringsgrenar, och enligt lagen angående försäkringsanstalters affärsverksamhet den 17 maj 1853, hvilken dock icke gäller i de efter 1866 tillkomna provinserna, erfordras numera äfven för inländsk försäkringsanstalt af hvad slag som helst

*) Se Sjöcrona: anf. st. S. 49—50.

särskild tillåtelse för att inom Preussen drifva försäkringsrörelse. Concessionen, som meddelas för inländska försäkringsanstalter af regeringen i den krets, inom hvilken stiftarne hafva sitt hemvist, samt för utländska anstalter af preussiska regeringen, kan återkallas, för utländska försäkringsanstalter till och med utan angifvande af skäl.

Uppsigten öfver försäkringsanstalterna utöfvas, hvad angår lif-, lifränte-, olycksfalls- och brandförsäkring, af inrikesministeriet, i fråga om hypotek-, hagel- och kreatursförsäkring af jordbruksministeriet samt beträffande transport- och glasförsäkring af handelsministeriet. Vid sidan af ministerierna står ett genom en »Verfügung» den 13 oktober 1896 inrättadt försäkringsråd (»Versicherungsbeirath»), bestående af ett utaf ministerierna bestämdt antal medlemmar, för närvarande resp. 16, 8 och 4. De utses af ministerierna och deras uppdrag är ett så kalladt »Ehrenamt». Detta råd har att under ordförandeskap af en af inrikesministern utsedd kommissarie afgifva utlåtanden öfver de ärenden, som af ministrarne dit hänvisas, samt har äfven sjelft rätt till initiativ i försäkringsfrågor. Rådet har inom sig utsett sju särskilda utskott för behandling af olika försäkringsgrenar.

Ehuru ministerierna vid meddelande af concession icke lära tilllämpa fullkomligt enahanda grundsatser, öfverensstämmer emellertid praxis i de olika ministerierna derutinnan, att de, jemte det de icke medgifva försäkringsrörelses begynnande, innan bolagsreglerna blifvit vederbörligen fastställda, ovilkorligen fordra, af inländska bolag bevis om tillvaron af ett aktiekapital eller, hvad ömsesidighetsanstalter vidkommer, en teckningssumma af betryggande storlek samt af utländska bolag uppgift å en inom landet bosatt generalagent, hvilken inom Preussen företräder bolaget. Utländska lifförsäkringsbolag hafva dessutom att genom inskrifning i »das Staatsschuldbuch» hos preussiska regeringen pantsätta ett belopp, motsvarande femtio procent af försäkringsfonden för preussiska försäkringar. Öfver detta belopp eger bolaget icke förfoga utan inrikesministerns begifvande.

Alla försäkringsanstalter åligger att regelbundet till vederbörande ministerium ingifva och i den officiella tidningen »Staatsanzeiger» offentliggöra årliga affärsredogörelser och förvaltningsberättelser enligt fastställda formulär med särskilda uppgifter om affärsverksamheten inom Preussen.

Årliga uppgifter enligt formulär.

Då särskildt de af inrikesministeriet under senare år utfärdade påbud angående de formulär, som vid upprättande af nämnda årsredogörelser och berättelser skola följas, i sjelfva verket utgöra kärnpunkten af den nu gällande preussiska lagstiftningen på förevarande

område, torde en något utförligare framställning af deras hufvudinnehåll här icke böra underlätas, helst samma föreskrifter, för så vidt de angå lifförsäkringsrörelsen, ådragit sig en särskild uppmärksamhet till följd af den stränghet, hvarmed de tillämpats å åtskilliga inom Preussen opererande utländska lifförsäkringsbolag. De viktigaste af ifrågavarande utaf inrikesministeriet för lifförsäkringsbolag utfärdade påbud äro en »Verfügung» af den 2 februari 1891 och ett »Cirkular» af den 8 mars 1892, i hvilken senare författning den förras bestämmelser återfinnas kompletterade och delvis skärpta. 1891 års »Verfügung» angifver såsom sitt syfte att bibringa de inom Preussen opererande lifförsäkringsbolagens räkenskapsredogörelser den klarhet och öfversiktighet, som erfordras, för att icke blott fackmannen, utan äfven den intresserade allmänheten måtte sättas i stånd att taga kännedom om ifrågavarande bolags affärsställning och vederhäftighet. De båda nämnda författningarnes innehåll är i öfrigt hufvudsakligen följande.

Såväl in- som utländska i Preussen concessionerade lifförsäkringsbolag skola årligen till vederbörande uppsigtsmyndighet inlemna *dels* en detaljerad vinst- och förlusträkning med noggrann uppgift ej mindre å de belopp, hvartill vid räkenskapsårets början och vid dess slut premiereserven, speciellt för hvarje försäkringsart, och alla öfriga fonder uppgått, än äfven å sättet för användandet af möjligen befintligt öferskott, *dels* balansräkning, hvori bland annat skall meddelas en förteckning å bolaget tillhöriga fastigheter med uppgift å deras läge, beskaffenhet, värde och afkastning, och hvori bolagets värdehandlingar skola upptagas till kursvärdet eller till inköpsvärdet, om detta är lägre än kursvärdet, *dels* ock en öfversigtlig tablå öfver bolagets verksamhet under året, utvisande, särskildt för hvarje försäkringsart, antalet försäkrade personer vid årets början och slut, antalet under året tillkomna, aflupna, återköpta eller förfallna försäkringar, premieinkomstens storlek och beloppet af utbetalda lif- och kapitalförsäkringar samt lifräntor. I denna tablå skall öfverallt skiljas mellan försäkrade med och utan andel i vinsten äfvensom på särskildt bestämdt sätt angifvas hvad af nämnda antal och belopp afser inom Preussen antagna försäkringar.

Den förvaltningsberättelse, som, enligt hvad ofvan sagts, årligen afgifves, skall, jemte belysande text till sifferuppgifterna, innehålla noggrann uppgift å bolagets värdehandlingar med angifvande af deras beskaffenhet, nominalbelopp, inköpspris, kursvärde vid räkenskapsårets slut och bokförda värde äfvensom meddelande, huruvida och i sådant fall hos hvilken kretsregering värdepapperen äro deponerade såsom kautionssumma. I denna årsberättelse skall ock lemnas en noggrann

specifikation å förvaltningskostnaderna äfvensom, för den egentliga lif-försäkringen, en jemförande öfversigt af den beräknade och den verkliga dödligheten.

Lifförsäkringsbolag, som lemna de försäkrade andel i vinsten enligt det s. k. tontinsystemet — hvar till i synnerhet skola hänföras alla sådana vinstutdelningssystem vid dödsfallsförsäkringar, der den på en försäkringsgrupp fallande vinsten uppsamlas under en period af minst tre år samt vid periodens slut tilldelas de då ännu i kraft varande försäkringarne inom ifrågavarande grupp — må icke förvalta de särskilda tontingrupperna så att säga i en massa och vid den planmessiga fördelningen af vinsterna ur denna massa uttaga en del af tontinerna, utan måste för hvarje räakenskapsår såsom en afskild inrättning förvalta alla de tontinförsäkringar, hvilka tillhöra samma tontingrupp med samma vinstuppsamlingsperiod, samt för hvarje sådan tontingrupp i årsberättelsen afgifva särskilda uppgifter angående följande punkter, nämligen *a*) för tiden intill vinstutdelningsåret: försäkringssumman och vinstfonden vid årets början och slut samt beloppet af under året gjorda afsättningar till vinstfonden och af utbetalda dividender samt *b*) för vinstfördelningsåret: försäkringssumman intill tiden för utdelningen, totalinkomsten af premier och räntor intill samma tidpunkt, totalutgifter för dels reglerade försäkringar dels förvaltningskostnader och provisioner dels ock återköp, till fördelning disponibla tontinfonder samt summan af de mot dessa fonder svarande inbetalda premier.

Dessa angående tontinförsäkringsrörelsen meddelade föreskrifter, hvilka af lätt förklarliga skäl icke kunde utan upprättande af fullständigt afskilda preussiska filialer för tontinförsäkring af utländska bolag fullgöras, hade ock såsom bekant till följd, att vissa stora amerikanska på önsesidighet grundade försäkringsanstalter, hvilka inom Preussen idkade lifförsäkringsrörelse, efter åtskilliga påminnelser att ställa sig till efterrättelse de gifna bestämmelserna, förklarades hafva på grund af försummelse härutinnan förverkat den erhållna concessionen och sålunda nödgades företaga en afveckling af sin preussiska försäkringsrörelse.

Enligt formulär, meddelade genom ett inrikesministeriets cirkulär af den 6 november 1893, hvarigenom på framställning af åtskilliga lif-försäkringsbolag en del af de i förordningen den 8 mars 1892 gifna formulären i viss mån modifierades, åligger det vidare alla lifförsäkringsbolag att i sammanhang med årsberättelsen aflemna dels årligen en öfversigt af inom Preussen meddelade lif- och kapitalförsäkringar, fördelade på yrkesklasser till ett antal af öfver tjugu, och dels hvar

femte år en tablå, utvisande försäkringarnes fördelning å olika försäkringssätt (lif-, kapital- och lifränteförsäkring) äfvensom å de olika preussiska provinserna *).

Årsberättelsen, som skall i två tryckta exemplar ingifvas till uppsigtsmyndigheten, skall mot en ersättning af högst 50 pfennige jemte porto tillhandahållas en hvar försäkrad, som före räkenskapsårets slut derom framställer begäran. Denna bestämmelse gäller dock icke angående de i cirkuläret den 6 november 1893 omförmälda uppgifter, hvilka ega hufvudsakligen statistisk betydelse.

På grund af en »Verfügung» den 24 september 1895 hafva slutligen alla lifförsäkringsbolag att till inrikesministeriet inlemna uppgift angående de grunder, bolaget använder för beräkning af premier och premiereserv — mortalitetstabell, räntefot, nettopremier och bruttotillägg — så ock att härvid särskildt meddela upplysning, huruvida vid beräkningen begagnas den så kallade Zillmerska metoden.

Brandförsäkringsanstalter.

Brandförsäkringsanstalternas räkenskapsföring och publikationer regleras genom ett inrikesministeriets cirkulär af den 22 februari 1893, som dock uttryckligen icke gäller privata preussiska på ömsesidighet grundade brandstodsbolag. Enligt detta cirkulär, hvarigenom åsyftas »att i de försäkrades intresse bringa större klarhet och öfverskådlighet i räkenskaperna», hafva sådana brandförsäkringsanstalter, som deri afses, att årligen publicera detaljerad vinst- och förlusträkning, balansräkning och årsberättelse jemte tillhörande tablå, allt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad för lifförsäkringsbolag är stadgadt. Härförutom skola de bolag, som jemte brandförsäkring drifva annan försäkringsrörelse, i räkenskaperna fullständigt afskilja hvad som rör brandförsäkringsrörelsen. Vid beräkning af premiereserven skall från premieinkomsten först afdragas beloppet af tilläfventyrs återbetalda premier (ristorni) och af utgifna återförsäkringspremier. Derefter skall under rubriken »Prämienübertrag» eller »Prämien-Reserve» på utgiftssidan uppföras så stor del af den återstående premieinkomsten, som faller å den utöfver räkenskapsåret löpande försäkringstiden för försäkringar, vid hvilka premie uppburits i förskott; dock må en nämnda tid motsvarande del af guldna provisioner derifrån afgå. — Såsom skaderegleringsfond skall på utgiftssidan uppföras summan af alla vid räkenskapsårets slut anmälda, men ej utbetalda brandstodsbelopp, hvilka, derest de ej blifvit slutligen fastställda, upptagas till det belopp, hvartill skadan upp-

*) Ofvannämnda »Versicherungsbeirath» har redan vid ett af sina första sammanträden enhälligt beslutit att uttala sig för fullständigt upphäfvande af cirkuläret den 6 november 1893.

skattats af den person, som gjort anmälan derom, med tillägg af undersökningskostnad, men med afdrag för möjligen återförsäkrad del. — Premieinkomst får ej upptagas i räkenskapen för annat år än det, under hvilket motsvarande risk löper. Utgifter för brandskador eller för återförsäkringspremier skola bokföras för det år, under hvilket brandskadan inträffade eller återförsäkringen trädde i kraft. Anskaffningskostnader skola bokföras för anskaffningsåret.

Dessa bestämmelser afse, såsom ofvan är nämnt, icke privata preussiska på ömsesidighet grundade anstalter för brandförsäkring. Sådan anstalt har att enligt formulär, meddelade genom två äldre, ursprungligen blott för de åtta gamla preussiska provinserna utfärdade författningar, den ena af den 8 juni 1842 och den andra af den 19 juni 1867, årligen genom öfverpresidenten i orten ofördröjligen vid slutet af hvarje räkenskapsår — hvilket icke nödvändigt behöfver sammanfalla med kalenderåret — till inrikesministeriet ingifva balansräkning och årsberättelse. Särskild uppgift skall meddelas om reservfondens storlek och angående beloppet af oreglerade brandskador. Räkenskaperna skola föras särskildt för immobilieförsäkringsrörelse och för försäkring af lösegendom, och detta med afseende å så väl försäkringssummor som ock inkomster och utgifter samt reservfond.

Hvad angår *öfriga tyska staters* lagstiftning om försäkringsanstalter *Öfriga tyska stater.* torde i allmänhet kunna sägas, att, der icke försäkringen i större eller mindre utsträckning gjorts till ett statsmonopol, så godt som allestädes principerna om concession och publicitet i mer eller mindre sträng form vunnit insteg*), samt att för försäkringsanstalt, som har sitt hufvudsäte utom statsområdet, såsom villkor för försäkringsrörelses drifvande derinom fordras, att en inom landet bosatt hufvudagent erhållit befogenhet att derstädes företräda anstalten och att sjelfständigt afsluta försäkringsaftal.

De nyaste af ifrågavarande partikularlagar torde vara en i storkurfürstendömet Mecklenburg den 16 maj 1896 utgifven förordning om kreatursförsäkringsanstalters verksamhet och en i Baden den 26 september samma år utfärdad författning angående lif-, utstyrsels- och s. k. militärtjänstförsäkring samt dermed jemförliga försäkringsarter äfvensom kreaturs- och hagelskadeförsäkring.

I den sachsiska lagen om juridiska personer uppställas i afseende å erhållandet af rättssubjektivitet mindre stränga fordringar än i de

*) I Oldenburg och Koburg-Gotha likasom i de fria riksstäderna förekommer ej concessionspligt.

motsvarande tyska rikslagarne om aktiebolag af 1870 och om »Genossenschaften» af 1868.

De fria riksstäderna hafva — utom i viss mån hvad brandförsäkringen angår — icke någon statskontroll öfver försäkringsanstalters verksamhet.

I Elsass-Lothringen gäller i hithörande frågor fortfarande fransk rätt med undantag deraf, att den tyska aktielagstiftningen blifvit genom en lag af den 19 juni 1872 derstädes införd.

Österrike.

Sedan 1880 års »Assekuranz-Regulativ» (se Sjöcrona anf. st. s. 55 o. f.) i öfver ett decennium varit i gällande kraft, begynte behovet af en revision deraf göra sig kännbart, och efter det en af sex sakkunnige bestående komité enligt uppdrag verkställt utredning och framlagt förslag till förändringar i vissa delar af berörda författning, utgafs af inrikesministeriet ett revideradt »Assekuranz-Regulativ», nämligen förordningen den 5 mars 1896 »betreffend die Errichtung, die Einrichtung und die Geschäftsgebarung von Versicherungsanstalten». Denna förordning, hvilken i likhet med 1880 års »Assekuranz-Regulativ» anger såsom sitt syfte att betrygga fullgörandet af försäkringsanstalters förpligtelser och att skydda de försäkrades intressen, gäller icke om registrerade understödiskassor, hvilkas verksamhet är ordnad genom en lag af den 16 juli 1892; men bortsedt härifrån är 1896 års förordning tillämplig å alla slag af bolag och föreningar, som inom Österrike idka försäkringsrörelse, in- och utländska, aktiebolag och ömsesidighetsanstalter, personförsäkrings-, elementarförsäkrings- och återförsäkringsbolag, de sistnämnda dock, i hvad angår statsuppsigten äfvensom den i lagen meddelade föreskrift om nedsättning af kautionssumma, allenast »så vidt återförsäkringens natur sådant medgifver» (§ 41).

Mindre försäkringsföreningar.

Den sista hufvudafdelningen af lagen handlar om mindre ömsesidiga försäkringsföreningar, som hafva till föremål för sin verksamhet försäkring mot brandskada, kreatursförsäkring, meddelande af sjuk- eller begravningshjelp eller af enke- och pupillpensioner, invaliditets- och ålderdomsförsäkring eller utstyrsselförsäkring, samt i hvilka hela företagets plan bär en humanitär pregel och försäkringsrörelsen är inrättad med hänsyn till lokala eller yrkesmessiga förhållanden eller eljest på

sådant sätt, att användandet af aflönade agenter icke ifrågakommer (§ 44). För sådana föreningar gälla i viss mån modifierade bestämmelser.

De hufvudprinciper, på hvilka ifrågavarande förordnings bestämmelser hvila, äro auktorisationstvång, publicitet och statskontroll. Hvad först angår villkoren för bildandet af försäkringsanstalt och för meddelande af concession, gälla, utöfver hvad för aktiebolag och föreningar i allmänhet är stadgadt^{*)}, följande särskilda bestämmelser.

Concession.

Tillstånd att inom Österrike drifva försäkringsrörelse må ej meddelas för andra än aktiebolag eller på medlemmarnes ömsesidiga ansvarighet grundade föreningar (§ 2). Det för rörelsens påbörjande och till betäckande af eventuella förluster nödiga underlaget utgöres i förra fallet af aktiekapitalet, som måste uppgå till ett belopp af minst 300,000 floriner, men, om bolaget skall drifva flere slag af försäkringsrörelse, minst 100,000 floriner för hvarje sådan försäkringsgren (§ 3), och i senare fallet af en säkerhets- eller grundfond (»Gründungsfond») till belopp, som af för handen varande förhållanden och den antagliga omfattningen af föreningens blifvande rörelse må påkallas, i fråga om lif-försäkringsförening dock minst 20,000 floriner, som måste inbetalas kontant. För att en på ömsesidighet grundad lif-försäkringsförening må begynna sin rörelse, fordras dessutom, att försäkringar till ett på förhand bestämdt minimibelopp blifvit i föreningen tecknade (§ 4). I försäkringsaktiebolag måste, om aktierna äro ställda till innehafvaren, hela aktiebeloppet, och, om de äro ställda till viss man, trettio procent deraf inbetalas kontant; och i senare fallet skall återstoden betäckas genom utfärdade förbindelser, samt uppgift å aktietecknarnes namn, yrke och hemvist äfvensom å det antal aktier, som af hvar och en af dem tecknats, biläggas concessionsansökningen (§ 3).

Mindre ömsesidiga försäkringsföreningar af ofvan omförmälda beskaffenhet äro befriade från skyldighet att ega en grundfond, om genom andra särskildt vidtagna åtgärder erforderlig säkerhet åstadkommits (§ 45).

Vid concessionsansökningen skall försäkringsanstalt vidare foga *dels* fullständig bolagsordning eller reglemente, som skall innehålla — utöfver hvad i fråga om aktiebolag eller förening i allmänhet är stadgadt — bestämmelse, om hvilka grenar af försäkringsrörelse komma att af an-

^{*)} Den allmänna tyska handelslagen af 1861 (se ofvan) gäller sedan den 1 juli 1863 äfven i Österrike. För föreningar äro bestämmelser meddelade i en lag af den 26 november 1852, enligt hvilken hvarje förening skall hos administrativ myndighet i det kronland, der styrelsen skall hafva sitt säte, söka tillstånd att begynna sin rörelse.

stalten drifvas, särskildt i hvad mån återförsäkringsrörelse skall utöfvas, och huruvida rörelsen skall utsträckas till främmande länder (§ 7), vidare noggranna föreskrifter om sättet för organisationskostnaders och anskaffningsprovisioners amortering (§ 21), om räkenskapsafslutning, om bildande af specialreserver, om beräkning af öfverskott och sättet för dess användning samt om sättet för betäckande af eventuell förlust (§ 22) så ock, hvad särskildt angår på ömsesidighet grundad försäkringsanstalt, uppgift om arten och omfånget af medlemmarnes ansvarighet (§ 2), om anstaltens firma och om den ort, der styrelsen skall hafva sitt säte, äfvensom föreskrifter om val af styrelse, om dess sammansättning, om sättet för utöfvande af medlemmarnes rösträtt m. m. (§ 6) *dels* de allmänna försäkringsvilkor, som skola läggas till grund för anstaltens inländska försäkringsaftal (§ 10) och *dels*, i fråga särskildt om lifförsäkringsanstalter, de premietariffer, som skola komma till användning, jemte uppgift ej mindre å grunderna för dessas beräkning, nämligen nettopremier, statistiska tabeller (mortalitets-, morbitetets- eller invaliditetstabeller), räntefot, beräkningsformler och bruttotillägg än äfven å metoden för beräkning af premiereserver (§ 8). Från skyldighet att ingifva premietariffer och uppgifva beräkningsgrunder, på sätt ofvan sagts, äro sådana mindre ömsesidiga försäkringsföreningar befriade, som allenast meddela sjuk- och begravningshjelp (§ 46).

Vidtages ändring i reglemente, försäkringsvilkor beräkningsgrunder eller, vid lifförsäkring, nettopremietariffer, som af regeringen fastställts, skall sådan ändring ock underställas regeringens pröfning (§§ 9 och 10).

Ömsesidiga anstalters allmänna försäkringsvilkor, skola vara intagna i deras reglementen. Särskilda försäkringsvilkor kunna äfven utfärdas, men få, för så vidt de hänföra sig till rörelsen inom landet, icke stå i strid med de allmänna försäkringsvilkoren. I den utländska försäkringsrörelsen äro afvikelser från de allmänna försäkringsvilkoren deremot tillåtna (§ 10).

*Förbud mot
kombinerad
rörelse m. m.*

Lifförsäkringsbolag, som efter lagens trädande i kraft bildas, få icke jemte lifförsäkring drifva annan försäkringsrörelse än lifränteförsäkring och invaliditetsförsäkring. I fråga om då redan i verksamhet varande lifförsäkringsbolag skall denna bestämmelse så till vida hafva retroaktiv verkan, att det för sådana bolag icke är medgifvet att vid sidan af lifförsäkringsrörelsen begynna försäkringsrörelse af annan art än nyss är sagdt (§ 5).

För alla försäkringsanstalter utom mindre ömsesidighetsföreningar af ofvan omförmälda beskaffenhet (§ 50) gäller, att de icke ega utom

den försäkringsrörelse, som utgör föremål för deras verksamhet, idka annan verksamhet än medelplacering (§ 18); lifförsäkringsanstalter dock obetaget att under sin ledning bilda tontiner (öfverlefvelseassociationer), hvilka emellertid icke anses såsom en afdelning af ifrågavarande anstalts affärsrörelse, utan stå under sina egna medlemmars kontroll, hvarvid anstalten skall ansvara för de mottagna medlen såsom för anförtrödt gods och förvalta dem, afskilda från sina egna tillgångar (§ 19).

Det i 1880 års »Assekuranz-Regulativ» förekommande förbudet för ömsesidighetsbolag att i återförsäkring öfvertaga andra försäkringsanstalters risker är i 1896 års lag borttaget.

För att utsträcka försäkringsrörelsen till utlandet fordras, att anstalten derom på förhand meddelar tillsynsmyndigheten kännedom jemte uppgift om de villkor, under hvilka sådan rörelse må uti ifrågavarande främmande stat medgifvas. Skall lifförsäkringsrörelse i utlandet bedrifvas, måste derjemte lifförsäkringsfonden ovilkorligen vara i sin helhet placerad i sådana valutor, som enligt 1896 års förordning äro, enligt hvad nedan sägs, dertill egnade. Kautionssumma, erforderlig för lifförsäkringsrörelsens utsträckande till främmande land, må, der icke särskildt samlade vinstreservfonder äro för ändamålet tillräckliga, ej anskaffas annorledes än genom ytterligare inbetalning å aktiekapitalet, genom uttaxering af vidare bidrag å förutvarande aktieegare eller genom utsläppande af nya aktier (§ 20).

Försäkringsrörelse i utlandet.

I fråga om concession för utländsk försäkringsanstalt kompletteras bestämmelserna i 1896 års »Assekuranz-Regulativ» genom den ännu gällande förordningen af den 29 november 1865, enligt hvilken utländskt aktiebolag eger samma frihet att drifva affärsrörelse i allmänhet inom de österrikiska länderna som likartadt österrikiskt bolag, med villkor, dels att bolaget styrker sig vara bildadt i öfverensstämmelse med de inom dess hemland gällande lagar och derstädes utöfvar regelmessig affärsverksamhet, dels att i bolagets hemland österrikiska bolag äro likställda med inländska bolag, dels att bolagets ändamål icke strider mot österrikiska statens intressen eller de bestämmelser, som inom Österrike äro eller varda meddelade för affärslifvets ordnande, och dels att bolaget genom ett i vederbörlig ordning fattadt och, om så påfordras, af hemlandets regering stadfäst beslut förpligtat sig att vid utöfningen af sin verksamhet inom Österrike ställa sig till efterrättelse der gällande lagar. Innan utländskt bolag börjar sin verksamhet i Österrike, skall det enligt samma förordning i vissa allmänna österrikiska tidningar offentliggöra så väl concessionsurkunden som det väsentligaste innehållet af bolagsordningen. Vidare måste bolaget för sin

Concession för utländska försäkringsanstalter.

affärsverksamhet inom Österrike anställa såsom ombud en eller flere i den ort, der bolaget har sin österrikiska hufvudafdelning förlagd, bosatte personer att fullständigt företräda bolaget i förhållande till så väl myndigheterna som allmänheten. I tvister som röra bolagets verksamhet i Österrike är det såsom svarandepart i allt underkastadt österrikisk lag. — Öfverträdelse af meddelade bestämmelser kan medföra concessionens återkallande. Upplöses bolaget i hemlandet, anses bolaget upplöst äfven i Österrike och den meddelade concessionen sålunda förfallen.

*Nedsättning
af kautions-
summa.*

Att nedsätta kausionssumma utgör i Österrike icke något nödvändigt villkor för concessions meddelande, men enligt 1896 års förordning kan regeringen af så väl in- som utländska försäkringsanstalter fordra sådan deposition, i hvilket fall kautionsbeloppet jemväl af regeringen fastställles (§ 17).

*Organisa-
tionskost-
nader m. m.*

Nybildad försäkringsanstalts organisationskostnader skola amorteras inom fem år från anstaltens inrättande. Anskaffningsprovisioner under de tio första åren af anstaltens tillvaro må dock i räkenskapen balanseras såsom tillgång, men skola i regel amorteras inom högst tio år från det de utgifvits (§ 21). Förr än organisationskostnader och anskaffningsprovisioner blifvit fullständigt amorterade, må i försäkringsaktiebolag högre dividend än fem procent å det inbetalda aktiekapitalet ej fördelas bland aktieegarne och i ömsesidighetsanstalt utdelning af öfverskott till medlemmarne öfverhufvud ej ega rum (§ 22).

*Utdelning af
öfverskott.*

I anstalt af sistnämnda slag får endast rent öfverskott användas till ränta eller amortering å säkerhetsfonden; återbetalning af samma fond får ega rum endast i den mån afsättandet till reservfond fortskrider, så att afbetalning af hela säkerhetsfonden följaktligen icke må ske, förr än reservfonden uppnått dennas ursprungliga belopp. Uppkommet öfverskott kan således icke, förr än säkerhetsfonden blifvit helt och hållet återbetald, i sin helhet utdelas till medlemmarne (ibm).

Reglerna angående förutsättningarne och sättet för utdelning af vinst till de försäkrade skola för öfrigt, så väl i aktiebolag som i ömsesidighetsanstalt, intagas i de allmänna försäkringsvilkoren samt vara »klara och tydliga.» Vidare stadgas härom, att de använda fördelningssystemen skola vara lätta att kontrollera, att i ömsesidighetsanstalt alla försäkrade skola vara berättigade till andel i vinsten, att denna skall för hvarje år uträknas, samt att vinstfördelningssystem, enligt hvilka vinsten samlas i särskilda fonder och efter ett visst antal år utdelas till de då qvarlevande, äro tillåtliga endast i det fall, att uppsamlingsperioderna ej öfverstiga fem år (§ 13). Det är att märka, att denna bestäm-

melse icke har afseende å sådana »öfverlefvelseassociationer», som, enligt hvad ofvan är sagdt, kunna under medlemmarnes egen kontroll af försäkringsanstalt handhafvas.

Arten och omfånget af den ansvarighet, som i en på ömsesidighet grundad försäkringsanstalt åligger medlemmarne, och sättet att göra denna ansvarighet gällande äro icke i förordningen uttryckligen bestämda, utan skola, såsom ofvan är nämnt, i stadgarne angifvas. Stadgarne skola nämligen innehålla tydliga föreskrifter angående följande punkter: a) hvilka förhållanden skola inträda, för att medlemmarnes ansvarighet må tagas i anspråk; b) huru inträffad förlust skall täckas (oinskränkt eller begränsad tillskottspligt, fortsatt höjning af försäkringspremierna, nedsättning af försäkringsbeloppen, afkortning af förfallna lifräntefordringar); c) enligt hvilka grundsatser uppkommen förlust skall å medlemmarne fördelas, särskildt med hänsyn till olika försäkringsgrenar; d) under hvilka förutsättningar och under huru lång tid afgangen medlems ansvarighet skall fortfara (§ 2).

*Medlemmar-
nes ansvarig-
het i ömse-
sidig försäk-
ringsanstalt.*

Då det sålunda för stiftarne af en ömsesidig försäkringsförening står fritt att efter godtfinnande, låt vara under statens kontroll, ordna den blifvande ansvarigheten inom föreningen, torde det icke vara olämpligt att i detta sammanhang meddela en kort redogörelse för de enligt österrikisk lag gällande hufvudgrundsatser om medlemmarnes ansvarighet inom så kallade »Erwerbs- und Wirthschaftsgenossenschaften», under hvilken benämning äfven försäkringsföreningar böra hänföras. Jemlikt lag af den 9 april 1873 är den ansvarighet, som i dylika »Genossenschaften» åligger medlemmarne, antingen oinskränkt, då de, för den händelse föreningens tillgångar icke förslå till gäldande af dess skulder, svara för bristen solidariskt med sin hela förmögenhet, eller ock begränsad till visst på förhand bestämdt belopp. I förra fallet gäller bland annat, att en inträdande medlem ansvarar lika med de förutvarande delegarne för föreningens vid hans inträde befintliga skulder, hvilken bestämmelse icke ens kan genom särskildt deremot stridande aftal göras i förhållande till tredje man kraftlös; samt att utträdande medlem icke förr än två år efter sin afgang ur föreningen eller eventuellt efter föreningens upplösning blir fri från ansvarighet för dennas förbindelser. Om ej annorlunda är genom föreningsaftalet bestämdt, får utträde ske endast vid slutet af räkenskapsåret samt efter minst fyra veckor förut skedd uppsägning. Sistnämnda bestämmelse gäller ock för »Erwerbs- und Wirthschaftsgenossenschaften» med begränsad ansvarighet, angående hvilka för öfrigt är stadgadt, att ansvarigheten ej må inskränkas till allenast inbetald an-

del i föreningens tillgångar, utan skall bestämmas till visst belopp derutöfver. Utträdande medlems ansvarighet fortfar i förening af detta slag under minst ett år från slutet af det räkenskapsår, under hvilket utträdet egde rum.

Bestämmelserna om medlemmarnes ansvarighet i ömsesidig försäkringsförening, skola jemlikt 1896 års »Assekuranz Regulativ» ordagrant intagas i de allmänna försäkringsvilkoren (§ 2).

*Allmänna
försäkrings-
vilkor.*

Angående hvad de allmänna försäkringsvilkoren i försäkringsanstalt af hvarje slag i öfrigt skola innehålla, meddelas i sistnämnda författning noggranna föreskrifter. Bland annat skola dessa försäkringsvilkor angifva anstaltens skyldighet, i händelse försäkringsaftalet helt eller delvis upphäfves (vid ristorni, återköp o. s. v.), samt innehålla bestämmelser om de försäkrades och aktieeggarnes rätt till andel i vinsten äfvensom reglerna om preskription af de på försäkringsaftalet grundade fordringsanspråk (§ 11). Lifförsäkringsanstalts allmänna försäkringsvilkor skola härjemte, i fråga om anstaltens skyldigheter i händelse försäkringsaftalet förfaller, motsvara vissa i lagen uttalade grundsatser, af hvilka följande må framhållas: lifförsäkringspolis, som minst i tre år varit i gällande kraft och icke afser korttidsförsäkring, får icke i anledning af underlåten premieinbetalning utan ersättning »störneras» till den försäkrade; ersättningen skall, allt efter den försäkrades önskan, bestå antingen i en återköpssumma, i regel utgörande minst tre fjerdedelar af premiereserven för ifrågavarande försäkring, eller i en premiefri försäkringspolis med reducerad försäkringssumma eller lifränta, i regel beräknad efter fulla beloppet af premiereserven för försäkringen; slutligen skall hvarje lifförsäkringspolis innehålla en tabell, utvisande för vissa tidsperioder — den första innefattande tre år och de följande minst fem år hvar — de återköpsvärden och de reducerade försäkringsbelopp, som, i händelse försäkringen förfaller, skola af försäkringsanstalten sålunda godtgöras försäkringstagaren (§ 12).

De allmänna försäkringsvilkoren skola i sin helhet intagas i de vid rörelsen använda formulär till poliser äfvensom i utgifna prospekt. Dessa formulär och prospekt skola derjemte innehålla dels uppgift om den ort, der anstalten har sitt hufvudsäte, eller, hvad beträffar utländska försäkringsanstalter, sin generalagentur inom Österrike, äfvensom angående det inbetalda aktiekapitalets eller säkerhetsfondens belopp dels ock en hänvisning till innehållet af de för anstaltens agenter utfärdade fullmakter jemte erinran om desses skyldighet att medelst företeende af fullmakt legitimera sig vid ingående af aftal å anstaltens vägnar (§ 15).

Agenter.

Försäkringsanstalt, som vid sin rörelse betjenar sig af särskilda

organ (generalagent, inspektörer, agenter), har nämligen att för agenten utfärda fullmakt, som tydligt anger dennes befogenhet, äfvensom att tillförbinda agenten att legitimera sig medelst företende af fullmakten (§ 14).

För kontroll å försäkringsanstalter finnes vid inrikesministeriet inrättad en försäkringsteknisk byrå, och genom särskilda fackbildade embetsmän låter inrikesministeriet periodvis*) anställa undersökning af deras affärsställning. Denna undersökning skall, hvad angår inländska försäkringsanstalters rörelse inom och utom landet äfvensom utländska anstalters verksamhet inom Österrike, sträcka sig till alla delar af rörelsen, till balansräkningens passiva så väl som aktiva, samt bör äfven så vidt möjligt afse utländsk försäkringsanstalts rörelse utom Österrike (§ 39). För mindre ömsesidighetsföreningar, som meddela invaliditets-, ålderdoms-, enke- och pupill- eller utstyrsselförsäkring, gäller, att de skola hvart femte år låta genom sakkunnig person uppskatta sannolika beloppet af sina förbindelser och motsvarande inkomster samt delgifva uppsigtsmyndigheten resultatet af denna undersökning (§ 48). Hit hänförliga sjuk- och begravningskassor, som icke i sina stadgar intagit bestämmelser om dylik periodisk undersökning, äro i stället förpligtade att afsätta en särskild reservfond till belopp, motsvarande två gånger den genomsnittliga årsutgiften under de sistförflutna fem åren (§ 47). För öfrigt har lagen förbehållit regeringen rätt att, der så pröfvas lämpligt, underkasta mindre ömsesidighetsföreningar en lika omfattande granskning, som för större försäkringsanstalter är föreskrifven (§ 53).

I syfte att möjliggöra kontrollen öfver försäkringsanstalterna samt att åstadkomma publicitet innehåller ifrågavarande förordning åtskilliga bestämmelser. Hvarje försäkringsanstalt är till en början pliktig att när som helst lemna uppsigtsmyndigheten fullständig inblick i anstaltens böcker, räkenskaper o. s. v. samt att meddela erforderliga upplysningar och förklaringar (§ 38). Vidare skola till inrikesministeriet ingifvas icke blott alla de formulär till försäkringspoliser, som skola af försäkringsanstalten användas, utan äfven alla prospekt och andra för allmänheten afsedda meddelanden, som tjena till reklam eller inbjuda till försäkring, nämligen så vida dessa publikationer innehålla sifferuppgifter om anstaltens affärsställning, om erbjudna fördelar eller om uppnådda resultat. Trycksaker af omförmälda art, i hvilka alltid måste angifvas dagen då de utkommit, få icke begagnas förr än fjorton dagar efter det de förelagts inrikesministeriet, som eger att förbjuda deras

*Kontroll å
försäkrings-
anstalter.
Försäkrings-
teknisk byrå.*

*) Enligt den förberedande komiténs förslag skulle undersökningen ega rum hvart femte år.

användande (§ 16). — Utländsk försäkringsanstalts generalfullmäktig är skyldig att föra eller från anstaltens centralstyrelse införskaffa alla sådana böcker och anteckningar, som för revision af rörelsen inom Österrike och, i fråga om lifförsäkringsanstalt, för granskning af premiereservens riktiga beräkning prövas erforderliga. I händelse af behof skola äfven från anstaltens hemland anskaffas uppgifter om dess totala försäkringsrörelse (§ 39). — Af inrikesministeriet skola angående försäkringsväsendets ställning inom landet utgifvas periodiska publikationer (§ 42).

Statsuppsigten skall först och främst i allmänhet hafva till syfte att öfvervaka lagars och författningars behöriga efterlefnad samt i synnerhet riktas på sådana förhållanden, hvilka inverka på anstalts vederhäftighet för det framtida uppfyllandet af dess förbindelser. I följd häraf har uppsigtsmyndigheten särskildt att tillse, a) att premiereserverna (försäkringsfonden) riktigt beräknas, b) att anstaltens medel göras fruktbärande på ett med lagens föreskrifter öfverensstämmande sätt, och c) att alla anstaltens affärsförhållanden så tydligt som möjligt framläggas i bokslut och årsberättelser (§ 27).

*Försäkrings-
fond.*

Om lifförsäkringsbolags skyldighet att afsätta försäkringsfond eller premiereserv stadgas, att denna fond skall hvarje år för gällande försäkringar enligt matematiska regler på grund af nettopremierna samt med användande af de dödlighetstabeller och den räntefot, som lagts till grund för den fastställda tariffberäkningen, genom en sakkunnig person uträknas och särskildt för hvarje hufvudart af försäkring redovisas afskild från andra ur försäkringsrörelsen icke härflytande förbindelser, och att försäkringsfond för återförsäkringar skall beräknas, om beloppet i dess helhet återförsäkrats, enligt det bolags tariffer, som meddelat återförsäringen, men i annat fall enligt beräkningsgrunderna i det bolag, som låtit återförsäkra del af öfvertagen risk. Om räntefot eller dödlighetstabell, hvarpå beräkningen stödjer sig, enligt anstaltens egen erfarenhet icke vidare finnes vara tillfredsställande, skall ändring härutinnan vidtagas i den riktning, att premiereserven ökas. För sådan ändring erfordras regeringens godkännande.

Premiereserven vid brandförsäkring likasom ock vid olycksfallsförsäkring (ej nämnd i 1880 års »Regulativ») skall i allmänhet beräknas »pro rata temporis» af i förskott inbetalda premier, men vid så kallad »Pauschalirung» uppgå till minst fyrtio procent af samma premier. I båda fallen må ristorni och återförsäkrad andel samt i senare fallet äfven anskaffnings- och inkasseringskostnader vid fondberäkningen afdragas från premiebeloppet. Försäkringsfond för lifräntor vid olycksfalls-

försäkring skall beräknas och redovisas enligt regler, som af uppsigtsmyndigheten särskildt fastställas.

Vid transportförsäkring skall premiereserven afsättas af de för icke aflupna risker inbetalda premierna, för försäkringar för viss tid »pro rata temporis» och för försäkringar för viss resa till fulla premiebeloppet; i båda fallen afräknas dock så väl återförsäkrad andel som å försäkringen belöpande anskaffnings- och inkasseringskostnader.

För hagelskadeförsäkring skall hela beloppet af de i förskott inbetalda premierna med afdrag af anskaffnings- och inkasseringskostnader redovisas såsom försäkringsfond.

Inrikesministeriet kan när som helst låta genom sakkunnig person kontrollera, om försäkringsfond blifvit riktigt beräknad. I särskilda fall kan undantag medgifvas från skyldigheten att enligt ofvanberörda regler afsätta försäkringsfond, men endast i syfte att bereda försäkringsanstalt möjlighet att så småningom ställa sig desamma till efterrättelse (§ 28).

I afseende å placeringen af försäkringsanstalts medel gäller först och främst, att sättet härför skall vara i anstaltens reglemente noggrant bestämdt, och att, om nybildad försäkringsanstalts reglemente skulle sakna föreskrifter härom, lagens stadganden skola komma till användning. Hufvudvigten skall läggas derpå, att tillgångarne kunna utan svårighet realiseras, så att anstaltens förmåga att uppfylla sina förbindelser icke genom placering af betydligare belopp genom inköp af hus och dylikt äfventyras (§ 29). De till försäkringsfond för inländska försäkringar afsatta medel få i regel icke göras fruktbärande annorledes än genom inköp af sådana inländska värdepapper, som enligt österrikisk lag egna sig till placering af omyndiges medel eller genom utlåning mot sådana inländska hypotek, som vid placering af omyndiges medel må användas, dock endast intill åttio procent af deras kursvärde, genom inköp af inländska fastigheter intill en tredjedel af inköpspriset eller af sådana vexlar, som af österrikisk-ungerska banken diskonteras, vidare genom lån till staten eller riksländerna, genom deposition i inländska spar-kassor, genom utlåning till sådana inländska »Erwerbs- und Wirthschaftsgenossenschaften», enligt hvilkas stadgar upplåning af medel är tillåten allenast till belopp, ej öfverstigande summan af de inbetalda insatser, som häfta för föreningens gäld, eller slutligen genom lån mot säkerhet af anstaltens egna försäkringsbref intill återköpsvärdet eller till försäkringstagare mot annan säkerhet, om nämligen sådan placering är genom bildande af särskild reservfond eller annorledes betryggad.

Medel, tillhörande försäkringsfond för inländsk försäkringsanstalts

*Medel-
placering.*

utländska försäkringar skola göras fruktbärande i enlighet med de i vederbörande utländska stat gällande föreskrifter eller, i saknad af sådana, uti utländska valutor, som jemlikt de i förordningen uttalade grundsatser kunna motsvara fordringarne på placeringens säkerhet (§ 30).

För de mindre ömsesidighetsföreningarne gäller, att deras medel skola göras fruktbärande genom inköp af värdepapper, egnade till placering af omyndiges medel, eller af fastigheter intill en tredjedel af inköpspriset, genom utlåning mot sådan säkerhet, som vid placering af omyndiges medel får godkännas, eller genom deposition i inländska sparkassor (§ 52).

*Räkenskaper
och
årsberättelse.*

I fråga om räkenskapernas förande och avslutande samt om afgifvande af årsberättelse meddelas i ifrågavarande författning utförliga bestämmelser (§ 31—36). Bokslutet, som skall innefatta dels vinst- och förlustconto med dervid fogad uppgift om sättet för användande af öfverskott och dels balansräkning, skall uppställas särskildt för lif- och särskildt för elementarförsäkringsrörelse och, hvad angår lifförsäkringsrörelse, så vidt möjligt ytterligare specialiseradt,^{*)} upprättas enligt förordningen bifogade formulär och i öfverensstämmelse med vissa i densamma angifna grundsatser, bland hvilka följande må särskildt framhållas. Anstaltens tillgångar skola bokföras till sitt allmänna marknadsvärde och i lifförsäkringsanstalter till ett kapitalvärde, som enligt en räntefot, ej understigande den till grund för anstaltens premietariffer lagda räntefot, motsvarar den verkliga nettoafkastningen. Om en tillgång besväras af gravationer af ett eller annat slag, skall sådant af räkenskapen tydligt framgå. Värdepapper skola bokföras till det vid slutet af räkenskapsåret gällande kursvärdet, försäkringsanstalt dock obetaget att uppföra öfver pari noterade papper till parikurs. Af kursvinster skall bildas en särskild kursdifferensfond, hvilken icke utan tillsynssmyndighetens uttryckliga tillstånd må användas till annat ändamål än betäckande af kursförluster^{**) (}§ 83).

Försäkringsanstalts årliga räkenskapsredogörelse skall för att gifva en klar bild af och fullständig insigt i anstaltens affärsställning innehålla icke blott vinst- och förlusträkningen samt balansräkningen jemte uppgift om sättet för öfverskottets användande, utan äfven statistiska uppgifter angående ökning eller minskning i försäkringarnas antal och

^{*)} Enligt 1880 års »Regulativ» fordrades ej, att balansräkningen skulle uppställas särskildt för olika försäkringsgrenar.

^{**)} Af förhandlingarne vid den förberedande enquête, under hvilken förslag utarbetades till ifrågavarande förordning, framgår, att kursdifferensfonden är afsedd att användas till täckande af brist i försäkringsfonden, uppkommen genom räntefotens sjunkande. Uttrycklig bestämmelse härom ansågs dock ej böra i förordningen intagas.

belopp med angifvande vid liffförsäkringsrörelse af antalet försäkringar, som af en eller annan anledning upphört (aflupna försäkringar, återköp o. s. v.), angående egentliga kapitalförsäkringars antal och belopp särskildt för olika provinser eller statsområden, angående förhållandet emellan beräknad och i verkligheten inträffad dödlighet m. m. — Särskilda uppgifter skola lemnas angående sådana tontinföreningar, som, enligt hvad ofvan är sagdt, kunna stå under försäkringsanstalts förvaltning. — Härjemte skall noggrant redogöras för medelplaceringen, med angifvande af värdepappers art och antal, nominalbelopp och kursvärde, fastigheters beskaffenhet, bokförda värde, gravationer och nettoafkastning samt hos anstalten hypotiserade inteckningars räntefot och plats i förmånsrättsordningen äfvensom den intecknade fastighetens taxeringsvärde. Vidare skall i årsberättelsen uppgifvas, huruvida anstalten tillhöriga värdepapper tilläfsventyrs äro såsom kaution deponeerade hos annat lands regering (§ 34).

För mindre ömsesidiga försäkringsföreningar äro bestämmelserna om räkenskapernas förande och afslutande i ej ringa mån modifierade (§ 51).

Så väl bokslutet som årsberättelsen i dess helhet skall erhålla den största möjliga offentlighet, och exemplar af dessa handlingar skola på begäran hållas försäkringstagarne tillhanda. Till inrikesministeriet skola tre exemplar ingifvas jemte afskrift af bolagsstämmoprotokoll och bevis derom, att bokslutet blifvit offentliggjordt i »Wiener Zeitung» och i den ortstidning, deri kungörelser i allmänhet pläga införas. Sist före slutet af juni månad efter räkenskapsårets slut skola uppgifterna till inrikesministeriet inlemnas (§ 37), en bestämmelse, som allaredan år 1897 börjat tillämpas.

Publicitet.

Beträffande upprättande och offentliggörande af de särskilda räkenskaper, hvilka utländsk försäkringsanstalt är pliktig att föra öfver sin affärsrörelse inom Österrike, skola ofvan anförda bestämmelser i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Dessutom har utländsk anstalt att afgifva detaljerad redogörelse angående de inländska valutor, i hvilka premiereserven för dess österrikiska försäkringar är placerad. Om föreskrifter, gällande i anstaltens hemland, omöjliggöra ett noggrant uppfyllande af ofvanberörda stadganden, kunna afvikelser från desamma medgifvas, dock under förutsättning att motsvarande förmån beviljas i anstaltens hemland till förmån för derstädes opererande österrikiska försäkringsanstalter (§ 36).

Utländska försäkringsanstalter.

Om sättet för försäkringsanstalts upplösning samt för öfverflyttning helt eller delvis af dess försäkringsrörelse å annan anstalt genom

Försäkringsanstalts upplösning m. m.

total återförsäkring eller annorledes må i stadgarne kunna meddelas föreskrifter, hvarvid dock skall göras det uttryckliga förbehåll, att samma föreskrifter icke ega tillämpning utan regeringens godkännande (§§ 23 och 24). Men äfven om sådant förbehåll ej gjorts, skall, då fråga om försäkringsrörelsens upphörande på det ena eller andra sättet uppkommer, den skriftliga öfverenskommelsen härom, innan den må träda i kraft, föreläggas tillsynsmyndigheten, som har att tillse, att alla anstaltens tillgängliga medel tagas i anspråk för godtgörande af de försäkrades fordringar till dessas fulla belopp, och att anstalt, som öfvertager ansvaret för förbindelserna, eger motsvarande verkliga tillgångar (§ 40).

Ungern.

Enligt den ungerska handelslagen af år 1875 utgör öfvertagandet af försäkringar ett »Handelsgeschäft», i följd hvaraf försäkringsanstalter hemfalla under denna lags bestämmelser om antingen aktiebolag eller »Genossenschaften». Denna lagstiftning, som nära ansluter sig till den tyska allmänna bolagslagstiftningen, utmärker sig för vidtgående publicitet, registreringstvång o. s. v., jemte sträng ansvarighet för dem, som äro ledare af bolags eller förenings angelägenheter. Concession erfordras deremot icke för några inländska ungerska bolag eller »Genossenschaften», således ej heller för dem, som drifva försäkringsrörelse. På ömsesidighet grundade försäkringsanstalter hänföras uttryckligen till »Genossenschaften». I dessa associationer kan medlemmarnes ansvarighet, hvars omfång bestämmes i stadgarne, vara antingen obegränsad eller begränsad; i förra fallet hafva medlemmarne subsidiärt med hela sin förmögenhet för föreningens förbindelser, i senare fallet är ansvarigheten, om ej annorledes i stadgarne föreskrifves, inskränkt till de gjorda insatserna (»eingezzeichneten Geschäftstheile»), ett uttryck, som dock uppenbarligen icke väl lämpar sig för de speciella rättsförhållandena inom ömsesidiga försäkringsanstalter. Föreningens borgenärer kunna endast i det fall, att densamma råkat i konkurstillstånd, göra sina fordringar gällande gent emot de enskilde föreningsmedlemmarne. Inträdande medlems ansvarighet omfattar föreningens samtliga vid inträdet gällande förbindelser. Utträder medlem ur föreningen, fortfar hans ansvarighet

*Bestämmelser
om »Genos-
senschaften».*

till det omfång stadgarne bestämma under ett år från utträdet. Om föreningen upplöses, gäller äfven i fråga om medlemmarnes ansvarighet en preskriptionstid af ett år. Terminus a quo är i de särskilda fallen den dag, då medlems utträde anmäles för registrering eller då föreningens upplösning efter verkställd registrering kungöres. Om ifrågasvarande fordran förfaller först efter denna dag, löper preskriptionstiden från förfallodagen; förfaller fordringen viss tid efter uppsägning, anses den uppsagd å den dag kungörandet eger rum. Afgången medlem eller dess arfvingar hafva, om ej stadgarne annorledes föreskrifva, icke något anspråk på föreningens reservfond eller annan dess egendom.

Ungerska handelslagen innehåller vidare under titeln »das Versicherungsgeschäft» åtskilliga specialbestämmelser för försäkringsanstalter, af hvilka bestämmelser här må anföras följande.

Hvarje försäkringsanstalt är pliktig att inför den domstol, der registrering eger rum, visa, att anstalten för hvarje försäkringsgren, som dess verksamhet skall omfatta, innehar en faktiskt inbetald grundfond (»Versicherungsfond») af minst 100,000 gulden. Dessförinnan må hvarken anstalten registreras eller dess rörelse taga sin början. Vid anmälan till registrering skall vidare hvarje försäkringsanstalt foga uppgift om de grunder, som skola af anstalten tillämpas vid placeringen af grundfond och premiereserver. Angående dessa grunder likasom ock angående deri vidtagna förändringar skall registreringsmyndigheten utfärda kungörelse. Lifförsäkringsanstalt skall, då dess firma registreras, jemväl uppgifva grunderna för premiereservens beräkning med angifvande af de mortalitetstabeller och den räntefot, som härvid skola komma till användning. Dessa senare uppgifter skola väl ej kungöras, men hvem som helst eger att hos registreringsmyndigheten derom taga kännedom.

Vilkor för försäkringsanstalts registrering.

Till lifförsäkringsfond hörande medel skola placeras i statspapper, i »prioritetsobligationer», utgifna af bolag, för hvars ränteliqvider staten iklädt sig garanti, i »Pfandbriefe», noterade å börsen i Buda-Pest, eller genom utlåning mot säkerhet af dylika värdepapper eller mot hypotek af inteckning i fast egendom intill hälften af dennas värde eller af bolagets egna af de försäkrade belånade lifförsäkringsbref.

Medelplacering m. m.

För försäkringsanstalters räkenskapsföring meddelas ock i handelslagen noggranna bestämmelser, bland hvilka märkes föreskriften om afbetalning af organisationskostnad inom högst fem år samt stadgandena, att anskaffningskostnader må fördelas, vid elementarförsäkring å hela försäkringstiden, men vid lifförsäkring på högst femton år, samt att

värdepapper icke må upptagas till högre kurs än den, som noterats sista dagen af ifrågavarande räkenskapsår.

*Utländska
försäkrings-
anstalter.*

För att utländskt försäkringsaktiebolag må erhålla tillstånd att inom ungerska monarkien drifva rörelse, fordras bland annat, att bolaget är inrättadt i öfverensstämmelse med sitt hemlands lagar, att det för idkande af rörelse inom landet afsedda kapitalet är placeradt inom landet, att bolaget har en i Ungern bosatt representant, samt att bolaget förbinder sig att i fråga om sin rörelse inom landet underkasta sig ungersk lag, särskildt handelslagens stadganden om försäkringsaftalet, så ock att erkänna såsom för bolaget bindande de rättshandlingar, som vidtagas af dess ungerske representant. Äfven förutsättes, att i det utländska försäkringsaktiebolagets hemland ett reciprokt behandlingsätt medgifves ungerska försäkringsaktiebolag.

Lagförslag.

På senare tider hafva i Ungern framkommit åtskilliga förslag till författningar på förevarande område, hvaribland må nämnas ett på regeringens föranstaltande nyligen utarbetadt fullständigt förslag till lag om statsuppsigt öfver försäkringsanstalter. I detta förslag förekomma bestämmelser om inrättande af en särskild myndighet för öfvervakandet af försäkringsanstalterna inom landet samt om skyldighet för försäkringsanstalt att afsätta premiereserv, beräknad enligt af denna försäkringsinspektion fastställda grunder, äfvensom särskild vinstreservfond. För utländska försäkringsbolag stadgas, att de skola i ungerska statskassan deponera den del af premiereserven, som belöper på bolagets inom landet meddelade försäkringar. Derjemte innehåller förslaget föreskrifter angående tillvägagångssättet vid sammansmältning af lifförsäkringsbolag.

Schweiz.

Enligt schweiziska förbunds författningen är tillsynen öfver de privata försäkringsanstalter, som drifva rörelse inom Schweiz, förbehållen edsförbundet. Genom en förbunds lag af den 25 juni 1885 är utöfvandet af denna tillsyn anförtrordt åt förbundsrådet, hvars befogenhet

i sådant hänseende är af stor omfattning och betydelse. Nämnda lag, hvars utmärkande kännetecken äro concessionstvång, sträng kontroll och vidtgående publicitet, afser så väl utländska som inländska privata försäkringsanstalter, och dess bestämmelser äro i de flesta punkter gemensamma för alla sådana anstalter, oafsedt deras juridiska konstruktion och försäkringsrörelsens art. Uttryckligen undantagna från lagens tillämpning äro dels föreningar med ringa verksamhetsområde, såsom sjuk- och begravningskassor m. fl., dels ock så kallade kantonala försäkringsanstalter, hvilka senare höra under hvarje särskild kantons lagstiftning. Den kantonala lagstiftningen har jemväl förbehållits att meddela politirättsliga bestämmelser rörande det obligatoriska brandförsäkringsväsendet inom kantonerna (Art. 1).

Den åt förbundsrådet öfverlemnade makt öfver försäkringsanstalterna är af hufvudsakligen två slag. Å ena sidan har förbundsrådet såsom concessionerande myndighet ensamt befogenhet att pröfva inkommande ansökningar angående tillstånd att inom Schweiz idka försäkringsrörelse äfvensom att fastställa beloppet af den kautionssumma, som, på sätt här nedan närmare angifves, skall af hvarje privat försäkringsanstalt deponeras, innan dess verksamhet på schweiziskt område får taga sin början. (Art. 3). Å andra sidan eger förbundsrådet i egenskap af kontrollerande myndighet rätt att icke blott inom hvarje concessionerad försäkringsanstalt taga del af förvaltningen i hela dess omfång (Art. 8), utan äfven att när som helst »vidtaga de åtgärder, som i det allmänna eller de försäkrades intresse synas påkallade», så ock att, derest ett företags ställning icke vidare erbjuder de försäkrade nödig säkerhet och anstalten icke inom förelagd tid vidtager af förbundsrådet föreskrifna ändringar med afseende å anstaltens organisation eller affärsrörelse, återkalla den meddelade concessionen. Förbundsrådet har ock rätt att för öfverträdelse af meddelade föreskrifter ådöma bötesstraff till belopp af högst ettusen francs (Art. 10).

För vinnande af concession äro i lagen följande närmare villkor uppställda. Till förbundsrådet skall sökanden ingifva dels före ansökningens inlemnande offentliggjorda handlingar, utvisande såväl de hufvudsakliga bestämmelserna rörande företaget som de allmänna försäkringsvilkoren, dels ock, derest anstalten förut drifvit försäkringsrörelse, reglementet, äldre årsredogörelser och räkenskapsutdrag, prospekt, tariffer m. m. Af de ingifna handlingarne bör framgå, hvad beträffar aktiebolag, de tecknade aktiernas antal, aktiekapitalets storlek, huru stor del deraf blifvit inbetald, och reglerna för aktieegares ytterligare tillskottsskyldighet samt, i fråga om ömsesidiga försäkringsanstalter, icke

Concession.

blott huruvida grundfond finnes och, i sådant fall, hvad angående den samma finnes föreskrifvet, utan ock i hvad mån anstaltens medlemmar äro ansvarige för brist enligt uppgjordt bokslut.

Såväl lif- och olycksfallsförsäkringsbolag som ock anstalter, hvilka meddela försäkring af egendom, skola vidare lemna uppgift om sättet för premiereservens beräkning samt om metoden för transporterande i räkenskaperna af uppburna premier för ej aflupna risker. Lifförsäkringsbolag har dessutom att redogöra för hvilken mortalitetstabell, hvilken räntefot och hvilka nettopremier, som i dess rörelse skola komma till användning, äfvensom för sättet att täcka förvaltningskostnaderna genom bruttotillägg till premierna eller annorledes.

Utländsk försäkringsanstalt åligger, utöfver hvad nu är sagdt, dels att förete intyg om att anstalten kan i hemlandet förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter dels ock att hos förbundsrådet uppgifva viss ort såsom anstaltens hufvudsäte inom Schweiz och att för detta land antaga en generalfullmäktig, af hvars fullmakt en afskrift skall biläggas concessionsansökningen.

Försäkringsanstalt af hvarje slag åligger vid sökande af concession att uppgifva för hvarje kanton, der rörelse kommer att drifvas, ett rättsdomicil, hvarest anstalten må sökas beträffande fullgörande af förbindelser på grund af försäkringsaftal med personer, bosatta inom kantonen. För brandförsäkringsanstalt gäller, att brandstodstodsbelopp kan utsökas, förutom vid hufvuddomicilet och vid det kantonala rättsdomicilet, jemväl i den ort, der den brandskadade egendomen är belägen. Försäkringsanstalt, som ej i försäkringsaftalet förbehållit sig rätt att endast vid det uppgifna kantonala rättsdomicilet fullgöra sina på grund af aftalet åliggande skyldigheter, är derjemte pliktig att, om så påfordras, i försäkringsstagarens hemort uppfylla sina förpligtelser gent emot denne. I försäkringsaftalet intagna bestämmelser, hvilka stå i strid med nu nämnda stadganden om rättsdomicil och ort för fullgörande af försäkringsaftal, äro ipso jure ogiltiga (Art. 2).

Slutligen fordras för erhållande af concession, såsom ofvan är nämndt, att en af förbundsrådet till beloppet bestämd kautionssumma deponeras. Med stöd af 16 art. i 1885 års lag, deri förbundsrådet bemyndigats att meddela för lagens tillämpning erforderliga bestämmelser, har förbundsrådet genom en särskild förordning af den 12 oktober 1886 lemnat närmare föreskrifter härom. De viktigaste af dessa äro följande. Depositionen, hvilken verkställes antingen genom kontant inbetalning af det fastställda beloppet till förbundskassan, som i så fall

derå godtgör ränta efter en af förbundsrådet bestämd räntefot, eller medelst aflemnande af värdepapper, som blifvit af handelsministeriet i sådant hänseende godkända och hvilkas kurs blifvit af samma ministerium fastställd, skall i hvarje fall ske under form af pantaftal, så att den deponerade summan utgör pantsäkerhet för uppfyllande af anstaltens förpligtelser ej mindre till de försäkrade än äfven till staten — försäkringsbolagen äro nämligen jemlikt ett af förbundsrådet den 29 oktober 1886 utfärdadt »Regulativ» underkastade särskild beskattning. Kautionssummorna hafva fastställts för brandförsäkringsanstalt och för olycksfallsförsäkringsanstalt till 50,000 francs, för transportförsäkringsanstalt till 20,000 francs, för hagelskadeförsäkringsanstalt till 10,000 francs och för lifförsäkringsanstalt till 100,000 francs. Det står förbundsrådet öppet att efter omständigheterna medgifva, att kautionsbelopp helt eller delvis återbetalas till vederbörande anstalt. Om concession återkallas, må kautionsbeloppet dock icke till anstalt återgåldas, förr än dels visats, att alla dess inom Schweiz ingångna förbindelser blifvit fullgjorda, dels ock viss tid förflutit efter det kungörelse om concessions återkallande varit införd uti af förbundsrådet bestämda tidningar (Art. 9).

Den som utan af förbundsrådet meddeladt tillstånd utöfvar försäkringsrörelse inom Schweiz, straffas med böter intill 5,000 francs eller fängelse i högst sex månader, hvilka straffarter äfven kunna jemte hvarandra ådömas (Art. 11).

Beträffande härefter de i 1885 års lag meddelade föreskrifter för underlättande af den utaf förbundsrådet utöfvade kontrollen öfver försäkringsanstalternas verksamhet äfvensom för åstadkommande af offentlighet i afseende å deras affärsställning, är först att märka, hurusom alla försäkringsanstalter äro pligtiga att årligen inom sex månader från räkenskapsårets slut till förbundsrådet ingifva dels räkenskapsutdrag (»Rechenschaftsbericht») och dels årsräkning (»Jahresrechnung»). Räkenskapsutdraget skall — särskildt för hvarje hufvudgren af försäkringsrörelsen och vid lifförsäkring derjemte särskildt för hvarje art deraf — utvisa försäkringarnes totala antal och belopp vid årets början och slut jemte försäkringsrörelsens territoriella utsträckning, antalet aflupna risker och beloppet af därför gjorda utbetalningar eller afsättningar, antalet och beloppet af återförsäkrade risker och af meddelade återförsäkringar äfvensom, hvad angår lifförsäkringsbolag, förhållandet mellan beräknade och i verkligheten inträffade dödsfall (Art. 5).

Årsräkningen skall summariskt angifva dels samtliga inkomster och

*Kontroll och
publicitet.*

utgifter under året och dels i särskild balansräkning, bland passiva: reserverna (försäkringsfonderna), särskildt för hvarje försäkringsgren och, hvad lifförsäkring beträffar, jemväl särskildt för hvarje art deraf, samt bland activa: fastigheter, värdepapper o. s. v., organisationskostnader jemte angifvande af sättet för deras amortering, för så vidt nämligen dessa kostnader öfverhufvud äro uppförda bland tillgångarne, och slutligen tillgodohafvanden hos agenter, hvarvid bör särskildt upptagas fordringar på grund af inkasserade premier och, såsom afgående post, innestående provision (Art. 6).

Jemte denna allmänna årsräkning skall hvarje försäkringsanstalt — likaledes särskildt för hvarje gren af rörelsen och, vidkommande lifförsäkring, särskildt för hvarje slag deraf — meddela specialuppgifter för Schweiz om beloppet af derstädes vid årets början och slut löpande försäkringar äfvensom, särskildt för hvarje kanton, angående under året upptagna premier och till betalning förfallna försäkringsbelopp (Art. 7).

För lemmande af oriktiga uppgifter samt för hemlighållande af affärsställningen är — likasom ock för falska uppgifter i prospekt och dylikt — fastställd enahanda straffpåföljd som för olofligt utfövannde af försäkringsrörelse (Art. 11).

Förbundsrådet åligger enligt 1885 års lag att angående de under dess uppsigt varande försäkringsanstalters ställning årligen offentliggöra en utförlig berättelse (Art. 12). De inlemnade balansräkningarne skola publiceras i en officiell tidning (Art. 6).

Det sätt, hvarpå förbundsrådet fyllt sitt maktpåliggande värf såsom uppsigtsmyndighet öfver försäkringsanstalterna, har af många ansetts mönstergillt, men det har ock anmärkts, dels att förbundsrådet i allmänhet gjort ett väl kraftigt bruk af sin makt — bolagen hafva t. ex. i regel ej erhållit concession för längre tid än fem år — och dels särskildt att stundom bolag af erkänd soliditet blifvit från verksamhet inom edsförbundets område uteslagna, derigenom att allt för stränga villkor för erhållande af concession blifvit för dem uppställda; den stränga statsuppsigten torde dock icke hafva lagt hämmande band på det schweiziska försäkringsväsendets utveckling, något, hvarom dess anmärkningsvärda framåtgående under det decennium, 1885 års lag varit gällande, synes bära vittnesbörd.

De af »das Versicherungsamt» i Bern årligen afgifna och på förbundsrådets föranstaltande offentliggjorda embetsberättelserna hafva ej allenast innehållit redogörelser och utredningar i försäkringstekniska frågor, utan äfven erbjudit ett statistiskt material af obestridligt värde.

De i den schweiziska obligationsrätten af den 14 Juni 1881 förekommande stadganden om bolag och föreningar gälla äfven för försäkringsanstalter. Af dessa stadganden, hvilka, hvad aktiebolagsinstitutet angår, i mycket öfverensstämma med föreskrifterna i den tyska aktiebolagslagen af 1870, må här anföras de viktigaste.

*Allmänna
stadganden
om bolag och
föreningar.*

Vid bildande af aktiebolag skall upprättas en skriftlig urkund, innefattande det väsentliga af bolagsaftalet och reglementet. Efter det aktie-teckningen afslutats, skall bolaget på allmän bolagsstämma konstitueras. Härför fordras, der ej bolagsaftalet jemte bolagsordningen underskrifvits af alla aktieegarne, att grundkapitalet blifvit tecknad och att minst tjugu procent inbetalts å hvarje aktie. Först genom inregistrering i handelsregistret erhåller bolaget rätt att uppträda såsom sjelfständigt rätts-subjekt. Innehafvareaktier må utfärdas först efter det femtio procent af nominalbeloppet inbetalts. Utdelning till aktieegarne får icke ega rum, förr än afsättning till reservfond till belopp, som i bolagsordningen föreskrifves, blifvit verkställd. I den årliga balansräkningen skola organisationskostnader fullständigt angifvas och få deri upptagas bland tillgångarne, men måste afbetalas inom fem år med minst en femtedel hvarje år. Bolaget tillhörig fastighet må i balansräkningen icke upptagas till högre belopp än inköpspriset, och värdepapper få ej bokföras högre än efter medelkursvärdet under de sex sista månaderna före balansräkningens upprättande. Visar balansräkningen, att grundkapitalet minskats med hälften eller mera, måste styrelsen ofördröjligen sammankalla allmän bolagsstämma för att besluta, huruvida rörelsen skall fortsättas eller ej. För aktiebolags upplösning vid konkurs, liquidation eller sammanslagning med annat bolag meddelar lagen närmare bestämmelser.

Vidare märkas bestämmelser om ansvarighet för dem, som medverkat vid aktiebolags bildande. Dessa äro nämligen i vissa fall skadeersättningsskyldige icke blott gent emot bolaget i dess helhet, utan äfven gent emot de särskilda aktieegarne eller mot borgenärerne, bland annat för den händelse att de i »prospekt» eller cirkulär meddelat osanna uppgifter. För att enskild aktieegare härom må föra talan, fordras dock, dels att han icke deltagit i beslut, hvarigenom stiftarnes åtgärder uti ifrågasvarande afseende blifvit godkända, och att han inom sex månader efter erhållen kännedom om sådant beslut deremot inlagt sin gensaga, dels ock att han icke först efter sådant beslut med kännedom derom förvärfvat sin aktierätt. Äfven styrelseledamöterna äro i vissa fall gent emot aktieegare och borgenärer ansvarige för uppkommen förlust.

Obligationsrättens stadganden om »Genossenschaften», ehuru affattade under förutsättning af en blifvande speciallagstiftning angå-

ende försäkringsanstalter, gälla emellertid äfven angående sådana. Alla »Genossenschaften», hvartill hänföras de personföreningar, som, utan att vara aktiebolag, kommanditbolag eller s. k. kollektivbolag, idka verksamhet för gemensamma ändamål af ekonomisk art, skola registreras, och deras stadgar skola publiceras i en officiell tidning.

Omfånget af medlemmarnes ansvarighet för föreningens förbindelser skall i stadgarne vara tydligt utstakad. Är så ej fallet, eller hafva stadgarne ej blifvit vederbörligen offentliggjorda, häfta medlemmarne subsidiärt i personlig solidarisk ansvarighet för föreningens skulder. Denna ansvarighet fortfar för medlem, som ur föreningen afgått, under två år derefter, om nämligen föreningen inom samma tid gör konkurs. Äfven efter det förening blifvit upplöst, kan dess egendom afträdas till konkurs, men, der så ej sker inom två år efter upplösningen, varda medlemmarne frie från ansvarighet för föreningens förbindelser. — Om personlig ansvarighet enligt stadgarne åligger medlemmarne, är styrelsen skyldig att till registreringsmyndigheten ingifva förteckning öfver föreningens samtliga medlemmar äfvensom derstädes göra anmälan, då medlem ingår i eller utträder ur föreningen.

Frankrike.

I den franska bolagslagen (Loi sur les sociétés) af den 24 juli 1867, hvilken år 1893 i vissa punkter ändrats, meddelas normer angående bolags bildande, bolagsreglernas offentliggörande, förvaltningens organisation och bolagsstämmas hållande, sättet för uppställande af balans samt vinst- och förlusträkning, afsättningar till reservfond, bolags upplösning o. s. v. Denna lagstiftning gäller i regel jemväl för försäkringsbolag — äfven i fråga om rätt att utan särskildt tillstånd af regeringen begynna rörelsen; uttryckligen undantagna i sistberörda hänseende äro blott lifförsäkringsbolag och tontiner, hvilka, vare sig de, enligt lagens klassifikation, äro grundade på ömsesidighet eller upptaga fasta premier, äro underkastade regeringens auktorisation. De äro äfven, i motsats mot öfriga försäkringsbolag, ställda under särskild tillsyn enligt åtskilliga äldre lagar äfvensom enligt förordningar af den 15 maj 1877 och den 7 maj 1880, en tillsyn, hvilken emellertid, hvad aktiebolag angår, in-

skränker sig dertill, att de skola halfärsvi till handelsministeriet samt till prefekten, handelsdomstolskansliet och handelskammaren i den ort, der bolaget har sitt säte, ingifva en tablå öfver sin affärsställning enligt fastställt formulär. Tontiners och ömsesidiga lifförsäkringsbolags räkenskaper skola deremot, enligt en »Ordonnance» af den 12 juni 1842, underställas speciell pröfning af en kommission, bestående af fem ledamöter, hvilka af vederbörande bolag erhålla godtgörelse för sitt arbete.

Wilkoren för öfriga försäkringsanstalters bildande och verksamhet skulle enligt 1867 års bolagslag bestämmas genom en administrativ förordning. En sådan utfärdades redan nästföljande år, nämligen det ännu gällande dekretet af den 22 januari 1868, som innehåller åtskilliga normativa stadganden af ej ringa intresse. I första afdelningen af dekretet lemnas några få skärpande bestämmelser rörande anonyma, d. v. s. på aktier grundade, premieförsäkringsbolag, under det att den senare afdelningen på ett mera fullständigt sätt behandlar de ömsesidiga anstalternas rättsförhållanden.

Hvad beträffar de anonyma premieförsäkringsbolagen, gäller, att ett sådant bolag icke anses bildadt förr än minst 50,000 francs^{*)} inbetalts såsom garantikapital. Till reservfond skall årligen afsättas minst tjugu procent^{**)} af nettovinsten, till dess denna fond uppgått till en femtedel^{***)} af aktiekapitalet. Aktierna må endast i det fall ställas på innehafvaren, att reservfonden uppgår till minst samma belopp som den icke inbetalda delen af aktiekapitalet och är fullt säkert placerad. Der innehafvareaktier förekomma, skall försäkringsbrevet innehålla det bolagsstämmobeslut, hvarigenom detta medgifvits. Rörande medelplaceringen gäller, att bolagets tillgångar skola, så vidt de icke erfordras för löpande utgifter, placeras i fastigheter, franska statspapper eller af franska staten garanterade värdepapper, i franska bankens aktier eller i obligationer, utgifna af departement eller kommuner, af »Crédit foncier» eller af sådana franska jernvägsbolag, för hvilkas ränteliqvider staten iklädt sig garanti. De försäkrade ega rätt att när som helst hos bolaget eller dess agenter taga del af sista inventariet öfver bolagets aktiva och passiva eller deraf lösa afskrift mot en afgift ej öfverstigande en francs.

Angående ömsesidiga försäkringsanstalter innehåller dekretet vidlyftiga bestämmelser, af hvilka följande böra särskildt framhållas. Vid

*Försäkrings-
aktiebolag.*

*Medelplace-
ring.*

*Ömsesidiga
försäkrings-
anstalter.*

^{*)} I andra aktiebolag en fjerdedel af aktiekapitalet.

^{**)} I andra aktiebolag fem procent.

^{***)} I andra aktiebolag en tiondedel.

sådan anstalts bildande skall hvarje teckningslista, afsedd för nya delegare, innehålla ett fullständigt aftryck af utarbetadt förslag till reglemente, innefattande bestämmelser om bland annat det antal delegare, som minst erfordras, för att anstalten skall komma till stånd, minimiteckningssumman och beloppet af de inbetalningar å afgifterna för första verksamhetsåret, som skola vara gjorda, innan anstalten anses färdigbildad. Bildandet skall ske under medverkan af en »notaire» och efter beslut å generalförsamling, å hvilken ock väljes ett första förvaltningsråd. Generalförsamlingen eger sedan att pröfva detta förvaltningsråds afgifna redovisning angående organisationskostnaden äfvensom att besluta om sättet och tiden för dennas amortering. Den årligen sammanträdande stämman har bland annat att utse en eller flere kommissarier, som icke behöfva vara delegare i anstalten, och hvilka det åligger att taga del af anstaltens förvaltning och räkenskaper samt för följande års stämma deröfver afgifva berättelse. Aflemnandet af sådan berättelse utgör vilkor för giltigheten af beslut om godkännande af årsräkenskaperna. Om stämman skulle försumma att välja kommissarier, utses sådana af presidenten i underdomstolen i den ort, der anstalten har sitt domicil. I trängande fall kunna dessa kommissarier sammankalla stämma.

Ömsesidighetsanstalt skall enligt 1868 års dekret upprätta dels för hvarje halfår tablå öfver anstaltens activa och passiva och dels årligen för det sistförflutna året ett inventarium jemte detaljerad räkning öfver inkomster och utgifter, af hvilka sistnämnda handlingar ett exemplar skall inlemnas till ministeriet för jordbruk, handel och allmänna arbeten.

Vid reglementet skola finnas fogade tariffer, hvari bestämmes, allt efter olika farlighetsklasser, ett maximum af det årsbidrag, som kan affordras delegarne till betäckande af anstaltens förluster. Summan af dessa maximibidrag utgör garantifonden. Äfven skall i reglementet bestämmas ett maximum för det bidrag, som årligen kan åläggas delegarne att utgifva till bestridande af förvaltningskostnaderna. Reglementet kan ock föreskrifva bildandet af en säkerhetsfond (fonds de prévoyance) genom inbetalning i förskott af en del utaf bidragen äfvensom af en särskild reservfond, men samlandet af sådana fonder är icke obligatoriskt. Derest garantifonden och den del af tilläfventyrs befintlig reservfond, som enligt reglementet må användas till skadeersättning, icke förslå till att gälda till betalning förfallna ersättningsbelopp, skola dessa undergå proportionell nedsättning.

Hvart femte år sex månader efter uppsägning har delegare rätt att utträda ur anstalten och anstalten rätt att utesluta delegare, och detta utan afseende å de bestämmelser reglementet härom må innehålla.

Ömsesidighetsanstalter äro enligt 1868 års dekret skyldiga att göra sina tillgångar fruktbärande på samma sätt, som angående anonyma premieförsäkringsbolag ofvan är sagdt, dock icke genom inköp af fastighet. *Medelplacering.*

Utländska försäkringsanstalter äro i Frankrike icke underkastade någon särskild kontroll. Med åtskilliga stater har Frankrike träffat ömsesidig öfverenskommelse angående rätt för försäkringsanstalter, hemmahörande i det ena landet, att drifva rörelse i det andra. *Utländska försäkringsanstalter.*

På senare år hafva i deputeradekammaren (af J. Roche m. fl.) framlagts vidlyftiga motioner med förslag till lagar om försäkringsanstalter, särskildt i syfte att åstadkomma effektiv kontroll å in- och utländska lifförsäkringsanstalters verksamhet. Öfver dessa förslag har franska regeringen inhemtat yttrande från åtskilliga i Frankrike opererande försäkringsbolag, men någon positiv lagstiftning har emellertid icke i anledning häraf ännu kommit till stånd. *Lagförslag.*

Italien.

Den italienska handelslagen af år 1882 innehåller, likasom den ungerska handelslagen, dels allmänna stadganden om bolag, tillämpliga jemväl å försäkringsbolag, och dels bestämmelser om försäkringsaftalet, hvilka sistnämnda dock uttryckligen endast i det fall äro tillämpliga å ömsesidiga försäkringsanstalter, att de äro förenliga med sådana anstalters säregna beskaffenhet. Härjemte förekomma i lagen några specialbestämmelser angående dels försäkringsanstalter af sistnämnda slag och dels särskildt lifförsäkrings- och tontinbolag.

I likhet med den ungerska bolagslagstiftningen är den italienska, med uteslutande af concessionssystemet, bygd på principerna om publicitet och strängt ansvar för bolagsstyrelsen vid åsidosättande af lagens föreskrifter. På registrering af aktiebolag samt publikation af stiftelseurkund och statuter lägges särskild vikt. För att registrering må be- *Publicitet.*

viljas, måste aktiekapitalet vara fulltecknad samt, i försäkringsaktiebolag, tio procent af aktiekapitalet vara kontant inbetalda. I andra aktiebolag skall den kontant erlagda delen af aktiekapitalet utgöra trettio procent. Dessa inbetalda medel skola deponeras under offentlig kontroll samt må icke lyftas af stiftarne, utan endast af bolagets styrelse, om bolaget kommer till stånd, och eljest af aktietecknarne. Stiftarne kunna icke heller på förhand förbehålla sig någon särskild godtgörelse i form af kommissionsarvoden, preferensaktier eller dylikt, utan blott delaktighet i blifvande vinst till på visst sätt begränsadt belopp. Styrelseledamöterna, hvilka äro gent emot bolagsmännen och tredje man ansvarige, bland annat för att utdelade dividender motsvaras af verklig vinst, åligger att såsom kaution för sin förvaltning hvar för sig deponera ett belopp motsvarande två procent af aktiekapitalet; dock kan i stiftelseurkunden stadgas, att kautionssumman ej må öfverstiga 50,000 lire. Enahanda ansvarighet, som åligger styrelsen för inländska aktiebolag, är äfven föreskrifven för utländska bolags syssломän.

*Ömsesidiga
försäkrings-
anstalter.*

Beträffande ömsesidiga försäkringsanstalter skola i regel stadgandena om aktiebolag i tillämpliga delar gälla till efterrättelse, hvarvid dock medlemmarnes befogenhet att sjelfve ordna rättsförhållandena inom anstalten synes vara temligen vidsträckt. Uttryckligen föreskrifves emellertid, att sådan anstalt skall anses såsom ett från medlemmarne skildt rättssubjekt, att den skall i fråga om styrelsens ansvarighet samt publikation af stiftelseurkunden och statuterna vara underkastad samma bestämmelser som aktiebolag, samt att medlemmarnes tillskottsskyldighet i anstalt för försäkring af egendom skall gent emot tredje man vara begränsad till ett belopp motsvarande den försäkrade egendomens värde.

*Lifförsäkrings-
bolag.*

För lifförsäkrings- och tontinbolag är särskildt föreskrifvet, att de skola inom tio dagar efter slutet af hvarje qvartal i en publik kassa i statsobligationer deponera, inländska bolag en fjerdedel och utländska bolag hälften af premieintägte.

Årsredogörelser m. m.

Försäkringsanstalter äro slutligen, likasom bolag i allmänhet, förpligtade att uppställa årsbalansräkning enligt meddeladt formulär äfvensom att till reservfond afsätta fem procent af årsvinsten, intill dess denna fond uppgått till ett belopp motsvarande en femtedel af grundkapitalet.

Lagförslag.

Slutligen må nämnas, att under år 1895 framlagts ett lagförslag, innefattande bestämmelser om skyldighet för försäkringsbolag att i

vissa valutor (statspapper, jernvägsobligationer o. s. v.) deponera för hvarje försäkringsgren ett visst belopp, utgörande för lifförsäkringsbolag 250,000 lire och för öfriga försäkringsbolag 100,000 lire, dock med rätt för bolag, hvars reservfond uppgått till fem millioner lire att återbekomma kautionssumman.

Luxemburg.

I storhertigdömet Luxemburg utfärdades den 16 maj 1891 tvenne lagar, som beröra försäkringsväsendet, den ena angående statsuppsigt öfver försäkringsanstalter och den andra innefattande privaträttsliga bestämmelser om försäkringsaftalet och deraf härflytande rättsförhållanden.

Den förra lagen, hvilken kompletteras genom ett i förvaltningsväg utfärdadt reglemente af den 20 september 1891, gör — i likhet med den schweiziska lagen af 1885, hvilken den synes hafva i flere afseenden tagit till förebild — utöfvandet af försäkringsrörelse af hvarje slag, med undantag allenast af sådan, som idkas af mindre, på ömsesidighet grundade understödsföreningar, beroende af regeringens auktorisation. De handlingar, som vid sökande af concession skola till regeringen inlemnas, äro i hufvudsak af samma slag som enligt den schweiziska lagen, olika för aktiebolag och för ömsesidighetsanstalter.

Concession.

För alla försäkringsanstalter gäller, att agenter eller andra personer, som användas för att inom storhertigdömet förmedla ingåendet af försäkringsaftal, måste vara inom landet bosatte och derjemte af regeringen utverka tillstånd till sådan verksamhet; för agent utfärdadt tillstånd (patent) kan af regeringen återkallas.

Af alla försäkringsanstalter fordras slutligen för vinnande af concession nedsättande af en kautionssumma, hvilken skall bestå af en fix och en variabel del. För anstalter, som efter lagens utfärdande vilja begynna drifva lifförsäkringsrörelse, är den fixa delen af kautionssumman bestämd till minst 50,000 francs och den föränderliga delen till ett belopp, dubbelt så stort som summan af de under sista

*Nedsättning
af kautionssumma.*

räkenskapsåret influtna premierna. Redan förut concessionerade lif-försäkringsbolag hafva jemväl att deponera ett på nyssnämnda sätt med premieintägten vexlande belopp, men den fixa kautionssumman är för sådant bolag bestämd till 20,000 francs, om dubbla beloppet af de under föregående året upptagna premierna icke öfverstiger 5,000 francs, och i annat fall till 40,000 francs. För andra försäkringsbolag är skyldigheten att nedsätta kautionssummans variabla del, beräknad på ofvannämnda sätt, beroende af regeringens beslut i hvarje fall, hvaremot den fixa delen deraf skall utgöra för brandförsäkringsbolag och olycksfallsförsäkringsbolag minst 20,000 francs och för öfriga försäkringsbolag minst 5,000 francs.

Kautionssumman deponeras i luxemburgska statspapper efter nominella värdet eller ock i andra på innehafvaren ställda, af regeringen i förevarande afseende godkända värdepapper. Kursen å värdepapper af sistnämnda slag fastställas af regeringen.

Om kautionssummans belopp af en eller annan anledning höjes, skall bolaget fylla hvad som brister inom två månader från det bolaget erhållit kännedom om det förhållande, som påkallat beloppets höjande.

Kautionssumman skall utgöra pantsäkerhet med bästa rätt för uppfyllandet af försäkringsanstaltens förbindelser på grund af inom storhertigdömet slutna försäkringsaftal äfvensom för gäldandet af böter, som enligt förevarande lag kunna varda försäkringsanstalten ådömda, samt af ersättningsbelopp, som hos anstalten anställd agent må varda ålagdt att utgifva. Panträtten inträder, så snart vederbörande myndighet mottagit värdepapperen. Det sätt, hvarpå dessa skola realiseras, då anspråk på godtgörelse ur desamma skall göras gällande, är i lagen närmare bestämdt.

Af »viktiga skäl» kan regeringen innehålla och förfoga öfver räntor och dividender å de deponerade värdehandlingarne, men om så icke sker, skola i december månad hvarje år räntekupongerna för följande året på ansökan tillhandahållas vederbörande deponent. Denne har att ombesörja och bekosta omsättningen af utlottade obligationer äfvensom att bestrida kostnaderna för handlingarnes förvaring.

Om försäkringsrörelsen upphör eller dess omfång inskränkes, kan kautionssumman helt eller delvis återbetalas till anstalten. Regeringen låter årligen verkställa granskning, huruvida bestämmelserna om kautionssättande behöriigen iakttagits.

Försäkringsanstalt åligger icke blott att när som helst lemna uppgiftsmyndigheten de upplysningar, som af denna äskas, utan ock att inom de fem första dagarne af hvarje månad inlemna uppgifter angå-

ende samtliga af anstalten under den förflutna månaden slutna försäkringsaftal, utvisande, vid lifförsäkring försäkringssättet, den försäkrades namn, premiernas belopp och försäkringssummans eller lifräntans storlek, samt vid annan försäkring försäkringstagarens namn, försäkringsvärdet, premiebeloppet och det försäkrade föremålets beskaffenhet, läge eller förvaringsort. Angående brandförsäkringsrörelse sålunda lemnade uppgifter skola sedermera granskas af särskildt dertill utsedde embetsmän, benämnde revisionsagenter, hvilka äro befogade att besigtiga försäkrade byggnader eller andra försäkrade föremål samt att påyrka nedläggning af försäkringssumman. Härom uppkommen tvist afgöres af fredsdomaren i orten såsom första instans.

För meddelande af falska uppgifter stadgas såsom påföljd böter intill 5,000 francs eller fängelse.

Förelägganden och notifikationer, som af regeringen tillställas utländska försäkringsanstalter, skola vara för allmänheten tillgängliga.

Meddeladt tillstånd att idka försäkringsrörelse inom storhertigdömet kan på grund af »viktiga skäl» återkallas, nämligen ifall anstalten underlåtit att uppfylla vid concessionens meddelande föreskrifna villkor för fortsatt utöfvande af rörelsen, öfverträder lag eller reglemente, uppenbarligen är insolvent eller försummar att uppfylla åtagna förpligtelser gent emot de försäkrade; dock må sådan återkallelse icke ske, utan att anstalten dessförinnan fått yttra sig i anledning af härom framställt påstående. Återkallas concessionen, eller underlåter anstalten att i fastställd ordning deponera föreskrifven kautionssumma eller att komplettera densamma inom bestämd tid, eger försäkringstagare, om han så finner för godt, ensidigt bryta försäkringsaftalet.

*Återkallelse
af concession.*

En egendomlig bestämmelse uti ifrågavarande lag är den, att egendomsförsäkringsaftal, som af storhertigdömet innevånare träffas i utlandet angående föremål, som befinner sig inom landet, icke är derstädes juridiskt bindande.

England.

Särskild lagstiftning om försäkringsanstalter förekommer i England blott i fråga om lifförsäkringsbolag; öfriga försäkringsanstalter

äro underkastade samma bestämmelser som bolag eller föreningar i allmänhet, d. v. s. »Companies Act» af den 7 augusti 1862 med vissa tillägg af den 20 Augusti 1867. För smärre på ömsesidighet grundade understödsföreningar gäller en särskild lag, »Friendly Societies Act» af 1875.

*Companies
Act.*

Af bestämmelserna i »Companies Act» må följande anföras. Vid ett bolags bildande skall upprättas ett skriftligt bolagsaftal (memorandum), innehållande föreskrifter angående omfånget af de blifvande bolagsmännens ansvarighet. Bolagsaftalet, hvilket sedermera utgör den oryggliga grundvalen för bolagsmännens inbördes ansvarighet, skall, undertecknad af minst sju personer, för registrering ingifvas till en särskild registreringsmyndighet, »the Registrar of Joint Stock Companies», hos hvilken allmänheten eger taga del deraf. Ansvarigheten kan vara antingen obegränsad (unlimited) — med eller utan aktier — eller begränsad (limited). Begränsningen, hvilken måste vara genom ordet »limited» i firman angifven, kan åter bestå antingen deri, att hvarje bolagsman häftar endast intill det af honom tecknade aktiebeloppet (limited by shares) eller ock deri att, vare sig kapitalet är fördeladt i aktier eller icke, hvarje bolagsman häftar för en viss garantisumma, som vid bolagets upplösning kan infordras (limited by guarantee). I bolag med begränsad ansvarighet är utfärdandet af innehafvareaktier tillåtet.

Uti ofvannämnda bestämmelser om bolagsmäns ansvarighet finnes emellertid, just hvad beträffar försäkringsbolag, en väsentlig inskränkning genom det i »Companies Act» förekommande stadgandet, att, om ett sådant bolag är i liquidation, lagen icke får på något sätt rubba en uti försäkringspolis iutagen föreskrift, hvarigenom delegarnes ansvarighet inskränkes och ensamt bolagsförmögenheten förklaras skola häfta för bolagets skulder.

Försäkringsbolagen utgöra vidare, enligt »Companies Act», ett undantag från den deri stadgade hufvudregeln, att bolag icke äro pligtiga att publicera sina räkenskaper; de skola nämligen halfärsvis offentliggöra balansräkning enligt fastställt formulär, hvilket dock är temligen knapphändigt. Alla bolag, som falla under »Companies Act», synas vara skyldiga att öfver sina delegare föra förteckning, som i fråga om aktiebolag skall genom registreringsmyndigheten hållas allmänheten till handa.

På yrkande af en femtedel af aktieegarne i ett aktiebolag eller af medlemmarne i en förening kan »the Board of Trade» förordna om granskning af bolagets eller föreningens affärsställning genom sakkunnige personer, inför hvilka i sådant fall styrelsen och tjänstemännen äro skyldige att på anfordran framlägga alla bolagets eller föreningens

böcker och handlingar äfvensom att beediga meddelade upplysningar. Granskningens resultat delgifves vederbörande domstol och offentliggöres.

Angående bolags liqvidation meddelar »Companies Act» i ej mindre än 100 punkter noggranna bestämmelser. Liqvidationen är antingen frivillig eller tvungen och sker i senare fallet i regel inför »the Court of Chancery», hvilken domstol har att utse liqvidatorer. Desse öfvertaga derpå bolagets förvaltning och ega omfattande kompetens; de hafva till och med rätt att under vissa förutsättningar låta häkta bolagets direktörer eller aktieegare. Sådan tvångsliqvidation inträder, förutom då bolaget är insolvent, bland annat i det fall, att ett bolag icke inom ett år från bildandet begynner sin verksamhet, vidare om bolagsmännens antal sjunkit under sju, och öfverhufvud om domstolen finner liqvidation böra inträda. Vid frivillig liqvidation eger bolaget sjelft att utse liqvidatorer, hvilka emellertid ega enahanda befogenhet som liqvidatorer vid tvångsliqvidation.

Lifförsäkringsbolagen äro, såsom ofvan är nämnt, underkastade skärpta bestämmelser, hvilket skedde genom »Life Assurance Companies Act» af den 9 Augusti 1870 jemte två denna lag kompletterande parlamentsakter af 1871 och 1872. Hufvudinnehållet af dessa lagar är följande. Alla bolag, in- och utländska, som efter 1870 års lags trädande i kraft vilja börja drifva lifförsäkringsrörelse i England, måste hos »the Accountant General of the Court of Chancery» deponera en kautionssumma af 20,000 £, som skall anses såsom lifförsäkringsfond, till dess den af premier samlade fonden uppgått till minst 40,000 £, då kautionssumman må till bolaget återbetalas. Det deponerade beloppet skall uteslutande tjena till säkerhet för dem, som i bolaget hafva lifförsäkring eller lifränteförsäkring, i de vid tiden för utfärdandet af 1870 års lag redan bestående lifförsäkringsbolag dock allenast hvad beträffar försäkringsaftal, som senare tillkommit.

Life Assurance Companies Act.

Lifförsäkringsbolagen skola årligen efter fastställda formulär upprätta räkning öfver inkomster och utgifter äfvensom balansräkning, hvilka räkningar, för den händelse bolaget jemte lifförsäkringsrörelsen idkar annan rörelse, skola uppställas särskildt för lifförsäkringsrörelsen.

Minst hvar femte eller, derest bolaget bildats före utfärdandet af 1870 års lag och kortare tid ej är i bolagsordningen bestämd, minst hvar tionde år skall bolagets ställning granskas af en särskildt härtill utsedd försäkringstekniskt bildad person, hvars berättelse öfver den verkställda granskningen skall innehålla en noggrann uppskattning af

bolagets vid ifrågavarande tidpunkt gällande förbindelser på grund af lifförsäkrings- och lifränteaftal med angifvande af de till grund för beräkningen lagda mortalitetstabeller, räntefot och nettopremier — för så vidt nämligen sådana beräknats. Denna berättelse tillika med en på grund deraf genom bolagets försorg upprättad öfversigtlig tablå af bolagets ställning, innehållande, bland annat, dels uppgift å den medelränta, efter hvilken bolagets lifförsäkringsfond varit placerad vid slutet af hvar år sedan den sista granskningen egde rum, dels ock redogörelse för den af bolaget använda metoden för återköpsvärdens beräkande, skola, under tecknade af bolagets president och direktörer, befordras till trycket och deponeras hos »the Board of Trade», hvarjemte ett exemplar af dessa handlingar skall med posten eller annorledes tillställas aktieegare och försäkringstagare. Lifförsäkringsbolagens redogörelser skola årligen framläggas för parlamentet.

Rörande lifförsäkringsbolags upplösning genom liqvidation, sammanslutning af två eller flere sådana bolag till ett samt öfverflyttning af lifförsäkringar från ett bolag till ett annat innehålla ifrågavarande lagar åtskilliga bestämmelser, af hvilka de mest anmärkningsvärda äro följande. Liqvidation i enlighet med »Companies Act» inträder vid lifförsäkringsbolag på yrkande af en eller flere försäkringstagare eller aktieegare, i fall bolagets insolvens bevisas inför »the Court of Chancery». Denna domstol kan efter verkställd pröfning af bolagets affärsställning i stället för liqvidation föreskrifva en proportionell reduktion af bolagets förbindelser. Inträder liqvidation, vare sig frivillig eller tvångsliqvidation, skall en uppskattning af löpande försäkringspolisers värde företagas, i senare fallet af den officielle liqvidatorn, hvars beslut härutinnan blifva mot dem, som fått del deraf, gällande, om ej klandertalan i föreskrifven ordning anhänggöres. En lifförsäkrings värde skall vid nämnda uppskattning anses vara lika med skillnaden mellan, å ena sidan, det närvarande kontanta värdet af försäkringssumman, inberäknadt vinst eller annan före liqvidationen beslutad utdelning, samt, å andra sidan, det närvarande kontanta värdet af blifvande årspremier. Beräkningen skall verkställas med användande af en räntefot af fyra procent, de sjutton engelska bolagens mortalitetstabell och nettopremiemetoden. En lifräntas värde skall uppskattas, likaledes efter fyra procent, med användande af den tabell, som begagnats vid afslutande af lifränteaftalet eller, om denna af domstolen anses otillfredsställande, på grund af lifräntetabeller, fastställda af regeringen. — Sammanslutning af lifförsäkringsbolag och affärsöfverföring från ett dylikt bolag till ett annat får ej ske utan tillstånd

af »the Court of Chancery» och må ej ega rum mot bestridande af ett antal försäkringstagare, representerande minst en tiondedel af bolagets totalförsäkringssumma.

Ofvan anförda bestämmelser gälla i tillämpliga delar äfven om utländska försäkringsbolag; dock är att märka, att England med åtskilliga stater ingått traktater angående reciprocitet med afseende å rättighet för bolag af hvad slag som helst att, derest de äro inrättade i öfverensstämmelse med hemlandets lagar, idka rörelse jemväl i det andra landet.

*Utländska
försäkrings-
anstalter.*

Nordamerika.

Då lagstiftningen om försäkringsanstalter i *Nordamerikas Förenta stater* icke gjorts till en för unionen gemensam angelägenhet, utan öfverlemnats till de särskilda staternas legislativa myndigheter, så förete densamma en nästan ööfverskådlig mångfald af skiftande bestämmelser. Alltsedan år 1840, men i synnerhet från 1860-talet har i Förenta staterna ett mycket stort antal försäkringslagar sett dagen. Men ehuru dessa lagar hafva att uppvisa de mest vexlande detaljbestämmelser, kunna i dem spåras vissa gemensamma grunddrag. Särskildt från det i Englands lagstiftning på ifrågavarande område tillämpade systemet skiljer sig det amerikanska i en högst väsentlig punkt; under det nämligen i England försäkringsanstalterna fått sig tillerkänd full handlingsfrihet icke blott vid bildandet, utan äfven allt framgent, så att skyddsmedlet mot otillbörliga spekulationer och osolida företag består hufvudsakligen i stadganden om offentlighet i afseende å allt, som kan vara af intresse för försäkringstagare och delägare att känna för att rätt bedöma anstaltens ställning, samt kontrollen öfver försäkringsanstalterna följaktligen så att säga läggas i allmänhetens händer, så finner man deremot det nordamerikanska systemet vara fotadt på principen om sträng och minutiös fortlöpande statskontroll öfver anstalternas verksamhet. I 28 af 50 stater funnos år 1896 för utöfvandet af denna kontroll tillsatte särskilda superintendenter eller kommissarier, i regel stående i spetsen för ett särskildt departement

*Förenta
staterna.*

eller embetsverk samt aflönade på försäkringsanstalternas bekostnad. Tillstånd från statens sida att begynna försäkringsverksamhet fordras dock icke i någon stat, hvaremot i många stater är stadgadt, att, innan sådan verksamhet börjas, anstalten skall deponera en viss kautionssumma, flerstädes uppgående till 100,000 eller 200,000 dollars. För att utöfva verksamhet såsom försäkringsagent måste deremot i de flesta stater utverkas särskild tillåtelse. I flere stater är kombination af lif- och elementarförsäkring i samma anstalt förbjuden.

Den lagstadgade kontrollen öfver försäkringsanstalterna är, såsom nämnt, af särdeles ingripande karaktär. I flertalet stater äro lif-försäkringsbolagen, hvilka för öfrigt må vid uppgörandet af premietariffer och vid fondberäkningen använda dödlighetstabeller och räntefot efter fritt val, underkastade en kontrollberäkning, som verkställles af vederbörande myndighet, och hvarvid begagnas en räntefot af fyra, i vissa stater fyra och en half procent och en officiellt antagen, på amerikansk erfarenhet grundad dödlighetstabell. I alla stater utom Massachusetts godkännes dock anstaltens premie- och fondberäkning utan vidare, om den i annan stat redan blifvit pröfvad och befunnen tillfredsställande.

Förbud mot placering af medel i vissa valutor finnes i många af staterna; särskildt i staten New-York är det lifförsäkringsanstalt förmenadt att besitta annan fastighet än sådan, som behöfves till affärslokaler. I en del stater förbjudes vissa försäkringssätt o. s. v.

Canada.

Om sålunda försäkringslagstiftningen i Förenta staterna omfattar en nästan oöfverskådlig massa af skiftande bestämmelser, finnes deremot i ett annat nordamerikanskt land, nämligen *Canada*, genomförd en för hela denna besittnings område gemensam lagstiftning om försäkringsanstalter. Här gäller nämligen en »Insurance Act» af år 1894 med mindre tillägg och ändringar af år 1895, hvilken lag är af intresse icke blott såsom en af de nyaste företeelserna på försäkringslagstiftningens område, utan äfven såsom en själfständig och, enligt uppgift, i sina verkningar särdeles lycklig tillämpning af principerna om concession såsom villkor för drifvande af försäkringsrörelse, om publicitet och om kontroll öfver försäkringsanstalternas verksamhet.

Lagens tillämpningsområde.

Denna lagstiftning afser icke sådana försäkringsanstalter, som idka uteslutande »ocean marine insurance», och skall uttryckligen icke ega tillämpning å sådana lifförsäkringsaftal, som ingåtts före den 22 maj 1868; hvarjemte är stadgadt, dels att försäkringsbolag, hvars verksamhet icke sträcker sig utom provins i Canada, är underkastad den i samma provins gällande partikularlagstiftning*), dels ock att lagen icke

*) Sådan partikularlagstiftning finnes i provinserna Ontario, Manitoba, Quebec, Prince Edward's Island och New Brunswick.

utan särskild derom gjord framställning är tillämplig å associationer, hvilka jemte det de verka för välgörenhet eller för industriella eller religiösa syften (»fraternal, benevolent, industrial or religious purposes»), hafva till ändamål att meddela lifförsäkring åt sina egna medlemmar, ej heller å särskilda föreningar, som af medlemmar i dylika associationer bildas i enahanda syfte (3, 43, 49: 6). Med nu nämnda inskränknin-
gar är lagen tillämplig å alla slag af så väl inländska som utländska försäkringsanstalter, för hvilka i allmänhet meddelas gemensamma stad-
ganden.

Det vigtigaste af denna lagstiftnings innehåll är följande.

Hvarje bolag eller person, som önskar inom Canada öfvertaga försäkringsrisk eller därför uppbära premie, måste härtill utverka tillstånd hos »the Minister of Finance and Receiver General» (4). Concession meddelas för blott ett år i sender, nämligen från den 31 mars, men kan förnyas år från år (5). Lifförsäkringsrörelse må icke drifvas jemte annat slag af försäkring; och gäller i öfrigt såsom hufvudregel, att af samma bolag ej må utföras flere än två slag af försäkringsrörelse, hvartill uttryckligen hänföres äfven kreditförsäkring. Från nämnda hufvudregel kan dock i vissa fall medgifvas undantag. Utländskt bolag, som drifver jemte hvarandra flere eller andra slag af försäkring, än i lagen eljest medgifves, erhåller icke tillstånd till bedrivande af sådan kombinerad rörelse, med mindre bolaget dels har ett inbetaldt kapital, uppgående till visst belopp — i bolag, som meddelar brandförsäkring jemte annan försäkring minst 300,000 dollars och i annat bolag minst 100,000 dollars — dels eger utförver beräknade värdet af sina förbindelser en reservfond, uppgående till tjugu procent af det inbetalda grundkapitalet, dels under minst fem års tid med framgång (»successfully») i utlandet idkat sådan rörelse, som skall utsträckas till Canada, dels ock hos ministern deponerar, utförver hvad, på sätt nedan sägs, af utländska bolag i allmänhet fordras, ett belopp, hvars storlek af »Treasury Board» bestämes, och som ej må understiga 10,000 dollars och ej öfverstiga 200,000 dollars. Detta belopp skall betraktas såsom bolagets »Canadian capital», hvarmed torde afses, att detsamma icke må användas till annat ändamål än att betäcka bolagets inom Canada gällande förbindelser (6).

Hvarje försäkringsbolag skall, innan concession för detsamma må utfärdas, visa sig hafva hos ministern deponerat ett belopp, hvilket skall för alla lifförsäkringsbolag, både inländska och utländska, äfvensom för canadiska bolag, som drifva brand- eller sjöförsäkring, utgöra 50,000 dollars, för utländska brand- och sjöförsäkringsbolag uppgå till 100,000 dollars (7) samt för öfriga försäkringsanstalter af »Treasury Board» i

Concession.

*Deposition of
kautions-
summa.*

hvarje särskildt fall bestämmas (49). De deponerade medlen skola utgöras af canadiska statspapper eller ock värdepapper, utfärdade af någon provins i Canada; brittiska bolag må dock deponera brittiska och nordamerikanska bolag nordamerikanska statspapper; och skola värdepapperen upptagas till sitt gångbara pris vid den tid, då depositionen sker, dock ej öfver pari. Valutor af annat slag, än nu är nämndt, må äfven såsom depositum mottagas, men kursen och villkoren i öfrigt bestämmas i ty fall af »Treasury Board». Om de deponerade papperens marknadsvärde sjunker, kan ministern förelägga ifrågavarande bolag att fylla bristen; fullgöres ej detta inom sextio dagar, eger ministern att återkalla den för bolaget meddelade concessionen. Ministern eger ock att fordra deposition af ytterligare belopp (8). Räntan å deponerade belopp uppbäres af bolaget (11).

Sedan de för concessionens beviljande erforderliga villkor blifvit fullgjorda, hvartill ock hör, att bolagsstatuterna och vissa andra i lagen angifna handlingar — deribland, hvad angår utländska bolag, fullmakt för dess hufvudagent i Canada m. m. — ingifvas till finansdepartementet, utfärdas enligt af finansministern fastställt formulär tillståndsbervis för bolaget att drifva försäkringsrörelse af uppgifvet slag, hvar efter det åligger bolaget att i »Canada Gazette» och minst en tidning i den ort, der bolaget skall hafva sitt säte, under tre veckors tid införa kungörelse om den erhållna concessionen. Då ett bolag upphör att drifva försäkringsrörelse i Canada, skall äfvenledes tillkännagifvande härom inom en tid af tre kalendermånader i tidningarne införas (17).

En gång i hvarje kvartal skall genom det offentligas försorg i nämnda tidning publiceras en förteckning öfver concessionerade försäkringsanstalter jemte uppgift å beloppen af de utaf hvarje anstalt deponerade kautionssummor (18).

Oloftigt utöfvande af försäkringsrörelse.

Påföljden för utöfvande af försäkringsrörelse utan sådant tillstånd, hvarom ofvan är sagdt, är första resan böter från tjugu till femtio dollars förutom erläggande af kostnadsersättning; skolande böterna vid bristande tillgång till deras gäldande förvandlas till fängelse. För andra resan är straffet strängt fängelsestraff från tre till sex månader (22). För sådan förbrytelse anställt åtal — likasom ock åtal för åtskilliga andra förseelser mot lagens bestämmelser — preskriberas emellertid ett år sedan detsamma blifvit väckt (23).

Årsredogörelse.

Försäkringsanstalt åligger att årligen enligt af finansministern fastställda formulär aflemna redogörelse för sin rörelse under nästföregående år; dessa redogörelser skola beedigas af bolagets president, vice president eller verkställande direktör och af en af dess tjenstemän (19).

Försummelse att aflemna sådan redogörelse bestraffas med dagaböter; uraktlåtes inbetalning af sådana böter kan concessionen suspenderas eller återkallas (21). — Utländska bolag hafva att lemna redogörelse för sin rörelse inom Canada på samma sätt, som för canadiska bolag är föreskrifvet, och för sin totala rörelse enligt i hemlandet gällande stadganden om årliga affärsredogörelser; derest sådana stadganden ej förekomma i hemlandet, skall rapporten vara affattad i den form, som bolaget använder vid meddelande af förvaltningsberättelser, afsedda för dess delegare, och, om ej heller sådana afgifvas, skall redogörelsen i allt fall utvisa i sammandrag bolagets tillgångar och skulder samt inkomster och utgifter under ifrågavarande räkenskapsår (20).

Bestämmelser angående afsättande af försäkringsfond meddelas allenast för lifförsäkringsbolagen; dessa skola vid beräkningen af sådan fond för inhemska försäkringar använda de mortalitetstabeller, som ligga till grund för deras tariffer; men derjemte skall till fonden årligen af influtna räntor afsättas en summa, motsvarande fyra och en half procent å fondens belopp vid slutet af nästföregående år och derjemte eventuelt så stor del af de under året upptagna premierna, som erfordras för att uppbringa fonden till det belopp, som den skulle erhålla enligt beräkning med användande af den utaf »Institute of Actuaries» antagna dödlighetstabell samt en räntefot af fyra och en half procent. Under inga omständigheter är emellertid bolaget skyldigt uppbringa fonden till högre belopp än det sist angifna. Nu nämnda bestämmelser gälla icke retroaktivt i fråga om försäkringar, förenade med rätt till utdelning (bonus), om hvars utbetalande utfästelse skett före den 28 april 1877 (25, 35).

*Försäkrings-
fond.*

En af guvernören jemte rådet (»Governor in Council») tillsatt försäkringsinspektör*) (»Superintendent of Insurance»), hvilken ej må vara såsom delegare eller annorledes intresserad i någon försäkringsanstalt, åligger: att enligt ministerns instruktioner öfva tillsyn öfver försäkringsanstalterna och till honom afgifva rapport angående resultatet af företagen årlig granskning af deras affärsställning; att i en särskild liggare enligt hvarje bolags uppgifter anteckna dess hos ministern såsom säkerhet deponerade värdehandlingar, dessas nominella belopp och de belopp, till hvilka de blifvit som säkerhet mottagna; samt att i hvarje fall, då ny concession utfärdas eller meddelad concession förnyas, till ministern afgifva rapport derom, att lagens fordringar blifvit af den concessionssökande uppfyllda, och att bolaget, att döma af dess affärsställning, är i tillfälle att uppfylla sina förbindelser. Dessutom skall

*Försäkrings-
inspektion.*

*) Försäkringsinspektionen i Canada inrättades redan 1875.

af superintendenten föras protokoll öfver meddelade tillståndsbevis samt årligen afgifvas en detaljerad statistisk rapport angående försäkringsanstalternas verksamhet (25: 4).

En gång hvart femte år eller, om ministern så finner godt, oftare har superintendenten att sjelf eller genom annan person i hvarje lifförsäkringsbolag på dess bekostnad företaga en uppskattning af värdet utaf bolagets gällande inländska försäkringar (25: 10). Finner superintendenten vid företagen undersökning, att ett bolags tillgångar, inberäknadt deponerade belopp, uppenbarligen icke motsvara dess förbindelser — inclusive till betalning förfallna försäkringsbelopp (»matured claims») samt fulla värdet af löpande försäkringar (10) —, och att allmänheten icke med trygghet kan derstädes taga försäkring, skall han härom göra anmälan hos ministern, hvilken, derest han, efter noggrann pröfning af superintendentens rapport och sedan han lemnat ifrågavarande bolag skälig tid att förklara sig, finner sådant lämpligt, kan hos guvernören och statsrådet aflemna skriftlig rapport derom, att han instämmer i superintendentens omdöme om bolaget; härefter kan guvernören i statsrådet, om de mot bolaget framställda anmärkningarne finnas vara grundade, suspendera eller återkalla den för bolaget meddelade concessionen (25: 8). En respittid för bolaget att fylla hvad som brister finnes dock i lagen stadgad, i regel utgörande sextio dagar efter det anmärkning gjorts (8, 9, 10, 25, 45).

Vid tillämpning af dessa bestämmelser å utländskt lifförsäkringsbolag må såsom dess tillgångar anses allenast hvad som enligt lagen blifvit deponerad hos ministern, tillika med hvad bolaget derutöfver må hafva satt under vård af två eller flere i Canada bosatta personer enligt skriftligt af ministern granskadt aftal (10: 2).

Till bestridande af kostnaderna för inspektionen betala bolagen årligt bidrag i förhållande till beloppet af de influtna bruttopremierna (25: 2).

*Assessment-
föreningar.*

På ömsesidighet grundade lifförsäkringsföreningar, som arbeta enligt det s. k. assessmentsystemet — ett system, som i Canada vunnit stor utbredning — äro föremål för särskild uppmärksamhet uti ifrågavarande lagstiftning. De äro samtliga ställda under statsuppsigt; dock må lagen icke verka retroaktivt i afseende å försäkringsaftal, ingångna före den 20 juli 1885; och kan finansministern, på anmälan af superintendenten och efter det »Treasury Boord» lemnat sitt bifall, meddela förening af detta slag dispens från lagens bestämmelser om concessionstvång och skyldighet att afsätta försäkringsfond. Erhålles

sådan dispens, är anstalten pliktig allenast att årligen göra anmälan för registrering och att på de tider och i den form ministern bestämmer afgifva affärsredogörelser. Alla utländska föreningar af ifrågavarande beskaffenhet äfvensom inländska sådana, stiftade efter den 27 juli 1895, åligger att hos ministern deponera ett belopp af 50,000 dollars, hvilket belopp för utländska assessmentföreningar kan efter myndigheternas bepröfvande ökas. Såsom assessmentförening må emellertid ej under några omständigheter registreras förening, som meddelar lifränteförsäkring eller tidsränteförsäkring, vare sig med omedelbart börjande eller uppskjutna räntor, ej heller nybildad eller förut bestående förening, som ej företer bevis om att minst femhundra försäkringar med en försäkringssumma af sammanlagdt minst 500,000 dollars äro i föreningen tecknade.

Å hvarje försäkringsbref likasom ock å vissa öfriga föreningens publikationer och handlingar skola med stor stil anbringas dels orden: »Assessment system» och dels med särskild färg orden: »Denna förening är icke lagligen skyldig att hafva sådan premiereserv, som fordras af vanliga lifförsäkringsbolag» *).

Vidare gäller för detta slag af lifförsäkringsföreningar, att utbetalningar för dödsfall skola framför alla andra fordringar utgå oafkortade af de medel, som uppbringas genom uttaxerade premier eller s. k. assessments, hvilka icke till någon del må användas till föreningens förvaltningskostnader. Meddelande om uttaxering af assessments skall noggrant utmärka, för hvilket ändamål de skola användas. Hvarje för person i Canada utfärdad försäkringspolis skall innehålla ej mindre uppgift om föreningens skyldighet att tid efter annan verkställa uttaxeringar för fyllande af det belopp, som erfordras för att fullgöra dess förbindelser, än äfven en särskild klausul derom, att talan om uppfyllande af föreningens förpligtelser på grund af försäkringspolis kan väckas vid laga domstol i den provins, der försäkrings-tagaren bor eller vid sin död egde hemvist (36—41).

Förutom i redan nämnda fall kan meddelad concession återkallas *Återkallelse af concession.* under följande förutsättningar, nämligen om lifförsäkringsbolag (inclusive assessmentförening), brand- eller sjöförsäkringsbolag ej inom sextio dagar från förfallodagen betalar ostridig fordran eller underlåter att betala genom laga kraft egande utslag fastställd gäld, hvarvid dock den

*) »This association is not required by law to maintain the reserve which is required of ordinary life insurance companies.»

återkallade concessionen kan förnyas, derest betalning sker inom viss tid, bestämd för liffförsäkringsbolag till trettio samt för brand- och sjöförsäkringsbolag till sextio dagar (29, 45); *om* assessmentförening ej enligt utfärdadt försäkringsbrefs innehåll betalar försäkringssummans hela belopp eller öfverträder i lagen eller af superintendenten gifna föreskrifter (39); samt *om* försäkringsbolag af annat slag än de nu nämnda, på anmälan af superintendenten, af »Treasury Board» pröfvas hafva förverkat concessionen (49).

*Upphörande
af försäkringsrörelse.*

För det fall att försäkringsbolag upphör med sin verksamhet inom Canada, meddelar lagen temligen utförliga föreskrifter. Ett liffförsäkringsbolag, som sålunda önskar afveckla sin affär i Canada, bör först och främst söka få alla sina förbindelser på grund af derstädes ingångna försäkringsaftal på annat bolag öfverflyttade, hvilket dock ej må ske utan försäkringstagarnes samtycke. Derefter har bolaget att till ministern aflemna en förteckning öfver inländske försäkringstagare med särskild uppgift rörande hvarje försäkring, huruvida den blifvit öfverflyttad å annat bolag eller icke. Å denna förteckning behöfver dock icke upptagas sådana försäkringstagare, med hvilka bolaget träffat särskild öfverenskommelse om försäkringens fortfarande bestånd. Vidare skall bolaget i »Canada Gazette» låta införa tillkännagifvande derom, att bolaget har för afsigt att flytta sina tillgångar ur landet, och att den försäkringstagare, som har något att häremot erinra, bör inom viss tid derom göra anmälan. Sedan denna tid gått till ända, kan ministern, efter det »Treasury Board» lemnat sitt bifall, förordna, att så stor del af bolagets inom Canada befintliga tillgångar, som svarar mot det beräknade värdet af de försäkringar, hvilka icke blifvit öfverflyttade till annat bolag eller hvilkas innehafvare, på sätt ofvan är sagdt, anmält missnöje, skall qvarhållas, och att återstoden skall öfverlemnas till det eller de bolag, som öfvertagit ansvaret för de öfriga försäkringarne. De sålunda beslagtagna tillgångarne skola erbjudas vederbörande försäkringstagare till fördelning pro rata, d. v. s. i förhållande till de beräknade värdena af försäkringarne (matematiska värdena); och skall försäkring, för hvilken detta anbud antages, förklaras dödad. Om anbudet, hvilket skall framställas skriftligen enligt fastställt formulär till hvarje särskild försäkringstagare, deremot icke af denne antages, hvilket skall anses hafva skett, der försäkringstagaren icke inom trettio dagar afger svar å detsamma, så öfverlemnas beloppet till bolaget, som i sådant fall fortfarande är bundet af försäkringsaftalet. Uträkningen af de matematiska värdena skall verkställas genom

superintendentens försorg enligt de i lagen fastställda, här ofvan angifna grunder. För detta arbete beräknas en ersättning af tre cents för hvarje försäkring, och skall kostnaden härför bestridas af bolaget (33).

För brand- och sjöförsäkringsbolag meddelas för det fall, att bolaget upphör med sin rörelse inom Canada, i vissa hänseenden afvikande bestämmelser. Bolaget åligger dervid i regel att i ett eller flere i Canada concessionerade försäkringsbolag återförsäkra alla sina löpande risker, derest ej öfverenskommelse träffas med vederbörande försäkringstagare derom, att försäkringspolisen återlemnas. Öfver de försäkringstagare, hvilkas försäkringsbref hvarken öfverlåtits å annat bolag eller blifvit återlemnade, skall särskild förteckning upprättas, hvarjemte bolaget skall genom kungörelse i den officiella tidningen tillkännagifva, att försäkringstagarne hafva att inom viss tid, minst tre månader derefter, anmäla missnöje angående upphörandet af bolagets rörelse. Härefter kan finansministern, med »Treasury Boards» begifvande, för den händelse bolaget pröfvas ega full tillgång att täcka sina förbindelser inom landet, föreskrifva, antingen att all bolagets egendom skall öfverlemnas till dess fria disposition, eller ock att viss del deraf skall qvarhållas för att tjena såsom säkerhet för fullgörandet af gällande försäkringsaftal och, i mån af dessas utlöpande eller fullgörande genom betalning, till bolaget återställas (47).

Slutligen må nämnas, att hvad i lagen stadgas för bolag eller förening, i tillämpliga delar gäller jemväl om enskild person, som, enligt hvad ofvan sagts, må hafva erhållit tillstånd att i Canada drifva försäkringsrörelse.

Enskild person försäkringsgifvare.

Ryssland.

Genom en af ryske kejsaren den 6 juni 1894 utfärdad förordning äro bestämmelser gifna om statskontroll å ryska och utländska privata försäkringsanstalter, som inom Ryssland drifva rörelse, äfvensom å de

*Kontroll-
komité.*

på ömsesidighet grundade bolag af mera offentlig natur, hvilka i de ryska guvernementen och städerna förmedla obligatorisk försäkring af egendom. Denna kontroll utöfvas af en vid inrikesministeriets ekonomidepartement inrättad försäkringskomité, i hvilken nämnda departements direktör är sjelfskrifven ordförande, och hvars ordinarie ledamöter utgöras af två medlemmar från inrikesministeriet och två medlemmar från finansministeriet. Der så erfordras, kan komitén för särskilda fall såsom sakkunnige deltagare i rådslagen, men ej i besluten tillkalla försäkringstekniskt bildade personer, embetsmän eller representanter för försäkringsbolag, hvilkas intressen beröras af det förevarande ärendet. Komiténs beslut träda i kraft först efter det de blifvit stadfästa af inrikesministern, i vissa fall efter samråd med finansministern. Kostnaden för den af försäkringskomitén utöfvade tillsynen bestrides af medel, erhållna genom en å försäkringsbolagen lagd särskild skatt, som fastställes enligt lag för tre år i sender.

*Försäkrings-
anstalts bil-
dande.*

Några positiva villkor för bildande af privata ömsesidiga försäkringsanstalter uppställas ej; rörande försäkringsaktiebolag stadgas deremot i en särskild förordning, att för hvarje försäkringsgren måste finnas ett grundkapital af 500,000 rubel, innan rörelsen får taga sin början inom Ryssland — en bestämmelse, som dock icke erhöill retroaktiv verkan för redan bestående bolag. Vidare må, innan organisationskostnaderna blifvit guldna, större utdelning till aktieegarne än sex procent å aktiekapitalet icke ega rum. Hvad till organisationskostnader må hänföras, bestämmes för försäkringsanstalt af hvarje slag af försäkringskomitén; organisationskostnaderna, hvilka icke få öfverstiga tio procent af grundkapitalet, skola amorteras inom loppet af tio år.

Af försäkringskomitén pröfvas alla privata försäkringsanstalters stadgar och försäkringsvilkor äfvensom särskildt lifförsäkringsanstalters dödlighetstabeller, räntefot och formler för försäkringsfondens beräkning. Vidtagna ändringar i stadgar, försäkringsvilkor eller beräkningsgrunder skola ock af komitén granskas och stadfästas för att erhålla gällande kraft.

*Försäkrings-
fond m. m.*

Angående bildande af premiereserver föreskrifver lagen, att såsom försäkringsfond skall redovisas: vid brandförsäkring fyrtio procent af de i förskott upptagna premierna, vid lifförsäkring så stor del af de inbetalda premierna, som enligt de antagna beräkningsgrunderna motsvarar summan af öfvertagna risker, vid transportförsäkring för viss resa hela premien med afdrag af anskaffningskostnader, vid transport-

försäkring på viss tid äfvensom vid olycksfalls-, hagelskade-, häst- och glasförsäkring så stor del af premierna, som motsvarar den ej aflupna försäkringstiden med afdrag af anskaffningskostnader.

Försäkringsaktiebolag åligger härjemte att afsätta reservfond. Innan denna uppgått till ett belopp, motsvarande en tredjedel af aktiekapitalet, må utdelning till aktieegarne ej öfverstiga sju procent.

Alla privata försäkringsanstalter äfvensom anstalter för ömsesidig obligatorisk egendomsförsäkring i städerna skola hos försäkringskomitén tillkännagifva, hvilka de antagit till agenter. Komitén eger att, då anledning dertill förekommer, hos inrikesministern påyrka agents af-sättning.

Agenter.

Förutom att i allmänhet tillse, det försäkringsanstalterna efterlefva sina stadgar äfvensom lagar och författningar i öfrigt, samt, der så ej sker, vidtaga laga åtgärder till vinnande af rättelse, tillkommer försäkringskomitén i synnerhet att öfvervaka försäkringsanstalternas kapital-placering, att i högsta instans leda den ömsesidiga försäkringen i gu-vernementen och för de anstalter, som dermed ega befattning, utfärda stadgar, att fastställa formulär för de årsredogörelser, balansräkningar och statistiska uppgifter, som skola af försäkringsanstalterna afgifvas, samt att, efter pröfning af dessa redogörelser, räkenskaper och uppgifter, på förekommen anledning anställa revision af försäkringsanstalternas affärsställning. Sådan revision kan af komitén företagas, när den så för godt finner eller ock på yrkande af försäkringstagare eller aktieegare, samt verkställas af en utaf komiténs medlemmar med biträde af revisorer. Revisionen skall förnämligast afse det sätt, hvarpå anstaltens medel gjorts fruktbärande, hvarjemte skall undersökas, huruvida premiereserven blifvit riktigt beräknad. Om vid denna granskning befinnes, att grundkapi-talet tillika med premiereserven ej motsvaras af anstalten tillhöriga värdepapper och fastigheter samt fordringar med säkerhet af värdepapper eller, i lifförsäkringsanstalt, de lifförsäkrades hos anstalten belånade försäkrings-bref, ega revisorerne rätt att undersöka anstaltens *gäldenärers* räkenskaper för att utröna desses vederhäftighet så ock att af dem fordra uppgifter angående omständigheter, som kunna tjena till upplysning om anstaltens affärsställning. Afven till försäkringsagents räkenskaper kan granskningen utsträckas.

Tillsyn.

Revisionens resultat delgifves försäkringskomitén, som med ledning deraf har att afgöra, huruvida ifrågavarande anstalt skall upplösas, äfven-som att i sådant fall deltaga i och öfvervaka utredningen. Angående upplösning af ömsesidig försäkringsanstalt saknas bestämmelser uti ifrågavarande lag, men för försäkringsaktiebolags upplösning med eller

*Försäkrings-
aktiebolags
upplösning.*

utan konkurs meddelas åtskilliga stadganden, af hvilka må anföras följande. — Om grundkapitalet minskats med fyrtio procent, och bristen icke blifvit betäckt inom tre månader efter det, på framställning af försäkringskomitén, en allmän bolagsstämma föreskrifvit grundkapitalets komplettering, eller om styrelsen i detta fall försummar att sammankalla aktieegarne, förklarar komitén aktiebolaget upplöst, hvarom kungörelse utfärdas i dels åtskilliga ryska tidningar dels ock en tysk och en fransk tidning. Utredningen verkställles af en liqvideringskommission, hvars ordförande utnämnes af inrikesministern. Försäkringsaktiebolag, som är i liqvidation, må ej avsluta nya försäkringsaftal. Löpande försäkringar kunna, om försäkringstagarne det medgifva, öfverflyttas å andra bolag. Utdelning till aktieegarne må icke ega rum, förrän så väl bolagets förbindelser till försäkringstagarne som ock dess öfriga skulder blifvit godtgjorda. Liqvideringskommissionen åligger icke blott att bringa till allmänhetens kännedom bolagets årsräkenskaper äfvensom slutredovisningen, utan ock att månatligen under liqvidationen offentliggöra bolagets balansräkning.

Om bolaget skulle befinnas vara insolvent, skall anmälan härom göras hos vederbörande konkursdomstol, som derefter kan, efter förnyad undersökning, der sådan pröfvas erforderlig, försätta bolaget i konkurs. Äfven i detta fall kan inrikesministern åt en särskild liqvideringskommission uppdraga att verkställa utredningen.

Förordningen af 1894 gäller, såsom ofvan är nämndt, äfven utländska försäkringsanstalter som drifva rörelse inom Ryssland; men härförutom hafva såsom tillägg till samma förordning af kejsaren utfärdats reglementen angående tre större utländska lifförsäkringsbolag, nämligen de amerikanska bolagen »New York» och »Equitable» samt det franska bolaget »l'Urbaine». För bolaget »New York» stadgas sålunda, att vid bolagets filial i S:t Petersburg skall såsom reservfond till säkerhet för bolagets ryske försäkringstagare medelst deposition i riksbanken afsättas trettio procent af de inom Ryssland upptagna premierna. Denna afsättning kontrolleras på det sätt, att de blankettböcker, ur hvilka bolagets qvitton å inbetalda premier afskiljas, äro försedda med två talonger, af hvilka den ena hos bolaget förvaras och den andra en gång i månaden insändes till inrikesministeriet. Derjemte skall öfver ryska lifförsäkringar föras särskild bok, som likaledes på föreskrifvet sätt kontrolleras. Riksbankens qvitton å de gjorda insättningarne jemte uppgift å reservfondens storlek ingifvas till inrikesministeriet inom tre månader efter slutet af hvarje räkenskapsår. Bolagets räkenskaper, i hvad de afse den ryska lifförsäkringsrörelsen, skola föras på ryska

*Utländska
försäkrings-
anstalter.*

språket, som äfven skall användas vid utfärdandet af qvittenser och dylikt. Bolaget är skyldigt att hålla sina räkenskaper och verifikationer tillgängliga för granskning af inrikesministeriet, som genom sin revisionsafdelning har att ingå i pröfning, huruvida, då månadsredovisning eller årsredogörelse icke öfverensstämmer med motsvarande verifikationer, befunnen oriktighet eller försumlighet i afseende å afsättning till reservfond berott på ofrivilligt misstag eller afsigtlig uraktlåtenhet; häraf beror sedermera beskaffenheten af den åtgärd inrikesministeriet har att mot bolaget vidtaga. Kostnaderna för den revision af bolagets förvaltning och räkenskaper, som af inrikesministeriet föranstaltas, bestridas af bolaget, som i sådant hänseende åligger att vid slutet af hvarje räkenskapsår deponera en summa, uppgående till minst en half procent af sammanlagda beloppet af dess under året inom Ryssland upptagna premier.

Slutligen må omnämnas dels det i en särskild författning af den 17 april 1894 stadgade förbudet mot att inom ryskt område idka tontin-
försäkring med längre vinstuppsamlingsperiod än fyra år, en bestäm-
melse, hvarigenom tillämpning af tontinsystemet i Ryssland omöjlig-
gjorts, dels ock den i ofvan omförmälda förordning af den 6 juni 1894
förekommade egendomliga bestämmelsen, att lifförsäkringsbolag icke
hafva rätt att i prospekt, afsedda att spridas i Ryssland, åberopa till-
varon af bolaget tillhöriga kapital, som äro placerade utom landet.

*Tontinförbud
m. m.*

Finland.

Om inländska försäkringsanstalter och deras verksamhet finnes i Finland icke någon speciallagstiftning. För försäkringsanstalter, grundade på aktier, gäller den allmänna lagstiftningen om aktiebolag, nämligen lagen om aktiebolag den 2 maj 1895, hvilken fordrar, att aktiebolags ordning skall af regeringen stadfästas. Sådan stadfästelse, hvilken meddelas af senaten å kejsarens vägnar, skall i regel beviljas, der bolagsordningen är uppgjord i öfverensstämmelse med lagens föreskrifter och bolagets tillernade verksamhet befinnes vara sådan, att densamma lagligen får utöfvas; men om bolaget skall drifva försäkringsrörelse, må ock dervid pröfvas, huruvida med afseende å vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse särskilda bestämmelser erfordras. Aktie må, der aktiekapitalet öfverstiger 50,000 mark, ej ställas å lägre belopp än 100 mark. I försäkringsaktiebolags ordning kan, i motsats

*Inländska
försäkrings-
anstalter.*

mot hvad som är fallet i andra aktiebolag, bestämmas, att viss del af hvarje aktie må utestå mot särskild förbindelse.

För öfrigt har en stadig praxis såsom hufvudregel fastslagit, att äfven andra slag af försäkringsanstalter än aktiebolag måste utverka regeringens tillåtelse att i Finland drifva rörelse, och att regeringen, då den meddelar sådan tillåtelse och fastställer reglemente för anstalten, dervid fäster det förbehåll, att anstalten skall underkasta sig icke blott vid concessionens meddelande gällande föreskrifter, utan äfven de stadganden, som framdeles kunna komma att utfärdas.

*Utländska
försäkrings-
anstalter.*

Beträffande de villkor, under hvilka utländska försäkringsanstalter må i Finland drifva rörelse, har kejsaren den 11 juni 1891 utfärdat en kungörelse enligt hvilken utländsk — ej rysk — försäkringsanstalt, som åstundar att i Finland utöfva annan försäkringsrörelse än uteslutande återförsäkring, skall söka tillstånd dertill af senaten. Ansökningen skall vara åtföljd af reglementet samt bevis derom, att anstalten i sitt hemland med laga rätt under minst fem år utöfvat och fortfarande utöfvar sådan försäkringsrörelse, som den ärnar bedrifva i Finland, att anstalten, om den drifver lifförsäkringsrörelse, eger en försäkringsfond eller premiereserv motsvarande värdet af dess löpande risker, samt att anstalten utsett och behörigen befullmäktigat en i Finland bosatt agent, som eger att i alla af försäkringsrörelsen härflytande rättsförhållanden representera anstalten. Vidare skall aflemnas särskild förbindelse af anstalten att dels uti alla sådana rättsförhållanden underkasta sig finsk lag och finsk domstols afgörande dels ock, för den händelse rörelsen i Finland upphör, derom omedelbart underrätta senaten med uppgift å den person, åt hvilken uppdragits att afveckla affärerna inom landet. Om meddeladt tillstånd för utländsk försäkringsanstalt att inom landet drifva rörelse äfvensom angående agentens namn och hemvist införes kungörelse i de offentliga tidningarne, i hvilka ock den för agenten utfärdade fullmakten skall publiceras. På enahanda sätt skall, då ny agent antages, den skedda förändringen och innehållet af den nye agentens fullmakt bringas till allmänhetens kännedom. Från och med den dag, då fullmakten sålunda offentliggöres, erhåller den nye agenten rätt att för anstalten sluta bindande aftal samt upphör den förre agentens behörighet i samma afseende.

Vidtages ändring i reglementet, skall agenten inom sex månader derefter till senaten inlemna uppgift derom.

Agenten åligger vidare att föra särskild bok öfver anstaltens rörelse inom landet, särskildt för hvarje försäkringsgren, och att årligen inom sex månader från räkenskapsårets utgång till senaten ingifva års-

redogörelse, utvisande beskaffenheten, antalet och beloppet af inom landet afslutade försäkringar, summan af uppburna premier, beloppet af utbetalda ersättningar, omkostnaderna för rörelsen inom Finland, ansvarighetssumman inom landet och beloppet af vinst eller förlust under året äfvensom, särskildt hvad lifförsäkringsanstalt angår, det belopp, som blifvit för försäkringstagarne afsatt till försäkringsfond eller premiereserv. Denna årsredogörelse införes i de allmänna tidningarne.

Slutligen är agenten pliktig att årligen till senaten ingifva ett af den myndighet, som i anstaltens hemland utöfvar kontroll å dess verksamhet, utfärdadt intyg derom, att anmärkning från nämnda myndighets sida icke förekommit emot anstaltens verksamhet i hemlandet, eller, derest anmärkning gjorts, redogörelse för dess innehåll.

Åsidosätter utländsk försäkringsanstalt eller dess agent de i kungörelsen gifna föreskrifter, eller brister anstalten i uppfyllandet af behörigen ingånget försäkringsaftal, kan concessionen förklaras förverkad. Likaledes kan i anledning af anmärkning, som af kontrollerande myndighet vare sig i anstaltens hemland eller i Finland framställts mot dess verksamhet, anstalten förbjudas att inom landet sluta nya försäkringsaftal.

Af de fyra större utländska bolag, som vid tiden för berörda kungörelses utfärdande i Finland idkade lifförsäkringsrörelse, nämligen »Mutual Life Assurance Company» »Equitable», »Mutual Reserve Fund Life Assurance Company» och »NewYork», underlät det sistnämnda att i enlighet med kungörelsens föreskrift söka förnyad concession, hvar-
emot af »Mutual Reserve» gjord concessionsansökning afslogs.

Kontrollen öfver de utländska försäkringsanstalterna, hvartill, såsom ofvan är antydt, icke hänföras ryska försäkringsanstalter, så ock öfver finska försäkringsaktiebolag, utöfvas af ett af senaten förordnadtt publikt ombud, som särskildt har skyldighet att i de försäkrades intresse pröfva riktigheten af de utländska anstalternas för publikation afsedda uppgifter äfvensom de inhemska försäkringsaktiebolagens kapitalplaceringar och operationer i allmänhet. Denne försäkringsinspektör eger att i sådant hänseende öfvervara styrelsesammanträden och, om så erfordras, deltaga i revision af förvaltning och räkenskaper. Kostnaden för inspektionen bestrides af vederbörande försäkringsanstalt.

Kontroll.

De på ömsesidighet grundade finska försäkringsanstalterna stå deremot icke under någon som helst statskontroll, och då de flesta af dem jemväl äro fritagna från skyldighet att afgifva årsredogörelse angående sin verksamhet, äro de ock uteslutna från hvarje möjlighet till statistisk behandling.

Danmark.

*Brand-
försäkrings-
föreningar.*

I Danmark förekommer icke någon allmän lagstiftning om försäkringsanstalter. Föreningar för brandförsäkring af byggnader å landsbygden äro deremot, för så vidt deras stadgar blifvit af justitieministern pröfvade och fastställda, underkastade bestämmelserna i en den 12 april 1889 af danska riksdagen antagen och samma år af regeringen utfärdad lag. Ovilkorlig skyldighet att till sanktion inlemna stadgarne åligger icke förening af omförmälda beskaffenhet; men det synes vara nämnda lags mening att härtill kraftigt uppmuntra, enär det justitieministerns beslut, hvarigenom stadgarne faststälts, medför åtskilliga för föreningen synnerligen afsevärda förmåner. Endast med fastställt reglemente försedd förening af ifrågavarande slag eger att angående meddelad försäkring utfärda för andra försäkringsföreningar och för offentlig myndighet bindande intyg, och allenast sådan förenings i stadgad ordning uttaxerade afgifter äro utmätningssgilla samt tillagda förmånsrätt i den brandförsäkrade byggnaden, hvartill kommer, att omyndiges och offentliga stiftelsers medel kunna placeras i fastighet, hvars åbyggnader äro i dylik auktoriserad förening försäkrade.

För att justitieministern må meddela sanktion å stadgarne samt utfärda kungörelse derom, att föreningen kommit i åtnjutande af berörda förmåner, fordras först och främst, att hos föreningen blifvit anmälda försäkringar till ett belopp af tillhoppa minst tjugu millioner kronor — ett stadgande, hvaråt dock icke gifvits retroaktiv verkan beträffande sådana äldre brandstodsföreningar, som inom ett år efter det lagen trädt i kraft i öfrigt underkastat sig dess bestämmelser. Vidare skola de ingifna stadgarne öfverensstämma med åtskilliga i lagen närmare angifna grundsatser, af hvilka följande äro i detta sammanhang de viktigaste.

För föreningens förbindelser skola dess medlemmar, så länge de mellan hvar och en af dem och föreningen ingångna försäkringsaftal gälla, svara solidariskt i förhållande till hvars och ens försäkringssumma, dock ej till högre belopp än den försäkrade egendomens värde. Inom tre år, efter det försäkringsrörelsen tagit sin början, skall bildas en reservfond till belopp motsvarande en femtedels procent af den totalförsäkringssumma, hvarmed föreningen trädde i

verksamhet. En tredjedel af denna reservfond skall under hvart och ett af de tre åren kontant inbetalas. Sedermera skall fonden uppehållas vid ett belopp motsvarande en femtedels procent af försäkringssumman. Uppstår brist, skall det föreskrifna beloppet åter fyllas inom två år. De till reservfond afsatta medel skola, der ej justitieministern för särskildt fall härifrån medgifver undantag, göras fruktbärande på samma sätt, som angående omyndiges medel är i lag stadgadt, och må icke användas till andra ändamål än sådana, som stå i samband med föreningens syfte. Sker annorledes, blifva de, som deltagit i sådant lagstridigt beslut, solidariskt förbundne att gälda derigenom uppkommen förlust.

På ifrågavarande sätt auktoriserad förening är skyldig att inom beloppet af faststæld maximirisk, hvilken icke i något fall må öfverstiga en tredjedel af sammanlagda beloppet af föreningens risker, efter ansöknings till försäkring antaga hvarje inom föreningens verksamhetsområde belägen byggnad, som enligt allmän lag kan anses ändamålsenligt inrättad mot eldfara och hvars värde kan uppskattas i penningar, dock med undantag af dels sprängämnesfabriker med flere eldfarliga inrättningar och dels endast tillfälligt uppförda byggnader.

Föreningens styrelse åligger att en gång om året afsluta föreningens räkenskaper angående dess inkomster och utgifter samt upprätta en öfversigt af dess tillgångar och skulder så ock en förteckning, utvisande antalet och beloppet af gällande försäkringar, särskildt för hvarje farlighetsklass. Räkenskaperna skola senast tre månader efter försäkringsårets slut underställas pröfning af revisorer och senast sju veckor, efter det detta skett, jemte revisionsberättelsen och styrelsens förklaring deröfver offentliggöras. Räkenskapernas publikation sker genom införande i föreningens eget pressorgan eller, der sådant ej finnes, i en eller flere af justitieministern i sådant hänseende godkända ortstidningar. De afslutade räkenskaperna skola delgifvas justitieministern, hvilken derjemte eger infordra de uppgifter och förklaringar, som af honom må pröfvas erforderliga. Försummelse af föreskriften om räkenskapernas ingifvande är belagd med dagaböter till belopp af femtio kronor. Under fyra veckor efter det räkenskaper och revisionsberättelse jemte utlåtanden deröfver blifvit offentliggjorda, skola derjemte originalen till dessa handlingar å föreningens kontor hållas tillgängliga för medlemmarne.

Andras bestämmelserna angående medlemmarnes tillskottsskyldighet eller vidtages eljest ändring i föreningens stadgar, varder sådan ny bestämmelse icke gällande utan justitieministerns godkännande.

Justitieministern kan på framställning af försäkringstagare med en försäkringssumma af sammanlagdt minst 500,000 kronor eller då han eljest pröfvar lämpligt, anställa en undersökning af föreningens verksamhet och förmögenhetsställning. Kostnaderna härför bestridas, i förra fallet, enligt justitieministerns bepröfvande antingen af dem, som påyrkat undersökningen, eller af föreningen och, i senare fallet, af föreningen. Om vid undersökning befinnes, att sammanlagda försäkringsbeloppet nedgått under tjugu millioner kronor, eller att lagens bestämmelser eljest hafva blifvit öfverträdade, eller finnas missförhållanden i öfrigt vara inom föreningen rådande, kan justitieministern återkalla beslutet om beviljande af ofvan omförmälda förmåner.

Jemte ofvanberörda mera tillfälliga kontroll kan justitieministern, der han anser sådant nödigt, anordna särskild stadigvarande uppsigt öfver försäkringsanstalt af ifrågavarande beskaffenhet.

Det förtjenar omnämnas, hurusom enligt dansk rätt försäkringsföreningar äro att hänföra till så kallade »unavngivne Interessentskaber», hvilka, ehuru de hafva särskild firma och från medlemmarne afskild förmögenhet, dock icke anses utgöra »juridiska personer». I sammanhang med förenings firmaanmälning skall enligt firmalagen af den 1 mars 1889 uppgifvas, hvad i dess reglemente må finnas stadgadt om medlemmarnes ansvarighet gent emot tredje man.

I syfte att åstadkomma lagbestämmelser om uppsigt öfver lifförsäkringsanstalter lära förarbeten pågå i Danmark.

Norge.

De i Norge gällande knapphändiga lagstadganden, som angå försäkringsanstalter, återfinnas i två äldre förordningar, den ena af den 15 maj 1810 och den andra af den 30 november samma år, enligt hvilka de bolag, som idka lifförsäkringsrörelse, stå under tillsyn af en permanent komité, som har att granska bolagens till komitén ingifna reglementen, prospekt m. m., och som eger befogenhet att offentliggöra resultatet af verkställd granskning. Sedan genom en lag om »Forrettigheder for Assuranceforeninger» den 9 augusti 1839 de försäkringsföreningar, som erhållit kunglig sanktion, tillerkänts vissa förmåner,

lärer den praxis hafva utbildat sig, att försäkringsanstalter, som önska få sina stadgar fastställda af Konungen, insända dessa till »Kirkedepartementet», som inforrar nämnda komités utlåtande, huruvida stadgarne böra godkännas eller icke. Om ock sålunda komitén haft en vigtig funktion att fylla och dess verksamhet icke saknat betydelse, torde dock den gällande lagstiftningen i sjelfva verket vara föga effektiv, enär något äfventyr för lifförsäkringsanstalts uraktlåtenhet att insända reglemente för stadfästelse, öfverlemna prospekt o. s. v. icke finnes i lag utsatt.

Utländska försäkringsanstalter operera i Norge ohindradt och utan kontroll.

Emellertid hafva för afhjelpande af de brister, som sålunda vidlåda Norges lagstiftning angående försäkringsanstalter, på senare tider, nämligen i sammanhang med bolagslagstiftningens omarbetning genom »Aktielovkommissionen», åstadkommits omfattande förarbeten, hvilkas resultat närmast föreligger i ett den 23 december 1895 afgifvet betänkande med »Udkast till Lov om forsikringsselskaber» jemte motiv; och lemnas här nedan af detta lagförslag en framställning, hvilken dock ansetts kunna inskränkas till allenast de mera anmärkningsvärda punkterna deraf.

*Lagförslag
angående
försäkrings-
anstalter.*

Förslaget ansluter sig till »Aktielovkommissionens» förslag till lag om aktiebolag, till hvilket det utgör ett komplement beträffande dels på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter i allmänhet, dels lifförsäkringsanstalter, grundade vare sig på aktier eller på ömsesidig ansvarighet, och dels utländska försäkringsanstalter af alla slag.

Försäkringsverksamhet må enligt förslaget icke drifvas af andra än aktiebolag och ömsesidighetsanstalter. — Under lagförslagets bestämmelser hänföras ej sjuk- och begravningskassor, pensionsinrättningar eller liknande understödsföreningar, hvilka fortfarande skulle vara underkastade bestämmelserna i 1810 års lagstiftning, derest nämligen icke af Konungen annorlunda förordnas eller i sådan förening meddelas kapitalförsäkring å större belopp än fyrahundra kronor eller lifränta å mer än fyrtio kronor, då föreningen i hufvudsak skulle falla under lagförslagets bestämmelser angående lifförsäkringsanstalter. Derjemte skulle Konungen ega att, på framställning af ofvannämnda tillsynskomité och här nedan omförmälda kontrollkontor, föreskrifva, att sådan mindre understödsförening skulle ombildas till ömsesidig försäkringsanstalt i full öfverensstämmelse med lagförslagets föreskrifter. — Vidare skulle, enligt förslagets »Almindelige Bestemmelser», försäkringsanstalt ej få

drifva annan rörelse än försäkringsrörelse och lifförsäkringsanstalt i regel ej tillåtas att med lifförsäkringsrörelsen förena annan försäkringsrörelse eller att taga återförsäkring i eller meddela återförsäkring åt lifförsäkringsanstalt, som drifver annan rörelse än lifförsäkring — en bestämmelse, hvarom dock inom kommissionen rådt olika meningar. Stadgandet, att lifförsäkringsanstalt ej må idka annat slag af försäkringsrörelse än lifförsäkring, skulle emellertid ej för utländskt lifförsäkringsbolag ega retroaktiv verkan. Vinst må ej beräknas i längre perioder än fem år och måste efter denna tids förlopp i sin helhet godtskrifvas försäkrings-tagarne eller till dem utbetalas, dock att för åstadkommande af utjemning högst en sjundedel af vinstens totalsumma må innehållas.

*Kontroll-
kontor.*

För att öfva tillsyn å alla i Norge opererande försäkringsanstalter skulle enligt förslaget inrättas ett kontrollkontor, bestående af tre ledamöter jemte nödig tjänstemannapersonal; af ledamöterna skulle en vara försäkringsmatematiker och en hafva aflagt juridisk embetsexamen. Detta kontrollkontor skulle ega icke blott att när som helst på begäran få del af hvarje i Norge opererande försäkringsanstalts böcker och dokument — med undantag af upplysningar angående lifförsäkrades helstillstånd och, i fråga om utländsk anstalt, endast i hvad angår dess rörelse inom Norge — utan äfven att affordra sådan anstalt uttömmande skriftligt svar på framställd fråga angående anstaltens affärsställning. Till bestridande af kostnaderna för nämnda embetsverk skulle hvarje försäkringsanstalt, som i Norge drifver rörelse, årligen betala ett af Konungen fastställt belopp, högst två pro mille af bruttopremieinkomsten för året och minst femtio kronor, förutom utgifter för de publikationer angående anstalten, som komme att af kontoret ombesörjas.

*Årsräken-
skaper.*

Förslaget är grundadt på publicitetsprincipen: i enlighet dermed skulle hvarje i Norge opererande försäkringsanstalt årligen upprätta och inom viss tid — för lifförsäkringsanstalter fyra, för sjöförsäkringsanstalter nio och för öfriga försäkringsanstalter sex månader efter räkenskapsårets utgång — till kontrollkontoret ingifva årsräkenskaper särskildt för den inländska och särskildt för den utländska rörelsen samt omfattande vinst- och förlusträkning och balansräkning enligt i lagen intaget formulär. Härvid har anstalt, som drifver flere »förskjellige Forsikringsvirksomheder», att särskildt för hvarje sådan rörelsegren upprätta vinst- och förlustkonto samt passiva af balanskontot. Bland passiva skulle särskildt upptagas »optjent Premie», hvartill skulle afsättas dels ett belopp, motsvarande i transportförsäkringsanstalter: vid reseförsäkring hela premien och vid tidsförsäkring premien för den ännu ej aflupna risken utan afdrag för omkostnader samt i andra skadeförsäkringsanstalter en

tredjedel af årets totala premieintäkt utan afdrag för kostnader dels ock derjemte, der försäkringen tecknats för längre tid än ett år, hela premiebeloppet för den ännu återstående tiden. I lifförsäkringsanstalter, hvilka enligt förslaget hafva att årligen aflemna förutom årsräkning ett antal uppgifter af ungefärligen samma slag som i Preussen affordras dylika anstalter, skulle bland balansräkningens passiva upptagas dels premiereserv, med angifvande af hvad deraf belöper å olika försäkringsgrenar, dels ock, der vid premiereservens beräkning hänsyn ej tagits till den »uoptyente Premie», visst belopp för hvarje försäkring i förhållande till den återstående försäkringstiden. Premiereserven skulle i lifförsäkringsanstalt enligt de för anstalten gällande grunder beräknas för hvarje särskild försäkring och vara lika med det kontanta närvarande värdet af försäkringssumman med afdrag af det kontanta värdet af de framtida för försäkringen utfästa nettopremierna. Konungen skulle ega att till efterrättelse fastställa viss beräkningsmetod, vissa dödlighetstabeller och viss räntefot; och skulle det icke vara tillåtet att låta premiereserven sjunka under det belopp, densamma komme att erhålla enligt beräkning med användande af sålunda fastställda grunder. Men om dessa ändrades derhän, att premiereserven måste ökas, skulle lifförsäkringsanstalt för åstadkommande häraf ega en frist af femton år. — Kontrollkontoret skulle åligga att efter granskning af de ingifna räkenskaperna offentliggöra desamma i den officiella kungörelsetidningen.

För bildande af försäkringsanstalt erfordras enligt förslaget ej cession, blott registrering. Detta skulle gälla så väl om försäkringsaktiebolag — nämligen enligt »Aktielovkommissionens» förslag till lag om aktiebolag — som ock, enligt nu ifrågavarande förslag, om ömsesidiga försäkringsanstalter.

Bildande af försäkringsanstalt.

Angående stiftande af anstalt utaf sistnämnda slag meddelas i förslaget särskilda bestämmelser. Successiv stiftelse, d. v. s. inbjudning, skulle vara obligatorisk för alla dylika anstalter; och skulle i inbjudningen angifvas bland annat reglerna för, huru medlemmarnes blifvande ansvarighet skulle vara beskaffad och göras gällande, minimiteckningssummans belopp, sättet för organisationskostnaders bestridande, samt, der visst garantikapital skulle förskjutas, de förutsättningar, under hvilka anstalten skulle få förfoga deröfver, äfvensom reglerna för garantisternas rösträtt och valbarhet i anstalten samt rätt till ränteutdelning. I alla händelser skulle, enligt förslaget, hvarken till ränta eller till amortering å garantikapitalet få användas andra medel än rent öfverskott. Skulle garantikapitalet helt eller delvis inlösas, måste motsvarande belopp afsättas till reservfond. Garantisterna få ej deltaga i

Ömsesidiga försäkringsanstalter.

beslut, om huru öfverskott skall användas eller huruvida garantikapital skall helt eller delvis återgäldas. Organisationskostnader vid bildandet och under det första verksamhetsåret må i ömsesidig försäkringsanstalt, i hvilken garantikapital ej blifvit tillskjutet, upptagas bland activa att afskrifvas under loppet af fem år med minst en femtedel årligen. I anstalter med garantifond må organisationskostnaderna ej balanseras och garantisterna ej bekomma någon ränta eller utdelning, förr än dessa kostnader äro till fullo betäckta — ett stadgande, hvarom dock så till vida inom komitén rådt olika meningar, att två af dess ledamöter föreslagit, att äfven i anstalter af sistnämnda slag organisationskostnader skulle få balanseras i fem års tid och garantisterna, innan desamma blifvit guldna, erhålla högst fyra procent ränta å det förskjutna kapitalet.

Medlemmarnes ansvarighet i ömsesidig försäkringsanstalt skall vara i dess stadgar närmare bestämd. Men om bestämmelse härom saknas, skola bland annat följande i detta afseende gifna föreskrifter tillämpas. I anstalt, som upptager fixa premier, fördelas uttaxerade belopp i förhållande till premiernas storlek, uttaxerad belopp, som af medlem ej kan gäldas, utdebiteras på öfrige medlemmar, och belopp, som af medlem skall tillskjutas, må icke i något fall öfverstiga beloppet af hans försäkringssumma. I lifförsäkringsanstalt kan stadgas, att uttaxering ej må ega rum, utan att i stället, för täckande af brist, anstaltens förpligtelser mot hvarje särskild försäkringstagare skall proportionsvis reduceras. I skadeförsäkringsanstalt kan tillskottsskyldigheten genom bestämmelse i stadgarne begränsas, dock i anstalt, som upptager fixa premier, icke till lägre belopp än två gånger premien, der tillskottet utgår i förhållande till denna, eller till mindre än tio procent af försäkringssumman, der tillskottet beräknas i proportion till denna senare. Uppbäras icke fasta premier, skola årsutgifterna fördelas på medlemmarne i förhållande till hvarje medlems »Bidragsværdi» — hvarmed, enligt lagförslagets motiv, förstås produkten af försäkringssumman för det särskilda föremålet och sannolikheten för att skada skall drabba detsamma —; och må hvarje medlems tillskottspligt dervid icke begränsas till mindre än femton procent af hans »Bidragsværdi». Derest genom begränsning af ansvarigheten inkomsterna jemte tilläfventyrs befinnlig reservfond under en räkenskapsperiod ej skulle förslå att betäcka utgifterna, skola de förfallna ersättningsbeloppen proportionsvis minskas.

Såsom medlem af försäkringsanstalt skall, likaledes under förutsättning att ej annorledes blifvit i stadgarne bestämdt, anses jemväl annan försäkringsanstalt, som derstädes tagit återförsäkring. Dock må ömsesidig försäkringsanstalt ej i återförsäkring mot fast premie mottaga

försäkringar till större belopp än tjugufem procent af dess totala försäkringssumma. Enahanda gräns är satt för ömsesidig försäkringsanstalts rätt att mot fast premie meddela direkt korttidsförsäkring.

Öfverskott likasom brist må ej fördelas på andra än dem, som under ifrågavarande räkenskapsperiod varit medlemmar af anstalten. Medlems ansvarighet preskriberas inom tre år från förfallodagen; såsom förfallodag anses, der premien erlägges i förskott, den dag, då försäkringen tecknades, och vid uttaxering den dag, då stämman hållits, vid hvilken den räkenskap, hvari tillskottet blifvit fastställt, godkändes. Jemväl ersättningsanspråk af medlem i skadeförsäkringsanstalt preskriberas inom tre år.

Sjunker ömsesidig anstalts försäkringsbestånd under den i inbjudningen angifna minimigränsen, skall, derest denna gräns ej inom tre månader efter hållen stämman åter uppnås, anstalten upplösas.

För lifförsäkringsanstalter meddelas i lagförslaget särskilda, temligen utförliga stadganden, af hvilka här må framhållas de viktigaste.

Lifförsäkringsanstalter.

De, som vilja stifta lifförsäkringsanstalt, grundad vare sig på aktier eller ömsesidig ansvarighet, skola, innan inbjudning till teckning utfärdas, till kontrollkontoret insända vissa uppgifter, bland annat angående den räntefot och de dödlighetstabeller, som skola användas, jemte tabeller öfver diskonterade talen samt summorna af dessa tal för alla åldrar, och angående reglerna för beräkning af så väl nettosom bruttopremier vid alla de försäkringskombinationer, anstalten skall komma att tillämpa, så ock för sättet att beräkna den del af öfverskottet, som skall utbetalas såsom vinst (bonus), för sättet att fördela och utbetala dylik vinst samt, der vinst utdelas endast mot förhöjd premie, för sättet att beräkna denna förhöjda premie. Vidare skola ingifvas tabeller, innehållande hvar femte af de premier, som skola i premietarifferna upptagas, jemte motsvarande nettopremier, äfvensom uppgift om försäkringsvilkor, maximirisk m. m. Skall rörelsen utsträckas till främmande land, måste derjemte uppgift lemnas om de afvikelser, som skola gälla beträffande försäkringar i utlandet. Dessutom kan kontrollkontoret, om så pröfvas nödigt, med departementets samtycke infordra ytterligare upplysningar.

Sedan behöfliga uppgifter inkommit, skall kontrollkontoret så fort som möjligt företaga ärendet till pröfning och dervid afgifva ett motiveradt utlåtande angående frågan, huruvida företaget är grundadt på sunda principer eller icke. Detta utlåtande, hvari särskildt skall uttryckligen framhållas, huruvida bruttopremierna anses tillräckligt höga, och som skall utmynna i antingen ett godkännande af den föreslagna orga-

nisationen eller ett afstyrkande från anstaltens bildande, skall derefter på särskildt sätt offentliggöras och intagas i hvarje exemplar af utfärdad inbjudning. Teckning af aktier eller af försäkring, som egt rum innan kontrollkontorets utlåtande sålunda offentliggjorts, skall af registreringsmyndigheten betraktas som ogjord. Stiftas lifförsäkringsanstalt i trots af kontrollkontorets afstyrkande utlåtande, skall detta utlåtande intagas omedelbart efter anstaltens namn så väl i alla dess för allmänheten afsedda meddelanden som ock i försäkringspoliserna.

Lifförsäkringsanstalts reservfond skall tillsammans med den inbetalda delen af aktiekapitalet eller garantikapitalet utgöra minst fem procent af premiereserven. Drifver anstalten försäkring med dödsrisk, måste dessutom finnas en ytterligare reservfond, uppgående till minst en procent af totalsumman af de försäkringar af detta slag, hvilka bolaget har på egen risk. Dessa båda fonder betecknas med den gemensamma benämningen »premiereservens säkerhetsfond». Om det skulle visa sig, att anstaltens medel icke förslå till nämnda afsättningar, har dess styrelse, vid äfventyr af fängelse eller höga böter, att utan uppskof derom göra anmälan hos kontrollkontoret.

Reglementet skall nöjaktigt angifva det sätt, hvarpå anstaltens fonder skola placeras. Premiereserven och dess säkerhetsfond må ej redovisas i andra värdehandlingar än 1) pantobligationer med sådan säkerhet, som i fråga om omyndiges medel är i lag föreskrifven; 2) norska hypoteksbanksobligationer; 3) norska statsobligationer eller andra obligationer, å hvilka norska staten garanterat viss ränta; 4) lätt säljbara obligationer, utgifna af norsk kommun enligt för sådana obligationslån gällande lag; 5) skuldsedlar, utfärdade af i anstalten lifförsäkrade personer med hypotek af deras försäkringsbref intill belopp motsvarande försäkringens återköpsvärde. Från dessa bestämmelser undantages premiereserven för i utlandet tecknade försäkringar, i den mån premiereserven skall enligt derstädes gällande föreskrifter deponeras inom landet.

För att lifförsäkringsanstalt må kunna utdela något antingen såsom öfverskott (bonus) till de försäkrade eller såsom dividend eller ränta på inbetaldt aktiekapital eller garantikapital, måste icke blott premiereserven, utan äfven dess säkerhetsfond till stadgade belopp förefinnas placerade på ofvan omförmälda sätt.

Återförsäkring af lifförsäkringsrisk, tecknad i Norge, må ej utan kontrollkontorets samtycke ske hos bolag, som icke antingen är norskt eller har hufvudagent i Norge. Sker annorledes, har det ursprungligen försäkrande bolaget, om detta är ett norskt bolag, att afsätta premiereserv för det reassurerade beloppet och, om det är ett utländskt

bolag, att, i likhet med hvad förslaget i allmänhet stadgar angående utländska bolag, verkställa deposition för samma belopp.

Lifförsäkringsanstalter äro enligt förslaget underkastade särskild kontroll så väl i allmänhet som ock i synnerhet i händelse af upplösning genom likvidation eller konkurs.

Minst en gång hvar femte år har kontrollkontoret att företaga undersökning af hvarje lifförsäkringsanstalts ställning och att dervid särskildt tillse, att premiereserven uppgår till föreskrifvet belopp. Finner kontrollkontoret, att de medel, som tillhöra premiereserven och den föreskrifna säkerhetsfonden, icke äro tillräckligt säkert placerade, skall anstalten i motiverad skrifvelse härom underrättas med anmaning att fylla bristen. Medgifver anstalten icke att sådan förefinnes, skola de värdehandlingar, i hvilka fondernas medel äro placerade, särskildt förtecknas och värderas. Kostnaderna härför drabba antingen anstalten eller det offentliga, beroende på, huru undersökningen utfaller. Skulle kontrollkontoret finna anstaltens bruttopremier för låga, lemnas anstalten en tid af 6—12 månader eller, der nedsättning i premiebeloppen vidtagits, en månad för att åstadkomma nödig rättelse. Åsidosättes af kontrollkontoret gjord uppmaning att höja bruttopremierna, skall kontoret i den officiella kungörelsetidningen varna allmänheten för att taga försäkringar uti ifrågavarande anstalt. Denna varning skall anstalten vid bötespåföljd intaga i alla sina publikationer omedelbart efter firmanamnet så ock i hvarje försäkringspolis. Af kontrollkontoret till departementet afgifven årlig berättelse angående verkställd revision af lifförsäkringsanstalterna skall tryckas och vara tillgänglig i bokhandeln. Angående resultatet af hvarje särskild revisionsförrättning skall en kortfattad förklaring intagas i den officiella tidningen.

Bland öfriga bestämmelser om lifförsäkringsanstalter märkas i synnerhet följande. Lifförsäkringsaktiebolag må icke frivilligt nedsätta sitt aktiekapital, och lifförsäkringsanstalt i allmänhet kan ej under sitt bestånd fördela någon reservfond bland sina delegare eller försäkringsstagare utöfver hvad som är uppsamladt till fördelning af bonus i högst femåriga perioder. Sammansmältning af två lifförsäkringsanstalter och öfverflyttning af försäkringsstocken från en anstalt till en annan måste verkställas under kontrollkontorets ledning enligt särskildt föreskrifven procedur. Dylik sammansmältning må öfverhufvud icke ega rum, om protest deremot gjorts af ett antal försäkringstagare i de båda anstalterna, representerande i hvardera anstalten minst en tiondedel af dess hela försäkringssumma. Likaledes må öfverflyttning af försäkringsbeståndet från en anstalt till en annan icke ske, derest inom den an-

stalt, som skulle öfvertaga försäkringarne, innehafvare af försäkringar till belopp, motsvarande en tiondedel af denna anstalts hela försäkringssumma, deremot göra invändning. Lifförsäkringsanstalts liqvidation äfvensom nedsättning af försäkringsbeloppen, der sådan blir nödig, verkställas jemväl under kontrollkontorets ledning enligt särskilda regler. Andra borgenärer än de lifförsäkrade må ej åtnjuta betalning vidare än i den mån något återstår, sedan alla förfallna försäkringar blifvit betäckta samt försäkringsfond och säkerhetsfond blifvit afsatta för alla försäkringar, som ej öfvertagits af annan anstalt.

Twister, som uppkomma i sammanhang med lifförsäkringsanstalts liqvidation, afgöras i första instans af en särskild af Konungen tillsatt, af två medlemmar bestående kommission, hvars beslut kunna öfverklagas i Høieste Ret.

*Utländska
försäkrings-
anstalter.*

Utländsk försäkringsanstalt, som vill drifva rörelse i Norge, skall der ega en ansvarig hufvudagent, som representerar anstalten i alla frågor, och hvars fullmakt ej kan återkallas i andra fall, än då anstalten afvecklar sin affär inom Norge, öfverflyttar den på annan anstalt, som motsvarar lagens fordringar, eller ock utfärdar fullmakt för annan hufvudagent. Utländsk skadeförsäkringsanstalt skall enligt förslaget deponera följande belopp: 1) en summa i kontanta penningar eller norska stats- eller hypoteksbanksobligationer, hvilken motsvarar minst hela premieinkomsten af norska försäkringar under nästföregående år med afdrag af hvad i norska bolag må vara återförsäkradt, dock högst ett-hundratusen kronor och minst femtiotusen kronor; 2) ett belopp, motsvarande »uoptyente Premier» för samma försäkringar.

Utländsk lifförsäkringsanstalt har att i värdepapper af sådan beskaffenhet, hvarom ofvan i fråga om norska lifförsäkringsanstalter är sagdt, deponera 1) hela premiereserven för norska försäkringar, beräknad enligt de af Konungen i sådant hänseende fastställda grunder, med afdrag af premiereserverna för de i norska bolag återförsäkrade belopp; 2) hälften af nästföregående års totala bruttopremieinkomst af norska försäkringar med afdrag af guldna återförsäkringspremier; 3) en säkerhetsfond, motsvarande minst fem procent af premiereserven jemte, vid försäkring med dödsrisk, en procent af försäkringsbelopp, som icke äro hos norska bolag återförsäkrade, dock icke under etthundratusen kronor.

De i Norge försäkrade skola ega »prioriteret Krav» på godtgörelse ur sålunda deponerade summor.

Räntor å deponerade belopp kunna innehållas af departementet, om sådant erfordras för åstadkommande af säkerhet för fullgörande af an-

staltens förpligtelser och betäckande af förfallna ersättningsanspråk. Finner kontrollkontoret, att de värdehandlingar, i hvilka deponerat belopp gjorts fruktbärande, icke motsvara fullgod säkerhet, har kontoret rätt att påfordra bristens fyllande eller, der anstalten bestrider anmärkningens befogenhet, föranstalta om värdering, på sätt om norska försäkringsanstalter ofvan är sagdt.

Om utländsk försäkringsanstalt icke inom af kontrollkontoret utsatt tid ställer sig till efterrättelse lagens stadganden i särskilda fall eller af kontoret meddelade föreskrifter, kan kontoret genom kungörelse i den officiella tidningen förklara anstaltens rätt att i Norge teckna försäkringar suspenderad och samtidigt låta beslagtaga anstaltens i landet deponerade medel och öfriga tillgångar äfvensom begära departementets beslut derom, att anstaltens rätt att teckna försäkringar i Norge skall upphöra. Härjemte uppmanas de försäkrade att till kontrollkontoret inbetala sina premier. Lemnar departementet sitt bifall till kontrollkontorets hemställan, vidtager en särskild procedur i syfte att medelst försäkringarnes öfverflyttning till annan anstalt eller annorledes godtgöra de försäkrades fordringar hos anstalten.

Bland de i lagförslaget förekommande bestämmelser om lifförsäkringsaftalet förtjena ett par här särskildt omnämnas. Den ena är den, att lifförsäkrad, som, efter att hafva varit försäkrad i en anstalt under tre år, upphör med premiebetalningen, skall, der ej fråga är om korttidsförsäkring (på högst tio år), hafva ovilkorlig rätt att få sin försäkringssumma nedsatt till det belopp, som han vid ifrågavarande tidpunkt kunde betinga sig mot erläggande på en gång af ett kontant belopp, lika stort med försäkringens matematiska värde; om detta belopp icke förslår till förvärfvande af en kapitalförsäkring å minst tvåhundra kronor eller af en årlig lifränta å minst tjugu kronor, må dock anstalten förklara försäkringen häfd och i stället utbetala det belopp, hvartill premiereserven för försäkringen uppgår, d. v. s. det matematiska värdet. Den andra af nu afsedda bestämmelser är förbudet för lifförsäkringsanstalt att drifva tontinförsäkring under någon form eller att organisera sig enligt det s. k. assessmentsystemet.

Bestämmelser om lifförsäkringsaftalet.